

መኅ-ጥበባት

የተማሪ መጽሐፍ

8ኛ ክፍል

መኅ-ጥበባት

የተማሪ መጽሐፍ

8ኛ ክፍል

ኢትዮጵያ ባለቤዊ መንግስት ትምህር ቤት

ISBN ቁጥር -
፲.፭ ቤት -

መኅ-ጥበባት

የተማሪ መጽሐፍ

8ኛ ክፍል

ኢትዮጵያ ባለቤዊ መንግስት ትምህር ቤት

የጥንቃቄ መልዕክት

ተማሪዎች!

ይህ የተማሪ መጽሐፍ በቀጣይ ዓመት የኝነት ወንድጊዜና እሱታት የሚማሩበት የትምህርት-በታችሁ ጉባኤት ነው! መጽሐፍ እንዳደበበሽ ወይም እንዳደመኑ በጥም መጠንቀቂ አለባቸሁ:: መጽሐፍን በጥንቃቄ ለመያዝ ካዘሁ በታች የተዘረዘሩትን መመርያዎች ተግባራዊ አድርገት::

1. መጽሐፍን ከተዳደር ለመከላከል በለሳትኩና በአርሱ ሬይወ ወይም በከናወልቀት ስፋት::
2. መጽሐፍን ሆልጻዎ ይረቀና ዘዴሱ በሆነ በታች አስቀምጠት::
3. መጽሐፍን ለመጠቀም ስት-ወቃቁ በቅድመሟያ እቃቸሁ እርጥበት የለለውና ዘዴሱ መሆኑን አረጋግጣት::
4. በመጽሐፍ ስፋት ወይም የውሰጥ ገዢ ላይ አት-ሻሩ::
5. መጽሐፍን እያነበባቸሁ እያሳቸሁ ታሳሳቸሁን አቆርጊቸሁ እንደገና ለማንበብ ስት-ፈልጊዎ የሚደረገው በጥቅ ወረቀት ወይም ካርድ ተጠቀሙ::
6. በመጽሐፍ ወሰጥ ያለ ስእለታትን ወይም ገዢን አት-ቁደፊ::
7. በመጽሐፍ ወሰጥ የተቀደድ ወይም የተገቡበ ገዢ ለኋር በመጠቀም ወይም በለላ ዘዴሱ ማጣበቻ ጠግኑት::
8. መጽሐፍን ከበርሳቸሁ ስታስጠና ወይም ስታውጭ ተንቃቄ አድርገት::
9. መጽሐፍን ለለላ ሲው ስታውጭ-ም ሆነ ከለላ ሲው ስታውጭ ተጠውን ተንቃቄ አድርገቱ:: ይህንኔትን አረጋግጣቸሁ ተቀበሉ::
10. መጽሐፍን ለመጀመሪያ ገዢ ስት-ቀበሉ ስፋት-ቁድር ገዢና እንዳደገናበበው መጽሐፍን በፌርማው ወይም አድርጊቸሁ አስቀምጠት:: ካዘሁም ተቀት ገዢን ቅስ እያሳቸሁ በጥተራ ግለጠ:: በግራና በቀና እቃቸሁ የየዘመኑትን የመጽሐፍን ከኩል በጀይል አት-መነት (አት-መንጻቀት)::

ማስለበያ፣ እነዚህ መመርያዎች ላይተገበሩ ቅርተው በመጽሐፍ ላይ እንዳታት ከደረሰ በወጣው አገግ መሠረት ተጠዋቁ ያደርጋል::

ወኑ-ጥበባት

የተማሪ መጽሐፍ

8ኛ ክፍል

አዘጋጅቶ

ሀብታው ጥብቃው

አግማሽ በረሱን

እርታእወች

አሰራ ስማው

ጃምበያ ስርጓ

በድንን መራ

አሰራ ስማው

ፈጻሚያ

አትርስው ጥግምሁን

በኢትዮጵያ በፊዴራዊ ከልላዊ መንግሥት ከ·ወ·ህ·ር·ት በር

ይህ መጽሐፍ የተዘጋጀው በኢማራ በፊደልዊ ክልለዋ መንግሥት በተመደበ በደንት
በኢትዮጵያ ትምህርት በድርጅ በጥምህርና መመከርት ገባዎች ትብብር ነው::

የመጽሐፍ አጋዋ የቅጽ በለበት © 2015 ዓ.ም. እነዚህ ትምህርት በድር ነው::

ጥምህርና መመከርት ገባዎች

በኢማራ በፊደልዊ ክልለዋ መንግሥት ትምህርት በድር

ማግኘት

መግለጫ	V
የመሬት 1	
ጥብቅ መንግሥት	
1.1 በፊይታዊ ፖስጣ አናስርቃቶች እና የዲጂሪዎን መርሆዎች ሥልጣኝነት ማደረጃዎት	2
1.1.1 የፊይታዊ ፖስጣ አናስርቃቶች ሥልጣኝ ለማደረጃዎት ያላቸው መቀሚያች	2
1.1.2 የዲጂሪዎን መርሆዎች በሥራ ስራ ወሰኑ ያላቸው መቀሚያች	5
1.2 የኢትዮጵያ ባህላዊ መሸፈርቶች፣ የሙዴራዊ መሳሪያዎች፣ ቅዱቶች እና ባህላዊ ወገኖች	12
1.2.1. የኢትዮጵያ ባህላዊ መሸፈርቶች	12
1.2.2 የሙዴራዊ መሳሪያዎች	14
1.2.3 የኢትዮጵያ ቅዱቶች	27
1.2.4. የኢትዮጵያ ባህላዊ ወገኖች የምድቦች (Folk Dance)	36
1.3 የፌልም እና የቴክኒክ መሳረታዊ የአዘገጃጀት ደረጃዎች	39
1.3.1 የፌልም መሳረታዊ የአዘገጃጀት ደረጃዎች	39
1.3.2 የቴክኒክ መሳረታዊ የአዘገጃጀት ደረጃዎች	40
የመሬት 2	
ሥነ-ጥብቅ በሌሎች መግለጽ	
2.1 የሙዴራዊ ንብረት	49
2.1.2 በአንጻሮ እና በአጥባበል ቅዱት የተጋኙ መሸፈርዎችን እያወ ማንበብ	54
2.2 የባህላዊ ወገኖች አተገባበር	56
2.3. ተያያዥ እና ፍልምን መተግበር	58
2.3.1 የቴክኒክ የፈምምድ ሂደት	58
2.4. በሻጭ ማቅረብ (Batik)	64
2.5 በፊር መርቁቅ ማተም (Silk screen printing)	66
2.6 ካት-ቅርብ (Sculpture)	69
2.6.1 ካስተናገድ (Casting)	69
2.6.2 በሽከላ እና ፍርብ መሰራት	71
2.6.3 ወረቀትን በማብት ፍርብ መሰራት (ፕፕር ማሻሻ)	72

ምዕራፍ 3

በህልና ትርከ

3.1 የባህላዊ መ-ዘመኑ የመ-ዘመኑ መስራያዥ እና የው-ዘመኑ ማህላዊ ትልካቶ	80
3.1.1 የባህላዊ መ-ዘመኑ ማህላዊ እና ትርከው ትልካቶ	80
3.1.2 የመ-ዘመኑ መስራያዥ ማህላዊ እና ትርከው ትልካቶ	83
3.1.3 የባህላዊ ው-ዘመኑ ማህላዊ እና ትርከው ትልካቶ	85
3.2 የአት-የአድራሻ ጥንታዊ ህወሓቶ እና የዕድ-ጥበብ ስራዎች	87
3.2.1 የአት-የአድራሻ ጥንታዊ የሁውልት ስራዎች	87
3.2.2 የአት-የአድራሻ ጥንታዊ የዕድ-ጥበብ ስራዎች	92
3.3 አካባቢያዊ ትርከቶ ለተደረገበት እና ለፈጸም ያለቸው አሳተዋቸው	98

ምዕራፍ 4

ሥነ-ወብትዎች መቀሚያ

4.1 የክውን ጥበባት መቀሚታዎች	104
4.1.1 የክውን ጥበባት ሥነ-ወብትዎች መቀሚያ	105
4.1.2 የክውን ጥበባት ማህላዊ (በኢትዮጵያ) መቀሚያ	105
4.1.3 የክውን ጥበባት ሥነ-ልቦናዊ መቀሚያ	106
4.2 ዕይታዊ እና ክውን ጥበባትን ማውፊድር	108
4.3 የሁውልቶ እና የዕድ-ጥበብ መስራያዥ መስራያዥ እና መልዕክቶች ተወስኝ	109
4.3.1 የሁውልቶ መስራያዥ መስራያዥ እና የሚያስተላለኝት መልዕክት	109
4.3.2 የዕድ-ጥበብ መስራያዥ መስራያዥ እና የሚያስተላለኝት መልዕክት	113

ምዕራፍ 5

የሥነ-ጥበባት ክ-ጥምህርት ካልሎች ክ-ጥምህርቶች የሆነ የለው ነጥምድና

5.1 የሥነ-ጥበባት ክ-ጥምህርት ካልሎች ክ-ጥምህርቶች የሆነ የለው ነጥምድና	121
5.1.1. ክውን ጥበባት ካልሎች የት-ጥምህርት አይነቶች የሆነ የለው ነጥምድና	122
5.1.2 የዕድታዊ ጥበባት ካልሎች የት-ጥምህርት አይነቶች የሆነ የለው ነጥምድና	127
5.2 ሥነ-ጥበባትን ክውቃታዊ ጉዳዮች የሆነ ማስተካከል	134

ሥርዓት ትምህርና ማዘጋጀት ለምን አስፈላጊ?

ከሥርዓት-ትምህርና ጋር የተደረገው ቅጽርችን ለመፍታት የተለያየ ጥናት እና የሚጠሩት ተከሂደዋል:: ከእነዚህም አንዳ በሀገር አቀፍ ይረዳ በስራት የተከሂደው የትምህርና ለሰጠና ፍጥተ-ከርታ ጥናት ወናው ነው:: ይህ እና ለለምግባ ተመሳሳይ ሰአድች ተረዳ የተከሂደት ጥናትና የሚጠሩት ሥርዓት ትምህርና በይዘት የታጨው፣ በትምህርና አይነቶች በዘት የተወጠል፣ በአብዛኛው ይዘት ማስታወሻን ትክራት ያደረገ፣ ከተማረሙና ከማህበረሰቦ ሁይወትና ንር፣ የሚታማነት እና የሁኔታው ከሁጻ በቀል አውቀት ጋር ያልተቀራኝ፣ ተማረሙ ተጠወቃት ተጠወቃች ተጠወቃን ባጠረገበዋ አውቀትና ከሁጻ ተጠወቃበት ያለፈ በተገበው መንገድ ከማስተኞች አኞች ከፍተት ያለበት መሆኑ ተመለከቸል:: በተጨማሪም ሰርዓት ትምህርና የ21ኛው ከፍሌ ዘመን የሚጠረቀውን አውቀትና ከሁጻ ማለት-ም ለመማር መማርና፣ በጥልቀት ማስበና ቅጽር ልቻነትና፣ የሆጠራ አስተሳሰበና አዲዲስ ቅጽቶች ማፍለቸ፣ ተግባሮትና፣ ት-በብርና፣ መሬነትና ወሰኑ ለሚነትና፣ የቴክኖሎጂ አውቀትና እና የባህል ማንነትና አለማቀሩዋ ቤትነትና ማስጨበበ የሚያደርግ መሆኑን በማመለከት የሥርዓት-ትምህርና መሽሳል እና ለውጥ እና የሃኔና ማለከት የሚያመለከቱ የሚከራሱትና ለንዘነዋል::

ይህንን መካና በማድረግም ሲሆ የውጭዎት እና የምክትና መድረከች ተዘጋጀተው ሁበተሰበ እና የወጪ በማድረግ የለውጥ መርሆ ቅጂዎች ተቀርቦው ወደ ትግበራ ተገበቸል:: ከእነዚህ የለውጥ መርሆ ቅጂዎች ወሰኑ እና አዲስ የአጠቃላይ ትምህርና ሥርዓት-ትምህርና መቆረዳ ለመን ቅድሞ ለሌላ የነበረትና ቅጽር ለመቆረዳ በማያስቀር መልከ የሥርዓት-ትምህርና ለውጥ ነገሮች ተደርጋል::

በዘመኑ መሠረት አዲስና የአጠቃላይ ትምህርና ሥርዓት-ትምህርና ተግባራዊ ለማድረግ እና የወጪ ለመጀመሪያ ለመማርያ ማስተማርያ መቆከፍት ነገሮች የሚያጠው ለነድች ማለት-ም የተማረው የባህል ገዢ፣ የሥርዓት-ትምህርና ማቆቀፍ፣ የይዘት ቅደት፣ ተፈላጊ የመማር በቻት እና መርሆ-ትምህርና እና ሆኖ ተዘጋጀተዋል:: በእነዚህ ለነድች መነሻነት-ም በከልተኛን የመጀመሪያ ይረዳ(ከ1ኛ-6ኛ) እና የመከከለኛ ይረዳ(7ኛና 8ኛ) ከፍለው የየትምህርና አይነቶች የተማረሙ መማርያ እና የመምህራን ማስተማርያ መቆከፍት ተዘጋጀተዋል::

የመዳከኑት አተገባበር

መጀከኑ ተማሪዎች ከዚህ ቀደም ከሚያውቀትና ከአካባቢያቸው ይዘውት ከሚመጥት ተሞክሮና እውቀት በመነሳት ተግባር ተከር እና አሳታፊ በሆነ መልከ እንዲማሩ ሆኖ ስለተዘጋጀ ተማሪዎች ትምህርናን በጥልቀት ይገነዘበታል ወይም ይረዳታል ተብሎ ይታመናል፡፡ ተማሪዎችና መምህራን አካባቢያቸውን እና የከበቱትን ዕውቀትና ተሞክሮ መሰረት በማድረግ በመጀከኑ ውስጥ የተከተቱ የተለያየ ተግባራትን በአግባቡ በመተግበር ተማሪዎችን ይዘዋቸን መማር በቻ ስይሆን የመማር ከሁሉም እና የተለያየ የተመዘገበ ተማሪዎችን ይመዘግበ፡፡ በመሆነም መምህራን ለይዘዴ ተስማማይ ተብሎው የተጠቀሙ የማስተማሪያ እና መማሪያ ዘዴዎችን በአግባቡ በመተግበርና ለለመት ተጠሪ ዘዴዎችን ተጨማሪ ሁኔታና የተማሪዎችን አቅምና ፍላትት መሰረት አድርጊ በመምረጥ ተማሪተከር /አሳታፊ አድርጊው የመማር ማስተማሩትን ተግባር መፈጸም የሚጠበቅባቸው ለሆነ ተማሪዎች ያግጣ በትምህርና ከፍለ ገዢ መጀከኑትን ከእቃቸው ስይለያየ ተማሪዎችን መከታተል ይኖርባቸዋል፡፡

ወደ ተማሪዎችን፤

መጀከኑን በጥንቃቄ በመሆነ በአግባቡ መጠቀም አለባቸሁ፡፡ በማንኛውም አገርና ሁኔታ መማር የትወልድን የወደፊት ሁኔታ ይወሰናል፡፡ መማር ለማንኛውም ማሆናዊ፡ ለጠቅምና አካይማያቸው ዕድገት መሰረት ነው፡፡ በመጀከኑ ውስጥ ያለትን ሁሉም ተግባራት፡፡ ይዘዋቸን ጥያቄዎች በአግባቡ በመሰራትና በማጥናት ጥልቀት ያለው ከሁሉትን እና ጥንቃቤን ማቆበን ይገባቸል፡፡

ወደ ወለደቸ/ አሳታፊ፤

የተማሪዎችን መማር የተሰለመ ለማድረግ የመማሪያ መጀከኑት ያለቸው መቀሚታ ከፍተኛ ነው፡፡ ስለሆነም ተማሪዎች መጀከኑን በጥንቃቄ ይዘው እንዲጠቀሙ ማድረግ ይኖርባቸል፡፡ ከዚህም በተጨማሪ ተማሪዎች መጀከኑን ትብሎ ይዘው እንዲሂዳ ማጠረቃቃት፡፡ ከመምህርዎችው የሚሰጠ ተግባራትን በትክክል እንዲፈጸመና እንዲያጠኑ ከትብሎ ይጠና ማድረግ፡፡ ትምህርት በት በመሂድ ከመምህራን ወር በመገኘት ስለ ልጅው የመማር ዕውቀትና የባህሬ ለውጥ በመጠየቅ ከፍተኑትን በመለያት ምክር በመሥጠት ማስተካከል ይጠበቅባቸል፡፡ በመሆነም ትምህርት የሀላፊነት ነገር መሰረት መሆኑን በመገኘበበ መማርናን ከመንግስት ስራ መያዝ ወር በቻ ስታቃራጥና/ሳያያዣነት ልጅቸን ሁሉንና ወደትምህርት በት መለኪ አለባቸሁ፡፡

የምዕራፍ ፍለማች፡-

ተማሪዎች ይህንን ምዕራፍ ከተማሪዎችሁ በረኩለ፡

- ☞ የዕድታዊ ጥበባት አናስርቶ በሥነ-ጥበብ ስራ ያላቸውን መቀሚያ ታረጋግጣቸሁ::
- ☞ የዳሂይን መርሆዎች በሥነ-ጥበብ ስራ ያላቸውን መቀሚያ ታረጋግጣቸሁ::
- ☞ የዕድታዊ ጥበባት አናስርቶና የዳሂይን መርሆዎችን በመጠቀም ሥነ-ጥበባዊ ስራ ተሰራግለቸሁ::
- ☞ የመ-ዘረፅ መሳሪያ ምድቦችን ታረጋግጣቸሁ::
- ☞ የአትዮጵያ መ-ዘረፅን አዎድዋ ምድቦች ታረጋግጣቸሁ::
- ☞ የኤሌክትሮ እና የኤሌክትሮ ጥበባት መሳሪታዊ የአዘገጃጀት ያረጋግጣቸውን ታረጋግጣቸሁ::
- ☞ የባህላዊ ወ-ዘዴዎች ምድቦች ታረጋግጣቸሁ::
- ☞ የአትዮጵያ መሳሪታዊ ቁናቶች በመለያት በተለያየ ቁልጋዊ መመሰረት ተተላለቸሁ::
- ☞ በአትዮጵያ መሳሪታዊ ቁናቶች የተባኑ ድጋጌዎችን እና መዝመርዎችን ማንበብ ተተላለቸሁ::
- ☞ ለመ-ዘረፅ ጥበብ አድርቆት ተሰጣለቸሁ::

መግለጫ

በዚህ ምዕራፍ በዕድታዊ ጥበባት አና የዳሂይን መርሆዎች ሥልጋዎችን ማደራጃጀት፣ የዕድታዊ ጥበባት አናስርቶ ሥልጋን ለማደራጃጀት ያላቸው መቀሚያ፣ የዳሂይን መርሆዎች በሥራ ስራ ውስጥ ያላቸው መቀሚያ፣ የአትዮጵያ ወና ወና

በሁለም መ-ዘመኑ የሚያስተካክል የሚያስተካክል እና ወ-ዘመኑ የሚያስተካክል የኢትዮጵያ እና የቴጀትር መሰረታዊ የኢትዮጵያ ያረጋግጣትን በዘመኑ የሚከተማበት የሚከተማበት ነው::

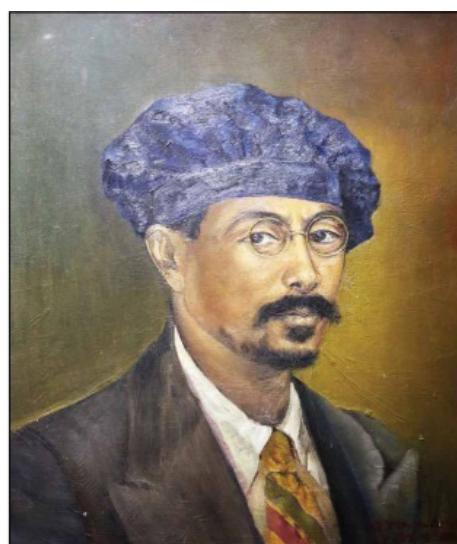
1.1 የዕድልች ጥቦብት እና ስራውን መርሆች ሥራውን ማደራሻት

የቀድመ እውቀት መፈተኝ ጥያቄዎች

የሚከተሉትን ጥያቄዎች በጥጥል ካነበረችሁ በኋላ ተገበዙን የሚሽል ሲጠይቷል::

1. የዕድልች ጥቦብት እና ስራውን በመዘመኑ የሚገኘውን ለከፍል ዓይነቶችሁ አበራርታችሁ ተናገሩ::
2. የዕድልች ጥቦብት እና ስራውን በአገባቡ በመጠቀም የተሰነድ የዕድልን ሲሆ ለመሰራት የሚያስተካክለን መርሆችን በመዘመኑ የሚገኘውን ለንዳዋቹችሁ አበራርታችሁ ተናገሩ::

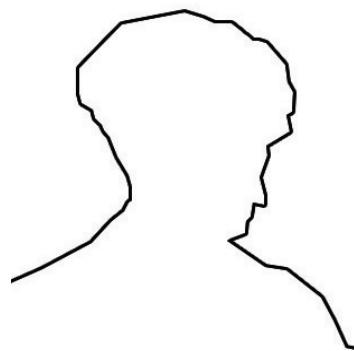
1.1.1 የዕድልች ጥቦብት እና ስራውን ሥራልን ለማደራሻት ይለቻው መቀኔታ

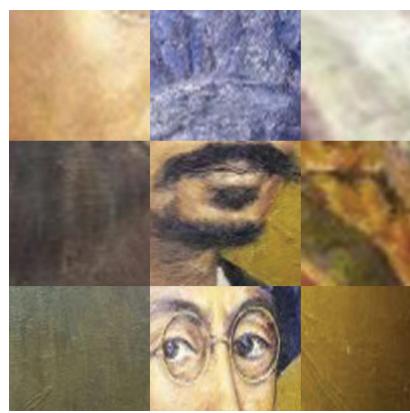
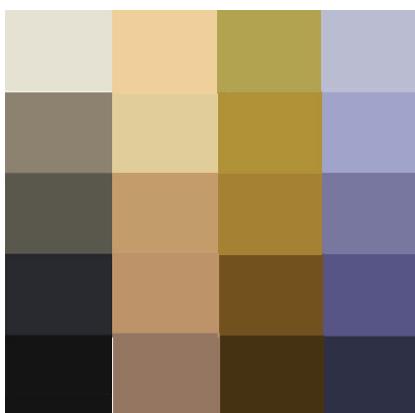
ሥራል 1 የዕድል አገኅ እንግዲያ ሂርተኞች ቁስ (ከኤሌሳየጥ ወ/ገዢርጻስ መደርሱስት አርት አትዮጵያ የተወሰድ)

ተማሪዎች ከለይ በሥዕል 1 ላይ የሃገል አገናሁ እንግዲን የሮስ ምሳሌ ሥዕል በትክክለት ስንመሰከት በሥዕል ወሰጥ ቅልም፣ በታ፣ ተከሰቶር፣ ቁርቆ፣ መሰመር እና ነገር ያለቸውን መቀሚች በትክክል መግኑዘዣ እንቻለለን፡፡

በሥዕል ወሰጥ ገዢሱረውን በትክክል እንዳለይ እና የሰዓለው ሁኔታ ነላቸ እንዳቀመጥ የዕድታዊ ፖብስት አናስርቻ ታልቅ ማረኞ አለቸው፡፡ ገዢሱረው ምን አይነት መልካ አለው? ልቦብ፣ ገዢ፡ ይገኙ ምን አይነት መልካ አለው? ምን አይነት እንቅስቃሴ እና ቁርቆ አለው? በምን አይነት ስሜት ወሰጥ ነው ያለው? የሚለትን መሰረታዊ ጥያቄዎች የሚመለከሉን የዕድታዊ ፖብስት አናስርቻ ፍቻው፡፡ ተማሪዎች ከዚህ በታቸ ያለት ሥዕሎች የዕድታዊ ፖብስት አናስርቻን ምንት በምሳሌ ለመረዳት የተቀመጠ ስለሆነ በሚገባ በመመሰከት የሂሳት ፖብስ አናስርቻን መቀሚች ታገናዘበለቸሁ፡፡

ሥዕል 2 በቀልም ቁብ ሥዕል ወሰጥ የመሰመር ምሳሌ

ሥዕል 3 ቁልም በቀልም ቁብ

ሥዕል ወሰጥ

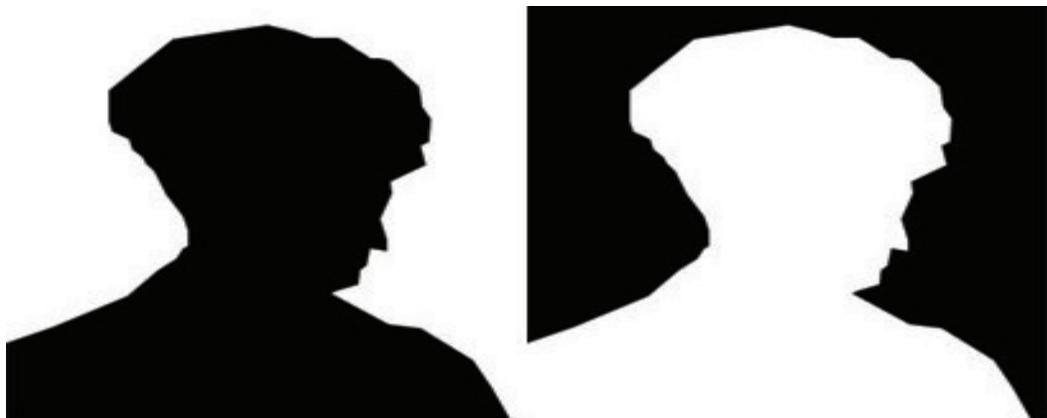
ስዕል 4 ተከሰቶር በቀልም ቁብ

ሥዕል ወሰጥ

**ሸፍ 5 ነገር ቅርዬ /shape/
ቦታዕል ወሰጥ**

**ሸፍ 6 ፍርም /form/
ቦታዕል ወሰጥ**

ሸፍ 7 በታ /Negative and Positive Space/ በስል ወሰጥ

አንድን የዕድታዊ ጥበባት ስራ በተሳካ ሁኔታ ለመስራት እነዚህ የዕድታዊ ጥበባት አናስርቻ ተልቅ ማኝ አላማው::: መሰመር፡ ቁለም፡ ቅርዬ፡ በታ፡ ተከለም፡ እና ፍርም በዋናነት የሱዳል መሳሪያዎችን በመጠቀም ሲፈል በምንስራበት ስሌጣን ገዢ በማሳረፍ ሁሳባችንን እና ስሜታችንን እውን የምናደርግባቸው፤ የተሳካ አረፍተ ነገር የምንመስረትባቸው የሰዓለያን ቁለት ዓቸው::: የዕድታዊ ጥበባት አናስርቻ ተመክምና ለይ ለይ ስሜታችንን በሱዳል መግለጫ እንቃለለን:::

ተግበር 1.1

- ተማሪዎች በጥንድ በመሆኑ በአካባቢያችሁ የምታገናትን የሥዕል ስራ በምሳሌነት በመውሰድ በሥዕል ውስጥ ያለ የዕይታዊ ጥበት አናስርቶን ለይታችሁ ለከፍል ዝደቀችችሁ አሳይ::
- ተማሪዎች በምሳሌነት ከወሰዳችሁት የሥዕል ስራ በመሳሳት የዕይታዊ ጥበት አናስርቶን ተቀኙታ ለከፍል ዝደቀችችሁ በሚገባ አጠራርታችሁ ተኋገሩ::

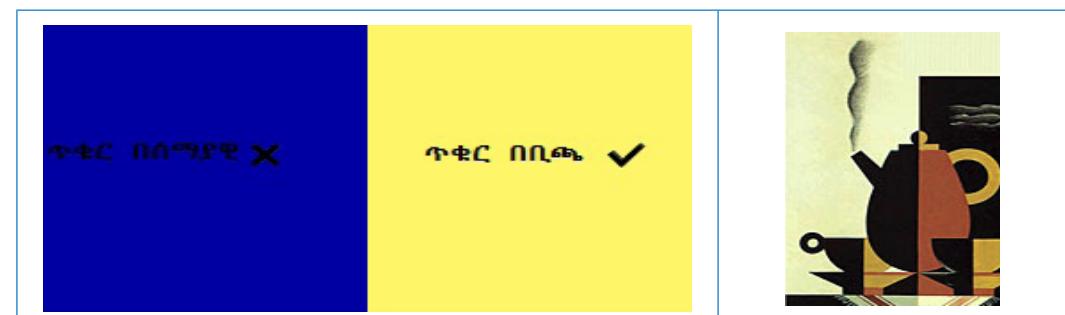
1.1.2 የዲረጃን መርሆች በሥዕል ስራ ውስጥ ያለቸው ተቀኙታ

የዲረጃን መርሆች ሲጋል የዕይታዊ ጥበት አናስርቶን ለማስናቅትና በአግባቡ ለመተቀም ወይም ታሩ ደረጃን ለማዘጋጀት የሚያስተካን መርሆች ዓቸው:: ይህም ማለት የተሳሳይ ታሩ ሥዕል ለመስራት ቅልምን፣ መስመርን፣ ቁስቶችርን፣ ቁርዕን እና በታን እንዲከተሉ መተግበርና መጠቀም እንዳለበት የሚመሩን መርሆች ዓቸው::

እኩንድ አረፍተ ካገር ስዋስዋዊ ስርዓት እንዳለው ሁሉ የዕይታዊ ጥበት አናስርቶንም ተመቻቷ ደረጃን ለመስራት መርሆ ወይም ሆኖ ያስፈልጋል:: ለምሳሌ ቅልም ለለለን በታ የተሳሳይ ደረጃን ሲሆን ማለት አይደለም::

ቅልምን በምን አግባብ መጠቀምና ለስማቂቻችን ውስጥና መስጠት ያስፈልገናል የሚለውን ጥያቄ መመለስ አለበት:: ይህን ለመወሰን የሚያስተካን መርሆች የዲረጃን መርሆች ይሞላል:: የዲረጃን መርሆች የምንለቸው ነገሸር፣ ማዘጋጀ፣ ማመጣጠን፣ ምትና ደግግሞም፣ እንቅስቃሴ፣ ቁለት፣ አዴንኤት፣ ውሱዳት እና እንዲነት ዓቸው::

ነገሸር (contrast): ነገሸር አናስርቶን በውደረሻነት ለመተቀም የሚያስተካን ሆኖ ነው::

ሥል 8 ዓይክስ /Contrast/ በሥል ወሰኑ

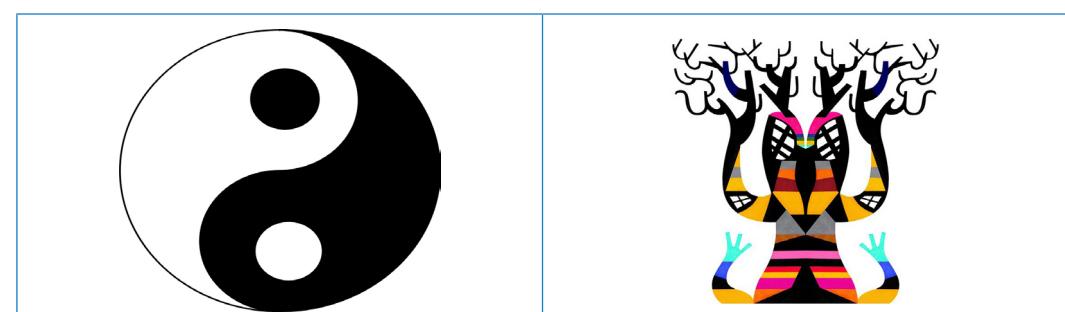
ማሬን (Balance): በሥል ጥበባ ድርሻታችን ወሰኑ እኩል የሆነ የቆይታ ማሬኞችን እንዲኖር የሚያስታለን መርሆ ሲሆን የቆይታዊ ጥበባ እናስታችን በእኩል የሚሰውም ማረጋገጫ ነው:: ይህም በቅርቡ ወሰኑ የቆይታዊ ወሰኑ የቆይታ ተከተሱት ከላይ በታና አቅማው ወደሁለም የድርሻቱ ከፌል እንደናሳሩ የሚሰታለን ነው::

የሚሬን አይነቶች

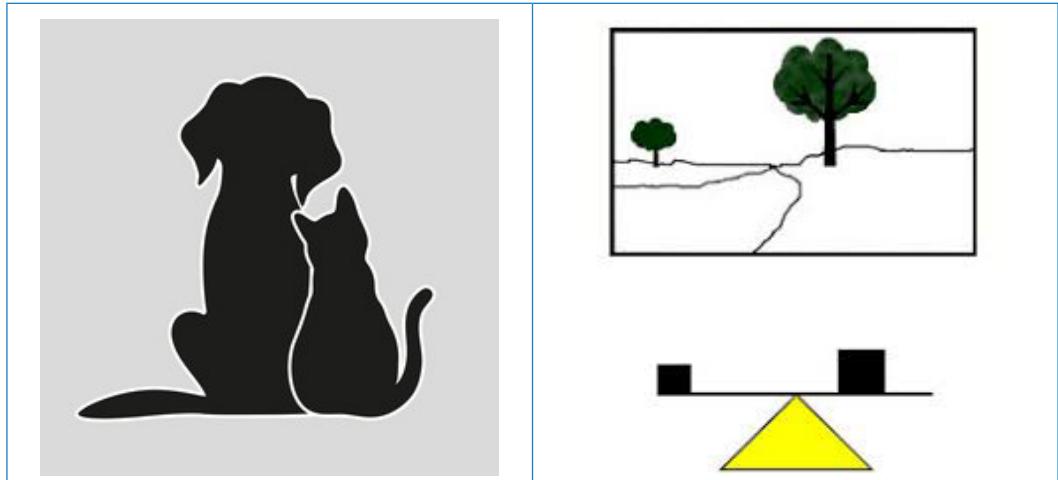
ሥል 9 የሚሬን አይነቶች

የሚሬን አይነቶች ሁሉት ሲሆን የመጀመሪያው እኩል የሆነ ማሬን ይቀላል:: ይህም እኩል የሆነ ነገሮችን እኩል ዕይታ እንዲያገኘ ማሬኞች በሆነ መንገዶች የሚሰውም ማረጋገጫ ነው::

ሥል 10 እኩል የሆነ ማሬን ፍሰሳዎች

ሁለተኛው እኩል ያልሆነ ነገሮችን እኩል ዕድታ በሚያገኘበት መንገድ ማዘናዎች አደርሱ የሚሰቀመጥ ሂደት ነው፡፡ የሥነ -ጥበብ አናስርቶችን በሚዘናዎችንት ስንጠቀም ይርሰታችንን ማዘናዎች የምናደርጋበት መንገድ በቀጥታ እኩልና አንዳ አይነት አናስርቶችን ስንጠቀም ሂደቱ ቅል ይሆናል፡፡ ነገር ግን የምንጠቀማቸው አናስርቶች እኩልና አንዳ አይነት ክልሆነ እኩልነቱን ለማምጣት ወይም ማዘናዎች ለማድረግ የምንጠቀመው ሂደት ከባድ ይሆናል፡፡ ይህም እኩል ባልሆነ ማዘና ይርሰታችን ወላጥ ማዘናዎች የሆነ ዕድታን የምንፈጥርበት ሂደት ነው፡፡

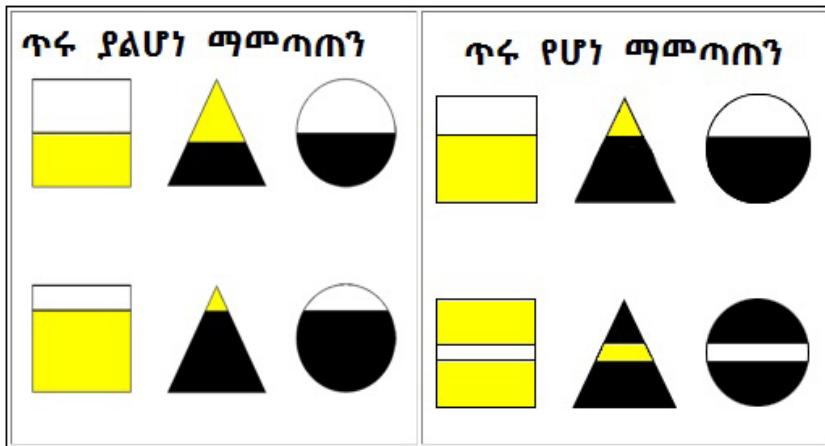
ሥል 11 እኩል ያልሆነ ማዘናን የሚለውን

ወስተኛው ሲዲያል ማዘናን ይሳሉ፡፡ ይህም ሁሉም አናስርቶች ከሚከከላዋው በሙሉነት የሚኖራቸው እኩል የዕድታ ማዘናዎችንት ነው፡፡ ሲዲያል ማዘናን ከመከከል የሚነሳ እና ሁሉም አናስርቶች በእኩል መጠን የሚኖራቸው ማዘናዎችንት ነው፡፡

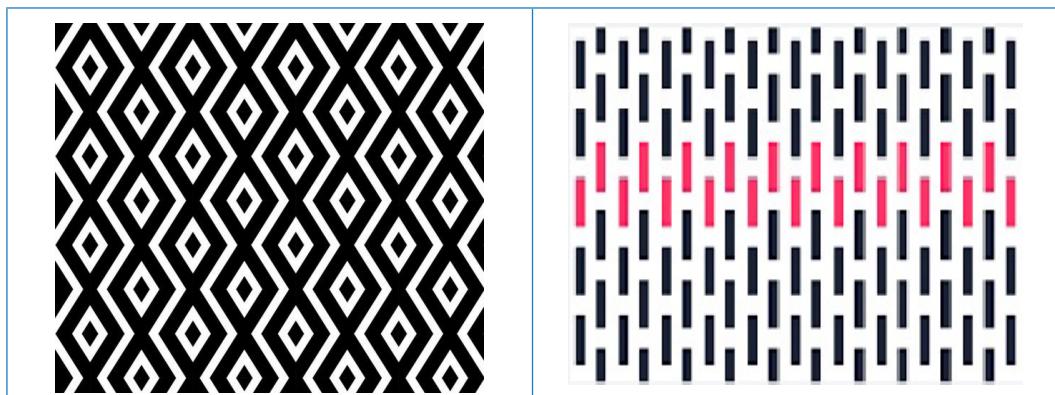
ሥል 12 የሃዲያል ማዘናን የሚለ

ማመጣን (Proportion): በደርሰታችን ወሰጥ ያለውን የነገሮች ተጠባት እና መጥናት የሚያመለከት ነው:: ማመጣን እኩል እና ማረኞቸ ከሚፈረግ የሚለየው በተገበሩት የሚገለሽ መሆኑ ነው:: ለምሳሌ አንድ ለው እና አንድ ትልቅ ወርሃ አንድ ለውና ለውያው የሚኖርበት በት ለኖራቻው የሚገባው መመጣን ነገሮችን በምናስተዋልበት በታ ቁርበትና ምቀት ተወስኗን ተፈጥሮች ለየነታችውን ፈኅብ ማስቀመጥ ማለት ነው::

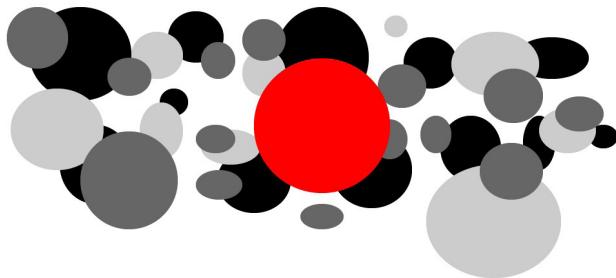
ሥል 13 የሚመጣን ምሳሌ

ጥኑ እና ዳግግሞሽ (Rhythm and Repetition): በፊሬይዱችን ወሰጥ ተደርጋሙው የሚቀመጥት እናስጠች ሲሆን ለማስተካከለ የሚፈጸማው ስሜት ነው:: ይህም የተስተካከለ እና እኩል የህንነት የአናስጠች መደርግም ወይም ዳግግሞሽ የተሰለ ጥኑ ወይም ወጥነት ይሰጣል::

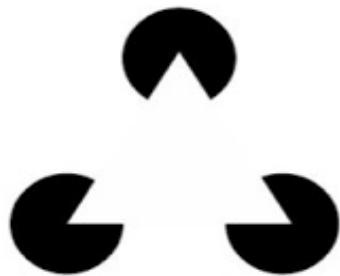
ሥል 14 የጥኑና ዳግግሞሽ ምሳሌዎች

አጋኗኬት (Emphasis): ከእናስርቻ መካከል የተወሰነትን በማብዛት ወይም በማግለፅ የድርሰታችንን ታክረትና እያደንን የምንጠቀምበት ማረጋገጫ ነው::

ሸፍል 15 አጋኗኬት የመሰጠት ምሳሌ ስልጋዊ

እንቅስቃሴ (Movement): የተመልከትን እያን ከእኔዎ ክፍል ወደፊላው በመወሰኑ በድርሰቱ ወሰጥ የሚከሂደውን ደርጋትና ሁኔታ ወይም ሁኔታ የሚያመለከትን ነው::

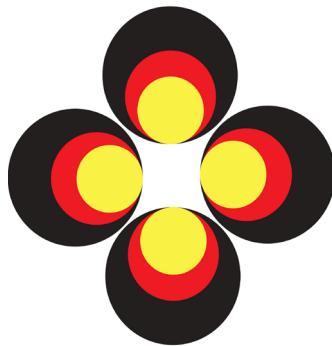
ሸፍል 16 የእንቅስቃሴ ምሳሌዎች

ቅለት (Simplicity): በፊሮይናቶች ወሰጥ ወሰን የሆነ የፊይና የፊይና ጥቦባት አናስርቻን መጠቀም ማለት ነው::

ሸፍል 17 የቅለት ምሳሌዎች

አንድነት (Unity)ና የእናስረታዊ ሁኔታና አጠቃላይ የሚፈጥሩት አንድነት ነው::

ሥል 18 ለአንድነት ምሳሌ የሚሆኑ ስልጣን

ወ.ህደትና የተለያየ ቅለሞችን በማዋዣ በእናይን ስራችን ሌይ ለተመለከት አስማምሮችን የምንሰራበት መርሆ ነው::

**ሥል 19 የወ.ህደት ምሳሌ በቀለም ቅበ (እኩን የተከበሩ የዓለም ለመት
ማትር አርተለት አፈዎርቁ ተከለ “እናት” የተለኝ ሥል 1963ዓ.ም
የተወስደ)**

ተግባር 1.2

1. ተማሪዎች ይህን ካላይ የተቀመጠውን ሥዕል ምሳሌ በማድረግ
በሥዕል ወሰኑ ካለ የዕድታዊ ሥነ-ጥበብ አናስርቶ መከከል
ስንጻው የተጠቀማቸውን ቁለማት ለደታቸው ለንደሞታቸው
አሳያ::
2. ተማሪዎች ይህን ካላይ የተቀመጠውን ሥዕል ምሳሌ በማድረግ
በሥዕል ወሰኑ ካለ የዕድታዊ ስነ ፍቦብ አናስርቶ መከከል
በሥዕል ወሰኑ ያለ የሸክፈነትና ያልሳለሁ ይረዳ በመለያት
ለከፍል ጥራቸዋቸው አሳያ::
3. ተማሪዎች ይህን ካላይ የተቀመጠውን ሥዕል ምሳሌ በማድረግ
በሥዕል ወሰኑ ካለ የዕድታዊ የዲሂይና አናስርቶ መከከል
የሥዕልን በታ (negative and positive space) በሥዕል
ደብተሬቸው ላይ በእርሳስ በመንዳና ለመምህራቸው አሳያ::
4. ተማሪዎች ይህን ካላይ የተቀመጠውን ሥዕል ምሳሌ በማድረግ
በሥዕል ወሰኑ ካለ የዕድታዊ የዲሂይና አናስርቶ መከከል
መስመርን በሥዕል ደብተሬቸው ላይ በእርሳስ በመንዳና
ለመምህራቸው አሳያ::
5. ተማሪዎች መስረታዊ የዲሂይና መርሆቸን በመጠቀም በሥዕል
ደብተሬቸው ላይ ይዘዱን በመስራት ለመምህራቸውና ለከፍል
ጥራቸዋቸው አሳያ::
6. የዕድታዊ ፍቦብ አናስርቶን በቀሚቷ በአካባቢዎቸው ያለ የሸክፈነት
ጥበብ ባለሙያዎቸን በመጠየቅ የዕድታዊ ፍቦብ አናስርቶ
ምንነት አብራርታቸው ተናገሩ::

1.2 የኢትዮጵያ ባህላዊ መ・ዕ・ቁ፡ የመ・ዕ・ቁ መሳሪያዎች፡ ቅናቶች እና ባህላዊ ወ・ዝ・ሪ

የቁድርው አውቀት መሸጭ ጥያቄዎች

የሚከተሉትን ጥያቄዎች በጥምና ካነባባችሁ በረሱ ተጠውን የሚሽል ስጠ::

1. ስለ ቅናት የምታውቷን ተናገሩ::
2. ባህላዊ መ・ዕ・ቁዎች በአካባቢዎችሁ በጥምና በጥምና ሁኔታ ይከውናል?
3. መ・ዕ・ቁ ሲታይምበት የሚ ይሰማችሁል? መልስዎችን ለክፍል
ጃደዋቻዎችሁ ተናገሩ::
4. ባህላዊ የመ・ዕ・ቁ መሳሪያዎች ለማህበረሰቦ የሚሰጠትን መቀሚያ
ግለጻ::
5. ባህላዊ ወ・ዝ・ሪዎች ከእኔደ አካባቢ ማህበረሰብ ባህል ጋር ያለውን
ዘምርና ፍለጻ::

1.2.1. የኢትዮጵያ ባህላዊ መ・ዕ・ቁ

የኢትዮጵያ ባህላዊ መ・ዕ・ቁዎች የሚህበረሰቦ ነበረውች ሲሆን የሚፈጸመኑትም
ማህበረሰቦ ወሰኑ ባለ የጥበብ ፈጻሚ ተለዋው ስምም ነው:: እነዚህ ባህላዊ
መ・ዕ・ቁዎች በዚህም ሂደት ለውጥን እና መሻሻልን እያደረግ በጊዜው ከሚፈጸመ
ሆናቸው ጋር እያተስማሙ ከሚህበረሰቦ ጋር አጠረው የሚኖሩ ዓይነ::

ባህላዊ መ・ዕ・ቁዎች በማህበረሰቦ እያነነቶች፡ ለማድረግ፡ የይመጣቸው ስርዓቶች፡
የሰራ ባህል እና አጠቃላይ የሚህበረሰቦ እንቅስቃሴዎች ሌይ የተመለከቱ ዓይነ::
እነዚህ መሳሪታዊ የሆነ እያነነቶች፡ ለማድረግ፡ ስርዓቶች እና መሳሌ ማህበረሰው
ሆናቸው ከሰው ለይ መንፈሳዊ እና ዓለማዊ ፍላት እንዲር የተለያየ አውጻቸው
አሳቸው::

ተግበር 1.3

1. የኢትዮጵያ ባህላዊ መ.ሮ.ቁወጥ ለዘመናዊ መ.ሮ.ቁ እድገት ያደረገት.ት.ን አስተዋዕና አብራሪ::
2. ባህላዊ መ.ሮ.ቁ ከማህበረሰቦ ባህል ጽር እንዲት አብር እያደን እንዲመጣ ማብራሪያ ሲጠ:::

የኢትዮጵያ መ.ሮ.ቁ የተለያየ ታሪክው እና ባህላዊ መሰረት ያለው መሆኑን የመ.ሮ.ቁ ተመራማሪዎች ይኖገራለ:: ከእነዚህ የመ.ሮ.ቁ ተመራማሪዎች መከከል ወንበ በቀለ የኢትዮጵያ መ.ሮ.ቁን የሚገለበት ማሳደግ እና የክዋና አውራጅ መሰረት በማድረግ በአራት ቀና ውና ምድቦች መድረግቶች መልካም እና አገልግሎት የሚገለበት ማሳደግ እና የሚያስተካክለው ነው::

ማህበረሰቦ ምድብና በተለያየ ማህበረሰቦ ጉዳይታ በማረጋገጫ እንደ ለደት:: ለርግ:: ተከት እና የመሳሰሌት ሁኔታ ምድብና በማረጋገጫ በዚመ የሚገለበት ማሳደግ የሚያስተካክለው ነው::

ሻይማኖታዊ ምድብና በተለያየ ሂይማኖታዊ ለሆኑን ለይ የሚገለመ ገማራዎችን እና በልማዳዊ አገልግሎቶች ለይ የሚከውነ የዚር መ.ሮ.ቁ (ዚር መ.ሮ.ቁ) በፈጥቶችን የሚያጠቃልል ነው::

ሻለታዊ ምድብና የብሔራዊ መዝመርታ በዚህ ወሰኑ ይከተታለ::

አ.ከፍማሬዊ ምድብና ስራን ለማቅለል እና አ.ከፍማናን በማሳደግ ለይ ተከራዩ የሚያደርግ እንደ ዓይ ማጥመድ:: እንጂት መቆረጥ:: በኋና ለቀማ እና ገበት ለማሳደግ በማደረግ ስራዎች ለይ የሚገልጻ በፈጥቶችን የሚያስተካክለው::

ተግባር 1.4

1. በእካባቢያዎች ለስራ፣ ለጀትማጥቃዊ ሥርዓቶች፣ ለፖ’ለቲካዊ እና ማህበራዊ ጉዳዮች የሚከመው መሸረታዊዎችን በማስቀለበት በግጥም እና በተመሳሳይ በማቅረብ የሚያስተላለኝትን መልዕክት ለመምህራሪዎች ተናገሩ::
2. የባህላዊ መሸረታዊ ትርጉምና ለማህበራለበት የሚሰጠውን በቀጣቃቸው አብራሪ::

1.2.2 የመሸረታዊ መሳሪያዎች

የቁድመ እውቀት መሸራትና ጥያቄዎች

1. በእካባቢያዎች የሚገኘትን ባህላዊ የመሸረታዊ መሳሪያዎች በመዘርዘር ጥቂማቸውን ተናገሩ::
2. ባህላዊ የመሸረታዊ መሳሪያዎች እንደሆነ ይዘዋል?
3. የምታውቃቸውን ዘመናዊ የመሸረታዊ መሳሪያዎች ለክፍል ጉዳቶች ለመዘረዘሩዋል::

1.2.2.1 የኢትዮጵያ ውና ውና ባህላዊ የመሸረታዊ መሳሪያዎች

ባህላዊ የመሸረታዊ መሳሪያዎች በእካባቢያዊ ቁሳቁስ በማህበራለበት እውቀት እና ክሂሎት የሚዘጋጀ ያችው:: እነዚህ ባህላዊ የመሸረታዊ መሳሪያዎች እንደሮማህበራለበት እውቀት እና ቃልዎች የተለያየ ለሆነ ይችላል:: የዚኑያዊ ስራንስዎ ለከተማ መስራት እናርጋው የሚዘጋጀ ባለሙያናቸው እና ከዚህ በታ በተለያየ ባለሙያዎች እውቀት የሚሰሩ በመሆናቸው በእንደ አይነት የመሸረታዊ መሳሪያ ለይ የተለያየ ወርሏት እና ቅጥነት ያለቸው የድምሰ ባህረዋት ለያወጪ ይችላል::

ለምሳሌ መስንቆ በተለያየ የሀገራቱ ክፍል የሚገኘ እና የሚዘጋጀ ለሆነ በተለያየ በታዎች እና ባለሙያዎች በመስራቱ የዚኑያት የተለያየ መጠን እና ሪፖርት ይኖረዋል:: ይህ በመሆኑ የተለያየ የድምሰ ወርሏት እና ቅጥነት ለያወጪ ይችላል::

በህለዋ የመሠረታዊ መሳሪያዎች በማህበረሰቦኑ የሚከውነት ማለዋ እና ማወቃችን በማሸጭ፣ መሰረታዊ ስልተ ምቶችን በማጠናከር እና ደሞክራሲ በመስጠት ከፍተኛ የሆነ መሠረታዊ ፊይይ ያለቸው ከመሆነዎም በተጨማሪ የአንድ ማህበረሰቦኑ ቁጥሮ ማለማቻዎችን ምምር የሚያሳይ ዓቸው::

በኢትዮጵያ የሚገኘ ማለዋ የመሠረታዊ መሳሪያዎች ከሚሰሩበት ቁስ እና ለመጠወች ከሚያስተካሉ በልማት አንፃር በያዘበት ወና ወና ከፍለው ይመዳበለ:: እነዚህም::

- ❖ የምት የመሠረታዊ መሳሪያዎች
- ❖ የትንተኩ የመሠረታዊ መሳሪያዎች
- ❖ የክር የመሠረታዊ መሳሪያዎች ዓቸው::

በኢትዮጵያ የሚገኘ ከዚህ በታች የተዘረዘሩት እና በስዕለዋ መግለጫ ታንተኩ ተስተካቶው የተቀመጥበት የክር፣ የትንተኩ እና የምት የመሠረታዊ መሳሪያዎች እንዱሁ በታች አለመሆናቸውን መረጃት ያስፈልጋል፡፡ ይህንን እንደ በዋናነት በሀገራቸን ይረዳ ጥቅም ለይ በመዋል ስልተው የሚታወቁ እና ለዚህ ከፍል ይረዳ ይመጥናለ ተብሎው የታሰቦ መሆኑን ተሰቦ ማድረግ አስፈላጊ ነው::

በህለዋ የምት የመሠረታዊ መሳሪያዎች

የምት የመሠረታዊ መሳሪያዎች እንዲን አካል ከሌላኝው አካል ጋር በማርጫው ደምና መናጠር የሚችሉ ሲሆን የመሠረታዊውን የጊዜ ሂደት የሚያስጠበቀ እና መሠረታዊውን የሚያደምኑ ዓቸው:: በመሆነዎም ለማህበራዊ እና ሂይማጣቸው ለሥርዓቶች ተብሎው በሚከውነት የባህል መሠረታዊዎች ለይ የበለጠ ስምት መስጠት የሚችሉ በርካታ ማለዋ የምት የመሠረታዊ መሳሪያዎች በሀገራቸን ይገኙለ:: ከዚህም ወሰጥ እንደ ከዚህ አታቸው፣ እንደ አጋል፡ እና፡ ተሻሽል፡ ይጠ፡ ተሻሻል፡ ወዘተ የሚጠቀሱ ዓቸው::

ከዚህ ከምት የመሠረታዊ መሳሪያዎች የሚመዳበ ወናድም እና ቅዱን ደምኑ ማውጣት የሚችሉ ሲሆን ለመንፈሳዊ ገማራ ማሸጭበያነት የሚያገለግል ማለዋ የምት የመሠረታዊ መሳሪያ ነው:: ከዚህ ሂደም እና ማለዋ ሲሆን መለው የከዚህው አካል እና አጠቃላይ ሁሉ ተረክ እና በመሆኑ ተረክናን ከትወልድ ወደ ትወልድ የሚያስተላፊ በርቁም የሀገራቸን የመሠረታዊ መሳሪያ ነው::

#265990921

ከዚህ ከተጠሪዎች ተልቅ ጥንድ፣ ከመኖር እና መርቃዊ የሚዘጋጀ በተለያየ ከበረ
ቦንሳት እና የቀበር ስነ ስርዓት ተቀም ላይ የሚውል የመዘገብ መሰረቶ ነው::

አታዎች በመለው እትዮጵያ የሚገኘ ሲሆን
ባህላዊ ካልተኞችን የሚያደምዎች ሁኔታው የምት-
የመዘገብ መሰረቶ ነው:: አታዎች በተለያየ
በለማኑ የሀገራችን ክፍል ልጅአገራዎች
ከበታ በታ በመንቀሳቀስ እና እንዳ በታ ላይ

በመሰባሰብ በስለላ፣ ምድር፣ አሽንድያ እና አሽንዳ በተባሉ የልጅአገራዎች በኋል
ኋል የመዋጥውን ስልተ ማት በመጠበቅ እና በማድመቅ ተቀም ላይ ይውለል::
አታዎች እንዳያ አካባቢው በሚሰራበት ቅዱቀስ እና በመጠን ይለያል::

ነጋዴት በሀገራችን ቅድሞት ታሪክ ካለቸው
ባህላዊ የምት-የመዘገብ መሰረቶች እንዳ
ሲሆን በነገሮች ንዑስ ለእዋዎች መንገራዎች
ስራገለግል የቆየ ነው:: ለነጋዴት ካሁን
የምት-የመዘገብ መሰረቶች በአካላ ተልቅ
እና በተለያየ መጠን የሚዘጋጀ ነው::

አመዋጥና በሁለት መምሮች ይፈጸማል/ሸትጥና ስት/የተወጠረውን ቅዱ በመምታት-
የተለያየ መንግስታዊ እና ንድማጥታዊ መልዕክቶችን በማስተላለፍ ተቀም ይለጥ
የነበረ የመዘገብ መሰረቶ ነው::

ድብ፡ ከባህላዊ የምት· የመ·ዢ.ቁ መሰረያዎች የሚመለከት ነው፡፡ በቅርቡ ነጋጀትን የሚመለለ ስ.ሆን በአከለ ከምት· የመ·ዢ.ቁ መሰረያዎች ተንሸስ ነው፡፡ ቅጽን ደምዬ የሚያወጣ ስ.ሆን በእራሱ፡ በመወለድ እና ሌሎች በዓለት ወቀት ካማዎችን በማሃበ አገልግሎት የሚሰጥ ነው፡፡

ወኩል፡ ከባህላዊ የምት· የመ·ዢ.ቁ መሰረያዎች የሚመለከት እና መለው አካላ ደምዬ የሚሰጥ የምት· የመ·ዢ.ቁ መሰረያ ነው፡፡ ወኩል በጥምቀት፡ መሰቀል፡ ገና እና የተለያየ በዓለት ወቀት ካማዎችን በማሃበ አገልግሎት የሚሰጥ የምት· የመ·ዢ.ቁ መሰረያ ስ.ሆን ለመንፈሳዊ ካማ አገልግሎት ይወለል፡፡

ተግበር 1.5

1. ከላይ ከተዘረዘሩት ባህላዊ የምት· የመ·ዢ.ቁ መሰረያዎች በተጨማሪ የምታውቂችውን በመዘርዘር ለለክስራቂችውን በቀሚታችው ማብራሪያ ሲጠል፡፡
2. ባህላዊ የምት· የመ·ዢ.ቁ መሰረያዎች ለማህበረሰቦ የሚሰጠትን በቀሚታ ካርዝር፡፡
3. የእታው እና የድጋ እንዳነት እና ለየነትን አብራር፡፡
4. የነጋጀት እና የከበር እንዳነት እና ለየነትን አብራር፡፡
5. በአከባቢያችሁ ከምት· በቀመጣችው ባህላዊ የምት· የመ·ዢ.ቁ መሰረያዎች እንዲን በመተቀበ ሲለ አዘገጃጀቱ እና ለምን አገልግሎት እንደምት· በቀመጣት ማብራሪያ ሲጠል፡፡

በሀላዊ የት-ንኩ-ሽ የመ-ዘዴው መሰራያዥ

የት-ንኩ-ሽ የመ-ዘዴው መሰራያዥ በት-ንኩ-ሽ አማካኝነት ደምጽ መኖር የሚችል ሲሆን ከንፈርጉ በማጥበቅ ወይም በማለሳት የተለያየ ቁዕጥዥናን በመዘገበ እና መልሆም በመከፈልት የተለያየ የድምጽ በሁራያትን ማውጣት የሚችል ዓቶዥ:: በማን በመከተል መ-ዘዴውን ታንካራ ለመሰጠት እና ይበልጥ ወብት እንዲኖረው የሚደረግ ተግባርም አለቶዥ::

እነዚህ በሀላዊ የት-ንኩ-ሽ የመ-ዘዴው መሰራያዥ ማህበራዊ በሆነ ገ-ዳሞች በሚፈጻሚና ሁ-ኔታች ላይ የሚከውነት በሁነን፣ በደስታ እና መሰል አጋጣሚዥናን ላይ ለማዘመዣ ቤማዥናን የሚያገለግል ሲሆን በዘመናዊ መንገድ የሚቀኑበና መ-ዘዴውናን ለማድረግ ተቀም ላይ ይውለሉ::

በሀላዊ የሚገኘ የት-ንኩ-ሽ መ-ዘዴው መሰራያዥ እንደየአካባቢው የተለያየ በሁራያት ያደቂዥ ዓቶዥ:: ምሳሌ እንደ ታፍምባ፣ ሁ-ሬ፣ መለከት፣ ሁ-ልክ-ድ-ዋ የመሰሳለት ሁ-ለት እና ምሳሌ ደምጽ በቻ ማውጣት የሚችል ሲሆን እንደ ፪.፲፷፣ ቅጂንት እና የመሰሳለት ደግሞ አምሳት እና ከአምሳት በላይ ደምጽናን ማውጣት የሚችል ዓቶዥ::

ሀ) ደምጽ ወሰን በሀላዊ የት-ንኩ-ሽ የመ-ዘዴው መሰራያዥ

መለከት: እንደ ወይም ሁ-ለት ደምጽናን በቻ ማውጣት የሚችል እና ለተለያየ መንገሻታዊ የከተት-አዋጅቶ፣ በተመንግባት አካባቢ ለማደረግ ሥርዓቶች እና ለንደማድረግ ክብረ-በዓለት ማድመቀያዊ ሆኖ የሚያገለግል ነው::

ታፍምባ: በሀላዊ የሚከበና ማህበራዊ፣ ገ-ለ-ኤ-ካዊ፣ መንፈሳዊ እና አ-ከ-ዶ-ሚ-ያ-ዊ ከዋናዥናን ላይ መልዕክት በመንገር፣ ደምቀት፣ በመሰጠት እና በተለያየ ማህበራለባዊ ከስተቶች ተቀም ላይ የሚውል ከነህስ የሚሰራ ሁ-ለት ደምጽ በቻ ማውጣት የሚችል በሀላዊ የት-ንኩ-ሽ የመ-ዘዴው መሰራያ ነው::

ከምባራር፡ በበንሻንጂል ክልል የሚገኘ ድምጽ
ውሰን የትንተኑን የመሸቻው መሳሪያ ለሆነ
በተለያየ የከበረ በዓላት ሲጋጥቶ ላይ ተቀና
የሚሰጥ ነው፡፡ በስዕለ ላይ እንደሚታየው ገዢው
ሆነ የሚያወጣውም ድምጽ መኖራቸው ነው፡፡
ከምባራር ከቀርቃዊ እና ከቅል አንጻት የሚሰራ
በሁሉም የትንተኑን የመሸቻው መሳሪያ ነው፡፡

ለ) እምባት እና ከእምባት ድምጽ በለይ የሚያወጣው ባህላዊ የትንተኑን የመሸቻው መሳሪያዎች

፫.ን፩.፡ በሀገራዎችን የደቡብዎ ክፍል በሆነው ከንድ አካባቢ የሚገኘ የትንተኑን
የመሸቻው መሳሪያ ለሆነ በመሸቻው ላይ እና መሳሪታዊ የሚበለት ለበት ድምጽዎች
ማውጣት የሚችል ነው፡፡

፫.ን፪.፡ የተለያየ መጠን እና ሪፖርት ካለቸው
ሽንጻዊዎች የሚዘዋጅ ለሆነ የድርጅር ሲጋቱ
እንዳይፈጸሙ እና ቅድሞተከተለን የጠበቀ ድምጽ
ማውጣት እንዲችል ልንጻዊዎች እንዲጠበቀ
እና እንዲታስሩ ይደረገል፡፡

ወስኑት፡ የተለያየ የአንጻ መጠን
ካለው ልንጻዊ የሚዘዋጅ እና አራት
የድምጽ ቁጥጥዎች ይለት የመሸቻው
መሳሪያ ነው፡፡ በሀገራዎችን ለመንፈጸም
ለማውጣት እና ዓለማዊ የመሸቻው
ሰራዎች አገልግሎት የሚሰጥ ለስላክ

እና አሳይቷ ድምጽዎችን እያወጣን ሆኖም ለመሙወት እና ለተለያየ የመሸቻው
መሳሪያዎች ቁጥጥት ለመስጠትም የሚያገለግለን የመሸቻው መሳሪያ ነው፡፡

ተግበር 1.6

1. ከላይ ከተዘረዘሩት ባህላዊ የት-ንኩ-ሽ የመ-ዘ.ቁ መሳሪያውን በተጨማሪ የምታውቃቸውን በመዘርዘር ስለአሰራራቸውና ጠቅሚታቸው ማብራሪያ ሰጠ::
2. ባህላዊ የት-ንኩ-ሽ የመ-ዘ.ቁ መሳሪያውን ከባህላዊ የምት የመ-ዘ.ቁ መሳሪያውን የሚያመሳሳይቸውን እና ለየነታቸውን ማብራሪያ ሰጠ::
3. የፋይ እና የዋሽንት አንድነት እና ለየነትን አብራሪ::
4. ታደምባ በአካባቢያቸው ለምን ለምን አገልግሎት አንድምንት ጠቅመ-በት ማብራሪያ ሰጠ::
5. መለከት አንድነት ማዘጋጀት አንድምንቸል ማብራሪያ ሰጠ::
6. በአካባቢያቸው ከሚዘውተና ባህላዊ የት-ንኩ-ሽ የመ-ዘ.ቁ መሳሪያውን መከከል አንዳን መጠጥቸው በማዘጋጀት ለከፍል ጽልቻቸውን አሳያ::

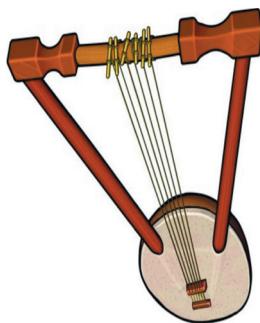
ባህላዊ የክር የመ-ዘ.ቁ መሳሪያውን

የክር የመ-ዘ.ቁ መሳሪያውን በተመጠሩ የክር ጽሁት ወይም ድማው እርግ-ብግብኩ አማካኝነት ይሞላ መኖር የሚችሉ ሲሆን ከድቻን በመግለጫ በመግለጫ ወይም በመደረጃ እና በመገዝገብ የተለያየ የድምሰ ባህሪያትን ማውጣት የሚችሉ ፎቃው:: ካማን በመከተል መ-ዘ.ቁውን ተቋሙ ለመስጠት እና ይበልጥ መ-ዘ.ቁው ወጠት አንዳናረው የሚችለ ተግባርም አላቸው::

እነዚህ የክር ባህላዊ የመ-ዘ.ቁ መሳሪያውን ማህበራዊ በሆነ ጉዳዮች በሚፈጻሚ ሁ-ትናቸው ሌይ የሚከውኑ እና በሀዘን፣ በደረጃ እና መሰል አጋጣሚውን ሌይ ለማዘመው ማዘጋጀነት የሚያገለግለ ሲሆን በዘመናዊ መንገድ የሚቀናዙ መ-ዘ.ቁውን ለማች-በጥ ጥቅም ሌይ ይውለለ::

በግራፍና የሚገኘ የክር የመ-ዘ.ቁ መሳሪያውን ማህበራሰቦ ይግኞችና፣ ይይማኖታዊ ሆርጓችና፣ ዓለማዊ ፍላት-ቁን እና መሰል ማህበራዊ ተግባራችና በዚህ፣ በፊ-ከራ እና በሽላላ አንዳህ-ም በቀረርቶ በሚገልዱት ወቅት ስሜትን የሚቀሰቀሉ እና ይስታን ወይም ህዝናን በጋለ ስሜት ማጠጥም አንዳቸል የሚፈጸምት ሲሆን ማህበራዊ ይህንነትን ለማስጠበቅ የምንጠቀምባቸው መሳሪያውን ፎቃው::

የክር የመሸረቅ መሳሪያዎች በመጠና፡ በክር በሆታዎች እና በቅርጥቶው የተለያየ ሲሆን በከፈውዎት በልሆታዎች ይለያየሉ፡ ለምሳሌ ክራር በግርድ ወይም ፊርድር በልሆት የምንጫዎች ሲሆን መሳሪቶ ይገባ በመግዝገብ (ሻው) በሚሰለው የመሳሪቶ አካል የተወጠረውን የክር ጥቅል በመግዝገብ የምንጫዎች መሳሪያ ነው፡፡ እነዚህ የክር የመሸረቅ መሳሪያዎች በሆነችን በተለያየ ክፍሎች የሚገኘ ሲሆን እንዲ ክራር፡ በንድ፡ መሳሪቶ፡ ይታ እና ትል የመሳሰለት የሚጠቀሱ ደቂዎች፡፡

ክራር፡ ሲደስት ወይም አጥቢት ክርች ያለት ባህላዊ የክር የመሸረቅ መሳሪያ ሲሆን በከይነቱ፡ በመጠኑ፡ በከፈውዎት ሲልቱ እና በቴማ ወሰኑ በሚኖረው ተግባር የተለያየ ነው፡፡ ለምሳሌ በደብብ አካባቢ ይታ፡ በታምበለ ይል እና በለማግኬ የሆነችን ክፍል ይገባ ክራር በመባል የሚታወቁ የመሸረቅ መሳሪያ ነው፡፡ ክራር ዓለማዊ እና መንፈሳዊ ካማዎችን (ዘማርዎችን) ለማሻጭ የሚያገለግል ባህላዊ የመሸረቅ መሳሪያ ነው፡፡

መሳሪቶ፡ በሆነችን የሚገኘ ለሆኖ ተረኞ ያለው እና በሆነችን የመሸረቅ እድገት ወሰኑ ክፍተኛ ማኅና የነበረው ሲሆን አሁንም ጥቅም ሌይ አያዋለ ያለ ባህላዊ የመሸረቅ መሳሪያ ነው፡፡ መሳሪቶ ከ80 እስከ 140 በሚደርሱ የሆነው ተግባር እንደ ሌይ ተደርጋው በሚፈጥሩት ጥቅል (ክር) ሌይ ለባቱንም መሳረታዊ የመሸረቅ ይምጣች ማውጣት የሚችል ጥንቃዊ የኢትዮጵያ የክር የመሸረቅ መሳሪያ ነው፡፡

መሳሪቶ በከፍተኛ ያረጋግጣ ጥቅም ይለጥ የነበረው ለመንፈሳዊ ዘማርዎች በሆነችን በአሁኑ ገዢ ቤት በተለያየ የባህላዊ እና በመኅዊ መሸረቅዎችን ለማሻጭ የቴማ ወሰኑ መኖጠር የሚችል ሆኖ በኢትዮጵያ መሸረቅ ወሰኑ እያገለገለ ይገኙሉ፡፡

በገና፡ በኢትዮጵያ ከሚገኘ እድሜ ጠንበ የነፃማ
መሳሪያዎች ወሰኑ በታረክዎች እና በአገልግሎቱ
ታዋቁ ነው፡፡ በገና አስር ክርቶ (እውታር) ያለው ሲሆን
በአዲሩም ክርቶ ወይም እውታሪዎች ላይ የሚችሉት
ዶግማዎች ጥን አምስት በቻ ሲሆን ሌሎች አምስቱ
እውታሪዎች የጠት ማረጋገጫ ፍቃው፡፡ ማረጋገጫ የሆነት
አምስቱ እውታሪዎች አጠጣቸው ካለት የሚደረሰኝት
እውታሪዎች ይር በተመሳሳይ ደምጽ ይችኝለ፡፡

በገና ለህይላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ (ለመንፈሳዊ ኮሚቴ) አገልግሎት
እያወለ ያለ ሲሆን ክክር የሙዬች መሳሪያዎች ወሰኑ
በአካላ ነልቀ እና ወቅሱም ድምጽ ማውጣት የሚችሉ
ነው፡፡

ተግባር 1.7

1. እንደ የክር የሙዬች መሳሪያ በመምረጥ በአካባቢያዎችሁ በሚገኘ
ቀሳቀስ ተጠቁማችሁ የመሳሪያውን የአስራር ቅደምተከተል በመጠበቅ
ሰርታችሁ አምጠ፡፡
2. የግዢናና የድርጅር የአጠቃቃውት በዚን ለየነት አበራድ፡፡
3. የክር እና የበገናን እንዲነት እና ለየነት አበራርታችሁ ዘኑ፡፡
4. የክር እና በመሰንቆ በምትራራት ቅዱት እንደ ኮሚ ተጨውችሁ
አሳይ፡፡
5. ከለይ የተዘረዘሩት ባንክ ባህላዊ የክር የሙዬች መሳሪያዎች የአካል ክፍልዎች
በመዘርዘር ስለእያንዳንዱ ተቀማች ማብራሪያ ስጠ፡፡
6. በሆነዎችን ተጨማሪ የምታውቹውን ባህላዊ የክር የሙዬች መሳሪያዎች
በመዘርዘር ስለእስራራችው እና ተቀማችችው ማብራሪያ ስጠ፡፡

1.2.2.2 ኮመናዊ የሙዬች መሳሪያዎች

ኮመናዊ የሙዬች መሳሪያዎች የሚባለት ተክኖሎጂያዊ አስራርን በመከተል
የተሰሩ፡ ለካታችው የሚታወቁና በአካባቢያዎችን በምናገኘችው ቁሳቁስ በቀላለ-

ልኝነት ዓይነቶች (ልኝነት ዓይነቶች) የሚንቀሳቸው ነቶች:: ኮሙናዊ የመሆኑ መሰረያዎችን
በከራካሪ ቅድ ቅድ ምድቦች እንመድባቸውለን:: እነሰታው::-

- ☞ የኩር ኮሙናዊ የመሆኑ መሰረያዎች (string modern Instrument)
- ☞ የቅንት ኮሙናዊ የመሆኑ መሰረያዎች (Percussion modern Instrument)
- ☞ የትንተኑ ኮሙናዊ የመሆኑ መሰረያዎች (Wind modern Instrument)
- ☞ የቁልፍ ኮሙናዊ መሆኑ መሰረያዎች (Keboard moderrn Instrument)

የኩር ኮሙናዊ የመሆኑ መሰረያዎች

የኩር ኮሙናዊ የመሆኑ መሰረያዎች የምንጠቃቸው ለተመናዊ መሆኑ ማቅረብነት የምንጠቃቸው እና በመገኘገኘ ወይም ክርክሩን በመበጨቷ ድምዕስ ለሰጠ የሚችሉ የመሆኑ መሰረያ ነቶች:: ለምሳሌ የሚከተሉትን እንመልከት::

ሻሻለኛ:: የመሆኑ ድራሰያን ሌቀቁ
መሆኑ መሰረያዎችን ለማቅረብ የሚጠቃሚነት
እና በመገኘገኘ በልሆነ መጠወቻ
የሚደብቻል ኮሙናዊ የኩር የመሆኑ
መሰረያ ለመን ቁጥን የነፋቶችን
ደምጽ (ስተላጥ) ማወጣት የሚችል
ነው::

ሽያጭ:: እንደ ሂሻለኛ በመገኘገኘ የምንጠቃቸው
ሁኔታ ከሽያጭ የሚለው የከራካሪ ክርክ
የመፈጸትና ተጥነት መጠን እና ስም መለያየት
ነው:: በሽያጭ የነፋት ወፍራም ደምጽ (አልቶ)
ማወጣት የሚችል እና በመጠኑ ከሽያጭ
የሚጠልጥ የመሆኑ መሰረያ ነው::

ትታር:: በዓለም ላይ የተለያየ የትታር አይነቶች ያለ ለመን እነሰታው ለደ ጉቶ፣ በዘ
ትታር እና በከሰ ጉቶ ዓይነቶች:: የአጠቃቀዱት በልሆነ ተቋሙ ክርክሩን በመበጨቷ
ነው:: ለደ እና በከሰ ጉቶ 6 ክርክ ለኖራቸው በዘ ጉቶ 4 ክርክ አለሁ::

		
በዘ ገዢ	አድ ገዢ	ሀክስ ገዢ

የት.ንኩ.ሽ አመዳዊ የሙ.ዕ.ቁ መሳሪያዎች

የት.ንኩ.ሽ ህይል ከንፈርን በማጥበቅ እና በማለት ስንጻውታቸው ይምሱ ለሰጠ የሚችሉ ፍቃዴ:: የት.ንኩ.ሽ አመዳዊ የሙ.ዕ.ቁ መሳሪያዎችን በእስራራቸው በሁለት እንመደባቸዋል:: እነዚህ::

- ከነሱ የሚሰሩ (ት.ራምሮት፡ ት.ረምሮን፡ ቁጥ፡ ከርኤት፡)
- ከእንጨት የሚሰሩ (ጥለት፡ ሰከሰራን፡ ከላርኤት፡) ለምሳሌ የሚከተለትን እንመልከት::

ት.ራምሮት፡- ነሱ የሚሰሩ አመዳዊ የት.ንኩ.ሽ የሙ.ዕ.ቁ መሳሪያ ሲሆን ከወጪራም ይምሱ እስከ መጨረሻው ቀኝን ይምሱ ማውጣት የሚችሉ ነው::

ከላርኤት፡- ከእንጨት የሚሰሩ እና ባለ እንዲ ሳድ(ይምሱ መኖርበያ) ይለው አመዳዊ የት.ንኩ.ሽ የሙ.ዕ.ቁ መሳሪያ ነው:: ከላርኤትን በሀገራቸን በኢትዮጵያ በእብዛኛው በሚለታረ ባንድ ወሰጥ የምንጠቀምበት የሙ.ዕ.ቁ መሳሪያ ነው::

ሳኩሰድ፡- ከእኔጭ የሚሰራ በመናዋ የትንተኑ የመዘገበው መሰረያ ስ.ሆን እሱት አይነት ማስቀመጥ አል:: እነዚህም ቁጥር ማስቀመጥ :: አልቶ ማስቀመጥ :: ባርቶን ማስቀመጥ እና ሰተርኖ ማስቀመጥ ፍቃሙ::

	
አልቶ ማስቀመጥ	ሰተርኖ ማስቀመጥ
	
ቁጥር ማስቀመጥ	ባርቶን ማስቀመጥ

የምት ኮሙናዊ የመሸረቅ መሳሪያዎች

ክሙናዊ የምት መሸረቅ መሳሪያዎች አንድን አካል ካለን አካል ገዢ በማርጫው ወይም በመጥኩት ይሞዕስ ለሰጠ የሚታል ሆነው በእብዛዣው ለክሙናዊ መሸረቅ ማሣራያነት የምንጠቀማችው ፍቃው:: ለምሳሌ የሚከተሉትን እንመልከት::

ሁይለይ::- የሚችኝ ኮሙናዊ የምት የመሸረቅ መሳሪያ ለሆነ የሚሰራውም ከጠንካሬ እንጨፍች ነው:: ሁይለይ ለበቱን የመሸረቅ ይሞዕስ ማወጣት የሚታል የመሸረቅ መሳሪያ ነው::

አ.ምበል::- የሚችኝ የምት የመሸረቅ መሳሪያ ለሆነ የሚሰራውም ከነሱስ ነው:: በእብዛዣው በማለታዊ ባንድ እንጠቀምበታለን::

የቁልፍ የመሸረቅ መሳሪያዎች

የቁልፍ ኮሙናዊ የመሸረቅ መሳሪያዎች የሚበለት ቁልይቶን በጣት በጥንቃኗበበት ወይም በጥንቃኗበበት ገዢ ከተወጠሩ ከሆነ ቁልይቶ ገዢ የተያያዘ መዳን መሳሌ ነገሮች ከሆነን ለመታወቂው ይሞዕስ መኖር የሚታል ፍቃው:: ለምሳሌ የሚከተሉትን እንመልከት::

ተያያዘ::- ከቁልፍ የመሸረቅ መሳሪያዎች ወሰጥ የሚመደብ እና በጥም ታዋፊ የክሙናዊ መሸረቅ ማሣራያ መሳሪያ ነው::

እርሃን፡ ከሌሎች የቀልፍ የመዘዣ መሰረቶዎች ቁጥሃት ወይም ጥንቃቄ የሆነ የመዘዣ መሰረቶ ነው፡፡

1.2.3 የኢትዮጵያ ቅዱቶች

የቀድመ እውቀት መፈተሻ ጥያቄዎች

1. ስለ ቅዱት ተርጉም እና መቀሚታ የምታውቀትን ለመምህራኝሁ ተናገሩ፡፡
2. የምታውቀቶች የኢትዮጵያ ቅዱቶች ለከፍል ዘረዋዎችሁ ተናገሩ፡፡
3. ካማን ለመቆጠር ቅዱት ያለውን መቀሚታ ተወያዙ እና ለከፍል ዘረዋዎችሁ አስረዳ፡፡

አንድን ካማ ካማ ሆኖ ከመቆጠሩ በፊት ካማን መቆጠር የሚያስችሉ ቅና የተባለ የድጋጭ መዋቅለዊ ስብሰቦች ያስፈልጋቸል፡፡ እነዚህ ደምዎች ወይም የቃናዎች አደራሻር ህተኛን መሰረት እርጊው ለደረሱ የተለያየ ካማዎችን መቆጠር የሚያስችሉ ቅናዊ ስብሰቦች ቅዱትን ይመሰራቸሉ፡፡

በሀገራችን በተለያየ ቅናዊ አውቃቀር የሚመሰሩት በርካታ የቅዱት አይነቶች ቤቶች የሚመለከት የቅዱት አይነቶች ቤቶች ቅና የቅናዎች ተገኘች፡ ባቱ፣ አንቻሆነ እና አምባሳ ዓቶዎ፡፡ በተለያየ የከፍል ደረጃዎች መማርሃኝ መጽሐፍት ላይ የተቀመጥ መዝሙር ቤት በእነዚህ መሰረታዊ ቅዱቶች ተመሰርተው እንዲሆመራኝሁ ማውቀ ይገባቸል፡፡ በኢትዮጵያ መዘዣ ላይ ቅዱት እና የሚመለከት የሚያስቀዱ የመዘዣ ቅናዎች በርካታ ዓቶዎ፡፡

በቅዱቶች የድጋጭ አውቃቀር ሁኔታ ላይ በኢትዮጵያ መዘዣ የተለያየ ቅዱቶች እንዲለ ተመራማሪ ይ/ር እነዚህ አባት በማከተለው አካባቢ ሁኔታ እንደማግኘው በጥናቱ አረጋግጣል፡፡

➢ የሰማን እና የመከከለኛው ኢትዮጵያ (ትግራይ፣ አማራ እና ስዕል)

➢ የምስራቅ (አራር፣ ደረጃዎች እና ለማሳ)

➤ የደቡብ እና የሞዕራብ (ደቡብ አትዮጵያዊ ስምበላ እና በንግድንግል)

ቁጥርና መመስረት የሚያስተካ የድጋም ሪፖርት (Intervals)

የድጋም ሪፖርት (አንተርሻል) በሁለት ደጋምና መከከል የሚኖር የርጋብጣሽ መጠን ለያነት ሲሆን የተለያየ ቁጥርና መመስረታዊ ህግ ሆኖ ያገለግለል:: ቁጥርና ለመመስረት የሚያስተካ አምስት የአንተርሻል አይነቶች አሉ:: እነዚህ ማቅረብ ተርዳካት:: ማይዘሩ:: አገመንትና እና ፊማኑኝና ፍቃው::

ለምሳሌ፡ ካር አሉበት D ወይም 0220Hz እና 240Hz ያለውን የድጋም ሪፖርት የርጋብጣሽ መጠን ለያነት ለማውቀ 240Hz — 220Hz = 20Hz ሲሆን በሁለቱ ደጋምና መከከል ያለ ሪፖርት ተደርሱ ይመለከል:: ስለዚህ የሚገኘውም ቁጥር ሲመስረት በነዚህ የድጋም ሪፖርት የሚውሰን ሲሆን የሚገኘውም ቁጥር ሲመስረታዊነት እንደመለሽ በመቀመር እንደሮ ቁጥር የድጋም በሆነት መስረት የድጋም ሪፖርት ህግ ይኖረዋል:: ከዚህ በታች የሚቀርቡት የአትዮጵያዊ ቁጥርና አመሰግናለሁ::

1.2.3.1 ቴክታ ቁጥር

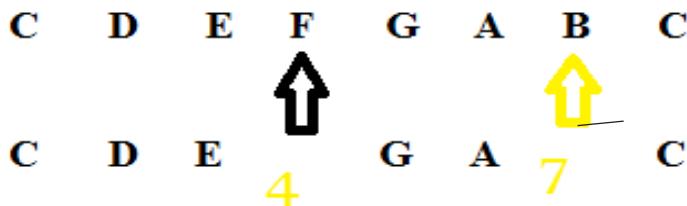
የትክታ ቁጥር በሀገራችን የሚዘመው በርካታ መሸፈቻዎችን መጠቀሙት የሚያስተካ እና በተለያየ የሀገራች ከፍለው በሚገኘ ማህበረሰቦች የመሸፈቻ በሀል ወሰኑ የሚታወቁ ነው:: እኔ መሸፈቻው ስልተ ምት ቅጥነት እና ቁስት (ቴክኖሎጂ) አማካኝነት የተለያየ አካምሬዋ እና አካላዊ እንቅስቃሴዎችን መቀመር የሚያስተካ ቤማዊ እንዲገነባ ይደርጋል::

ትክታ ቁጥር ያለፈ ተረክና፡ ፍቅርና፡ መተሳሳቢና፡ ተስፋን እና መሰል ማስቀመጥ መግለጫ የሚያስተካ በፈጸማችን ማያደርግኝት እና ማቀናበር የሚያስተካለን በአምስት ደጋምና የሚመስረት ቁጥር ነው:: ቴክታ ቁጥር ዓይነ (Major) ቴክታ እና ጽዜስ (minor) ቴክታ ቁጥር ተብሎው በሁለት ይከራከላል::

ዓይደ ቴክታ ቁጥር/Tezeta Major/

የዓይደ ቴክታ ቁጥር ከባለሰባቸው የመሸፈቻ ደጋምና ለይሁ አሸተኛውን እና ለባተኛውን የድጋም ደረጃዎችን በማስወጣት ይመስረታል::

በተፈጥሮ ሲ. መነሻ ደምሮ የዓለም ችግር ቁጥር አመሰራረት እንመልከት፡-

ዓለም ችግር ቁጥር የድምሮ ስቀዱት (intervals)

- ↗ C ----C ጥርራከት እንደኛ
- ↗ C ----D ዓይነ ሆስተኛ
- ↗ C---- E ዓይነ ሆስተኛ
- ↗ C ----- G ጥርራከት እምነትኛ
- ↗ C --- A ዓይነ ለድስተኛ
- ↗ C --- አከታዊ C ጥርራከት ለምንጻ (ጥርራከት አከታዊ)

የሳሌ፡ C ዓይነ ችግር ቁጥር

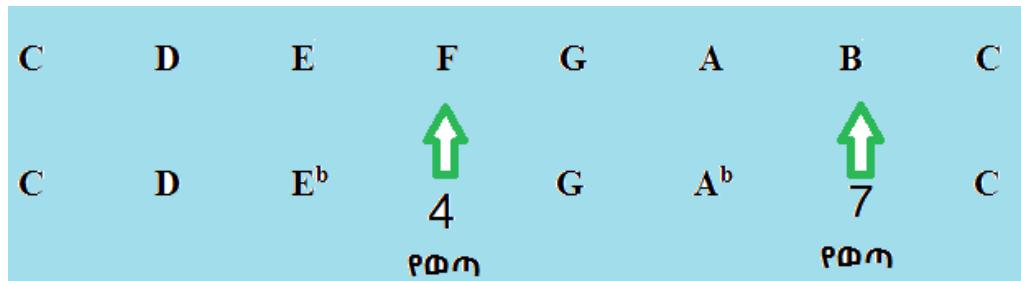

ተግባር 1.8

1. E ደምጽን መነሻ በማድረግ በእኔ ቁልፍ በመለያ ዓቃ የዓለም ችግር ደምጽኝን በመደርጋው በተግባር በድምሮ በምራቅሁ ለክፍል ጥሩታቸው አስመ፡፡
2. በዓለም ችግር ቁጥር የተዘመው ሆማወቻን ዘርዝር፡፡
3. የድምሮ ስቀት ማንነትን በወሰሉ በማስደገኘ ማብራሪያ ስጠ፡፡
4. በተለያየ መነሻ ደምሮ የዓለም ችግር ቁጥርን የድምጽ ስቀዱት ለርታቸሁ አስቶ፡፡
5. በዓለም ችግር ቁጥር በመሰንቆ እንደ ሆማ በተግባር ተጨውታቸሁ አስቶ፡፡

ንዑስ ቴጥታ ቅናት/Tezeta minor/

የንዑስ ቴጥታ ቅናት ከበለቤባቸው የሙዬች ያጥምቶ ላይ አራተኞችን እና ለበተኞችን የድምዱ ያረዳምቶን በማስወጥት እንዲሆም ማስተኞችን እና ለደሰተኞችን የሙዬች ያጥምዱ በግማሽ ያጥምዱ ገዢ በማድረግ ይመለፈታል፡፡ የሚለ በC መካከል ያጥምኝ እንመልከት፡-

የንዑስ ቴጥታ ቅናት ያጥምዱ Cቀቶች (intervals)

- ↗ C ----C ተርራከት እንደኛ
- ↗ C ----D ዓይይ ሁላተኛ
- ↗ C---- Eb ጽዑስ ማስተኛ
- ↗ C ----- G ተርራከት እምበተኛ
- ↗ C --- Ab ጽዑስ ለደሰተኛ
- ↗ C --- አከታይ C ተርራከት ለምንተኛ(ጥርራከት አከታይ)

የሚለ፡ C ጽዑስ ቴጥታ ቅናት

ተግባር 1.9

1. G እና F ደምጻትን መካከል አድርጋችሁ በቃል ለይ የንዑስ ትኩታ ቅጽት ደምጻቱን በማማሽ ዓላ በመደረጃው የደምጻ ሆኖ ሆኖ ሆኖ አሳይቷል::
2. በዓለም ትኩታ እና በንዑስ ትኩታ ቅጽት መከከል ጥን መሰረታዊ ልዩነት እንዲለ ማብራሪያ ስጠ::

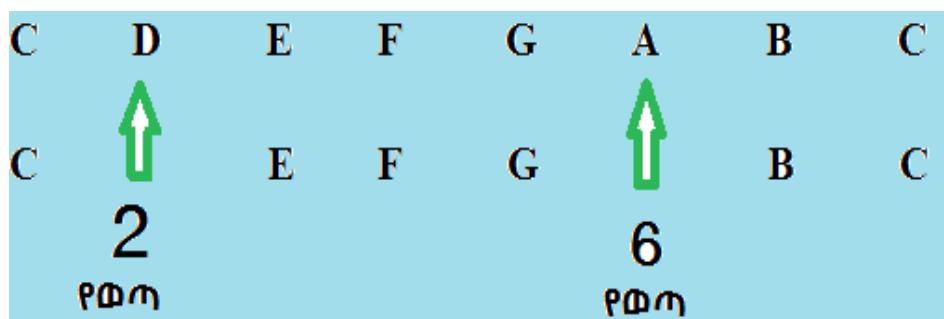
1.2.3.2 የፋ ቅጽት

የፋ ቅጽት በሁገራችን ታዋቂ እና በመሸፈቻ ሲሆን ወሰኔ የተለያየ ነማወችን መመለረት የሚያስቀል የደምጻ መዋቅር ነው:: እንዲ መሸፈቻው ስልተ ምት ፍጥነት እና ቁስታ (ቴምህር) አማካኝነት የተለያየ ለማቻችን እና አካላዊ እንቅስቃሴዎችን መፍጠር የሚያስቀል ነንዳንበብ ያደርጋል:: የፋ ቅጽት ይግኙነት:: ያለፈ ታረክና:: ውቅር:: መተሳሳቢ:: ተስፋ እና መሰል ሂሳቦችን መግለፅ የሚችሉ ዘፈናችን ማደራሻት እና ማቀናበር የሚያስቀል በአምስት ደምጻ የሚችሉ ቅጽት ነው::

የፋ ቅጽት ዓይ (Major) የፋ ንዑስ (minor) የፋ ቅጽት ተብሎ በሁለት ዝከፈለል::

ዓይ የፋ ቅጽት/Bati Major

የዓለም የፋ ቅጽት ከበለሰባቸ የመሸፈቻ ደምጻ ለይ ሁለተኛውን እና ለይስተኛውን የደምጻ ደረጃዎችን በማስወጥት ይመለረታል:: ለምሳሌ C መካከል ደምጻ በማድረግ እንመልከት::

የዓለም የፋ ቅጽት የደምጻ ሆኖ ሆኖ (intervals)

- C ----C TC&o;hት· አንድች
- C ----E ዓብይ ማስተኞች
- C---- F TC&o;hት· አራተኞች
- C ----- G TC&o;hት· አምስተኞች
- C --- B ዓብይ ለባተኞች
- C --- C TC&o;hት· ለምንጭተኞች

C ባቴ ዓብይ ቅዱት በቃ ቁልጥ ሲቀመጥ

ንዑስ ባቴ ቅዱት/Bati Minor/

የንዑስ ባቴ ቅዱት ከበለሰቦች የሙዕራቸ ደምሮች ለይ ሁሉተኞችውን እና ስድስተኞችውን የደምሮች ደረጃዎችን በማስወጣት እንዲሆወን ምስተኞችውን እና ለባተኞችውን የሙዕራቸ ደምሮች በማማኝ ገዢ በማድረግ ይመሳረታል፡፡ ለምሳሌ C መነሻ ደምሮን መነሻ በማድረግ እንመልከት፡፡

C	D	E	F	G	A	B	C
	↑ 2				↑ 6		
C	E ^b		F	G	A ^b	B ^b	C
የወጪ				የወጪ			

የንዑስ ባቴ ቅዱት የደምሮች ሻዕቶች (intervals)

- C ----C TC&o;hት· አንድች
- C ---Eb ጽዑስ ማስተኞች
- C---- F TC&o;hት· አራተኞች

- C ----- G ተርሱከት አምስተኛ
 - C --- B b 30-ሰ ስጋተኛ
 - C --- አከታይ C ተርሱከት ስምንተኛ
- ምሳሌ፡ C በፋ 30-ሰ ቅጽት በቃ ቁልፍ ሌቀመጥ**

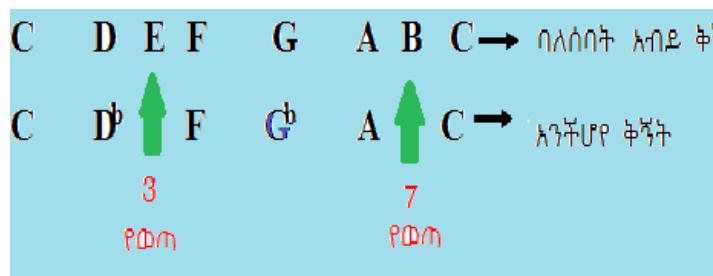
ተግባር 1.10

1. D ደምዕን መነሻ በማድረግ በእኔ ቁልፍ ዓይነ ብቱ ቅጽትን በማማሽ የታ በመደርደር የድምጽ ሂቀቻቸውን ለጋታቸው አሳይ::
2. B ፍላት ደምዕን መነሻ በማድረግ በቃ ቁልፍ 30-ሰ ብቱ ቅጽትን በመለያ የታ ደርድርቸው አሳይ::
3. የዓይነ ብቱ እና 30-ሰ ብቱ ቅጽት መሰረታዊ ለዝነታቸውን የሚከተሉ በመስጠት አሳይ::
4. ከምታውቃቸው ካማውች መከከል በዓይነ ቅጽት የሚከመለትን ለክፍል ጽልቻቸው በርገኔለዋው::
5. በዓይነ ብቱ ቅጽት በከራር አንድ ካማ በተግባር ተጨማሪቸው አሳይ::

1.2.3.3 አንታሸራ ቅጽት

አንታሸራ ቅጽት በሀገራቸን ወሰጥ ከሚገኘ ቅጽቶች ወሰጥ አንዳ ሌሆን ከሰባቱ የድምጽ ደረጃዎች መከከል ከመነሻው ማስተኞቸውን እና ስጋተኞቸውን የድምጽ ደረጃዎች በማውጣት እና ሁለተኛውን እና አምስተኛውን የድምጽ ደረጃዎች በማማሽ ደምዕ ቐጥ በማድረግ የሚመሰረት ቅጽት ነው::

የአንታሸራ ቅጽት አመሰራረት ለጋታ ደምጽ ከበለሰባቱ ዓይነ ቅጽት(Major scale) ላይ በመነሳት በሚከተሉው መንገዶ መመሰረት ይችላል:: የሚሳለ፡ C መነሻ ደምጽን መነሻ በማድረግ፡-

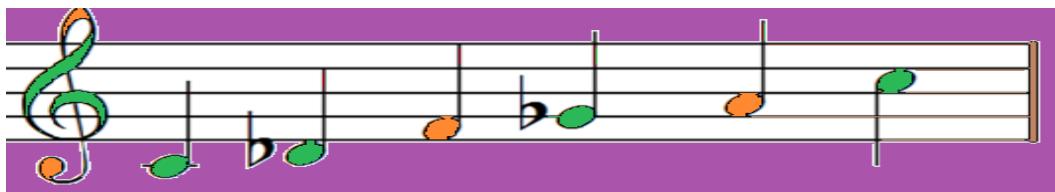

የእንቃሽም ቅናት የድምሮ ስቀጥታ

- C ----C ጥርፈውት አንዳኛ
- C ----Db ጽዴሰ ሁሳተኛ
- C---- F ጥርፈውት አራተኛ
- C ----- Gb ደማኔነስድ አምስተኛ
- C ---A ፍጠይ ስድስተኛ
- C --- አከታዊ C ጥርፈውት ለምንተኛ (ጥርፈውት አከታዊ)

በዚ ቅልጥ ለይ የእንቃሽም ቅናት አቀማመጥ

ምሳሌ፡ C አንቃሽም ቅናት

በሙሉ መግሬም ለሰላም ለይ እንዲተመለከተው የእንቃሽም ቅናት ካብለሰባቱ ፍጠይ
ቅናት ለይ ለማስተካከለሁ እና ለማስተካከለሁ የድምሮ ይረዳዋል በሙተው እንዲሁም
ሁሳተኛውን እና አምስተኛውን የድምሮ ይረዳዋል በማማገኘ የድምሮ ይረዳ ገዢ
በማድረግ በአምስት ይሞጣል በይ የሚመለሩት የእትዮጵያ ቅናት ነው::

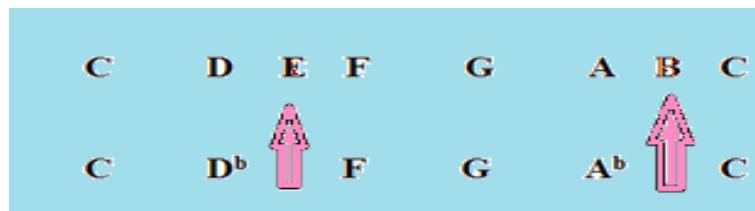
ተግባር 1.11

1. G ደምሰን መካና በማድረግ በቃል በግማሽ የታ የአንቀጽም ቁኔትን ደምሰት ይርደሸታሁ አሳይ::
2. B ፍላት ደምሰን መካና በማድረግ በኋና ቁል በሙሉ የታ የአንቀጽም ቁኔት ደምሰት ይርደሩ::
3. በአከባቢያችሁ ከምታዳግመችው ሲማዋቅ መከከል በአንቀጽም ቁኔት የሚዘመው የምትሬታውን ሲማዋቅ ዘርዝሩ::
4. በአንቀጽም ቁኔት በቦንና አንድ ስሜ በተማበር ተመመቻቸሁ አሳይ::

1.2.3.4 አምባበል ቁኔት

ቁኔቶች የሚመስረቱት በተለያየ የCግብግበሽ መጠን ማለቸው ቅርዬዎች መሆኑን በአንቀጽም የቁኔት አመስራረት ስትመና አውቃቻቸል:: በአምባበል የቁኔት አመስራረት ሂደትናም ተመሳሳይ የአዲራዳር ስርዓት አለቸው::

የአምባበል ቁኔት አመስራረት ስርዓት ከሰጣቸው የድምሰ ያረጋግጣች በመነሳት ማስተናወችን እና ለማተናወችን የሙዘዴ ደምሰት በማስወጣት እንዲሆና ሁሉ ለማድረግ የሚመስራት የህጻራችን ቁኔት ነው:: የድምሰ ሆኖችን ከበለሰባቸው የበለሰባ (ማቻር ስኩል) ቁኔት ላይ በመነሳት በሚከተለው መንገድ መመስራት ይችላል:: የሚለው C መካና ደምሰን መካና በማድረግ-

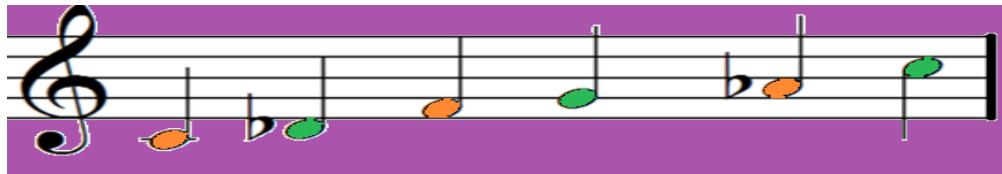
የአምባበል ቁኔት የድምሰ ሆኖች (intervals)

- C ----C ጥርራከት አንዳኛ
- C ----Dᵇ ዝዕብ ሁሉተኛ
- C---- F ጥርራከት አራተኛ

- C -----G TC&e;hት· አምስተኛ
- C --- Ab ጽዴሰ ስድስተኛ
- C --- አከታይ C TC&e;hት· ስምንተኛ(TC&e;hት· አከታይ)

በዚ ቅልጽ ላይ የአምባሰል ቅናት አመሰራረት

የሰለሁ C አምባሰል ቅናት

ተግበር 1.12

1. D ደምሰን መነሻ በማድረግ አምባሰል ቅናትን በዚ ቅልጽ በሙሉ ዓቃ
ገንባታቸው አሳይ::
2. በአምባሰል ቅናት· የሚዘጋጀ· ካማውቻን ለክፍል ጽድቻቸው አርዝሩ::
3. በምትፈልጋት· የሙዬቁ ደምሰ በሙሉት· የአምባሰል ቅናት· የኢትዮጵል
ርቀት· ሆኖች ተከከል መሆናቸውን አረጋግጣ::

1.2.4. የኢትዮጵያ ባህላዊ ወጪዎች ፖደሰ (Folk Dance)

የቁድመ እውቀት መሂታት ጥያቄዎች

1. ባህላዊ ወጪዎች በምን ሁኔታቸው ላይ ይተገበል?
2. በተለያየ አካባቢዎች የሚተገበሩ ወጪዎችን ለያነት ተናገሩ::
3. በአካባቢዎች የሚከውጥ ወጪዎችን ተቀምና አስፈላጊ::
4. በሀገራቸውን ከሚታወቁ ባህላዊ ወጪዎች መከከል የምታወቁዎች
የባህላዊ ወጪዎች ሲያጠውች ለክፍል ጽድቻቸው ተናገሩ::

ቅመታት· እያለኩ· ለሂሳብ· የሰው· ለዚ ባህላዊ እና አምባገኘት· ቅስ በቀስ ወደ ወጪነት
ይለመማለ:: ባህላዊ ወጪዎች(ምራጫዎች) የሀገራቸውን እና የአካባቢዎችን ወነች

ለአሁን ማሳተኞች ከሚታደሱትው ጠንካሬ መንገዶች ወሰጥ ወንጀቶች ተቋሙ:: የሚገኘው እንደ በተመቻቸ ባህላዊ ፖሮራልዎች የትና ወጪዎች ስም በጥራታውም ሁሉም ባህላዊ ወጪዎች ሆነዎች አይቀጥለም:: ይህን እንዲ ሁሉም የሚፈልጋውን ባህላዊ አመጣጥ::

አብዛኛውን ጊዜ ባህላዊ ፖሮራልዎች የሚጨረሩት በማገበራዊ ገብረዎች ላይ (በደንንተና ወይም በየዓመቱ በሚከበሩ ክበረ በዓላት ላይ) ነው:: እነዚህ ፖሮራልዎች እንደ ዓይነት ወጪዎች መድረክ በጥራታውም እንዲ ምክ ሁኔታን አይጠቀም:: በመሆኑም አዳዲስ ተወካማገኘትን እና አጠቃቃቸትን ካለለ ለው ወር ማሳተኞች እያችልም:: እንዲህ ዓይነቶች ፖሮራልዎች የባህላዊ ፖሮራልዎችን እንደት የሚችሞበር የአስተዳደር አካል የገዢውም ለማለት ይዘረፍ኏ል:: ከዚህ ይለቅ በሆነውን እና በአካባቢያቸን የሚጨረሩት ባህላዊ ፖሮራልዎች በአካባቢው ባህላዊ በሚከናወነው ለውጥ ስጋጌ በደንንት ይጨረፈል:: እንዲሁም በተወጧት ጊዜ “የትናና ወጪዎች” ተብሎው ይጠራል::

በሆነውን ከሚታወቁ ባህላዊ ወጪዎች መከከል የሚከተሉትን መጥቀስ ይችላል:: በተጠበኩ አካባቢ አውርድ፣ በትቃሽም አካባቢ ካናቃጥቃት፣ በረዳ ቅበ አካባቢ እረጋግጣ፣ በአድማራል አካባቢ ይለ እና በአካባቢያቸው ስም የሚጠሩ እንደ የተራኩ ፖሮራል፣ የተግራይ ፖሮራል፣ የምንጃር ፖሮራል ወዘተ የሚለት ይገኘበታል:: ካለው ከተዘረዘሩት ባህላዊ ወጪዎች (ፖሮራልዎች) በተጨማሪ በሆነውን በተለያየ አካባቢያቸው በርካታ የባህላዊ ወጪዎች እንደተኛ ይገኘል:: እነዚህ ወጪዎች እናቃጥቃት የአካባቢውን ወግ፣ ለማድ፣ የሚሆንፈለጊን መንፈሳዊ እና ቁሳዊ ባህላዊን እንዲሁም የተለያየ ማህበራዊ አውራቸን መሰረት አድርጋው ይተገበረል::

ባህላዊ ወጪዎች በእጠቀው በልሆኑትው ተመሳሳይ እና ተወራራሽ በሆነው በሚጥራታው አውራዊ ለያነት እና ወጪዎች ከሚፈጥሩት የመሳሳይ እና ይሰታን ከመኖበር እንዲር መለያት እና መመሪያ ይችላል:: የሚለ::

- ✓ በከበረ-በዓላት ላይ የሚከወጥ ወጪዎች
- ✓ ይግባኑትን በማገበራዊ የፋይኬል፣ ሙሉላ እና ቀረቡቸ ላይ የሚደረገ ወጪዎች
- ✓ በስርግ እና መሰል ማህበራዊ ክዋናዎች የሚዘወተኑ ወጪዎች
- ✓ በስራ ወቅት የሚከወጥ ወጪዎች ወዘተ

በተጨማሪም ወ-ዘምር ከሚከውነት ለመች ከእድሜ ለየነት፣ ከዚያ እና ከማህበራዊ ዴረጃ አንፃር ለመደበ ይችላለ):: የሚስጠል::

- በዚያ ለየነት የተመሳሪቱ በበድን የሚከውነት
- በጥንድ የሚከውነት
- በሁበረት የሚከውነት

**ሥዕል 20 በፊት የሚከውን ባህላዊ ወ-ዘምር ሥዕል 21 በበድን
የሚከውን ባህላዊ ወ-ዘምር**

ሥዕል 22 በጥንድ የሚደረገ ባህላዊ ወ-ዘምር

በፊት እንደሚያመለከተት የኢትዮጵያ ባህላዊ ወ-ዘምር ከዋናው ተሰጥቶ
ይለቅ ማህበራዊ ጥበብን (ማህበራዊ ልማድ) የሚጠይቀ እና ዘዴና፣ ተወጥጥና፣
የሙሉዎች መሰራም ተጠዋቶ፣ ተመሌክቶ እና በወሰኖ የሚጠለው የቁንቁ ወ-በትና፣
ቆዳዊ ህብትና፣ ቅል አልባ ተማሳትና እና መሰል ማህበራዊ ያሸውናን የሚያከተሉ
ናቸው::

ተግባር 1.13

1. በጥንድ እና በህብረት በሚደረግ ባህላዊ ወ-ዘምሮ መከከል ያለውን አንድነት እና ለያነት ማብራሪያ ስጋፍ::
2. በአካባቢዎች አብዛኛውን ገዢ በተለያየ ሆነቶች የምት-ተገበሩትን የባህላዊ ወ-ዘምሮ ምድብ ለክፍል ዓይነቶች ተናገሩ::
3. በጥንድ እና በህብረት በመሆን አንድ በአካባቢዎች የሚከታዩ ነው በመምረጥ ባህላዊ ወ-ዘምሮውን በተግባር ለርቻዎች ለመምህራች ለአሳይ::
4. ባህላዊ ወ-ዘምሮውን ለመደበ የሚችሉበትን የዕቅናያቶች ተናገሩ::

1.3 የፈልም እና የቴክኖሎጂ መሰረታዊ የሕዝብና ደረጃዎች

1.3.1 የፈልም መሰረታዊ የሕዝብና ደረጃዎች

የፈልም እውቀት መፈተሻ ጥያቄዎች

1. በአካባቢዎች ፍልም አይታዎች ተወቃቄለችሁ? ያደቻቸውን ፍልም ርዕስ ለመምህራች ተናገሩ::
2. ፍልም ለእንዲ አካባቢ ማህበረሰቦ ምን መቆጣታ ይኖረዋል? ተወቃቃ እና መልሳችሁን ለክፍል መምህራች ተናገሩ::
3. ፍልም ለማዘጋጀት ምን ምን ነገሮች ያስፈልጋለ?

የፈልም ጥበብ ከዚህ መቶ ከፍለ ካመን በጀት የደረሰ ግራፍ፣ የድምጽ እና የፊይታዊ ፍጤመች ማረጋገጫ መዘመንን ተከትሎ የፈልም እና የቴክኖሎጂን በታ፣ የፖ.ኤሌ እና የተደራሽነት ወ-ሰንነቶችን በመስጠት የምሳሌ እና ደምጽ ተከናለዎችን በመጠቀም መሰረት የፈልም ጥበብ መሆኑን በዚህ እና ጥሩ ከፍል ተሞራችኩል::

በዚህ የሕፍል ደረጃ ደግሞ ፍልምን ለማዘጋጀት የሚያስፈልግ መሰረታዊ የሕዝብና ደረጃዎችን ትማራለችሁ::

የፈልጂ መሰረታዊ የሕዝብና ደረጃዎች

- እሱና መጽኑ፡ የፈልጂን ሁኔታ ደረሰኝ የሚያስቀምጥበት ከፍል ነው፡፡
- ቅድመ አገልግሎት፡ ይህ ከፍል ደረሰኝ በይት የሚያቀድበት እና የመሰረቶ የጊዜ ስለዳ የሚያውጠበትን ያጠቃልላል፡፡ እንዲሁም ተዋናይ የሚመረጥበት ከፍል ነው፡፡
- የተማሪዎች ውቃቻ፡ በታችዎች እቅድ መሰረት ወደ ስራ የሚጠበበትን ከፍል ይረዳል፡፡
- ይኖርባና፡ በዘመኑ ከፍል የይቶ ገራፍ አነስተኛ ሆነኛን ያጠቃልላል፡፡
- ይሞኑን መቆየት፡ ሁሉም ነገሮች ከተስተካከለ በኋላ የተዋናይን ይሞኑ የሚንቀሳቸው፡፡
- ይህን አገልግሎት፡ በዘመኑ ከፍል ወሰኑ የተሰራውን ፍልም የግንባጭመግምበት ከፍል ነው፡፡
- ማስረጃዎች (ማሳያት)፡ በዘመኑ ከፍል ፍልም ከገመግምን በኋላ ታክክለኛ ከሆነ በተለያየ ማረዳዎች የምናሳይበት ከፍል ነው፡፡

1.3.2 የቴያትር መሰረታዊ የሕዝብና ደረጃዎች

ቴያትር ደረጃዎን ጠብቀ ለማዘጋጀት ከዘመኑ በታች የተዘረዘሩበትን የቴያትር መሰረታዊ ጉዳዮች መገኘበት ያስፈልጋል፡፡

- ተመልከት
- የተዋናየ የትወና እቅም ወይም ተለዋ
- የመራሳቸውና ተያትራን መምራት እና ማሻሻል
- የቴያትራ ዓላማ እና የሚፈጥሩት ስምም የሚቀበለት አመሌካከት
- የደረሰው አስተያየት መዋቅር እና ገ-ባህርያትን በመኖርበር ሌይ የክናውናቸው ሰራምት
- በስራ ወይም ጠባበ አካባቢ በከልጣት፡ በመብራት እና በመልካም ታደርግ ከሚፈጻሚ የደረጃ ውጤት እና የሚፈጻሚ የደረጃ ውጤት እና የሚፈጻሚ የደረጃ ውጤት

በዚህ እና በዚህ ከፍል መማረያ መጽሐፅዎች ሲለ ተያትር ታርጓሜ እና የቴያትር አለበት ተማሪዎችን ለማዘጋጀት ይፈጸማል፡፡ በዘመኑ የሕፍል ደረጃ ይግባኝ ተያትርን ለማዘጋጀት

የሚያስፈልጉ ቁልፍ ደረጃዎች እንመልከት፡-

- የቴክኖሎጂ ጽሁፍ መዓለም በዘመኑ ወሰኑ ደረሰኑ የቴክኖሎጂ አጠቃላይ ሁኔታ የሚያስፈልጋት ክፍል ነው፡፡
- አቀማዊ ማሳቀመጥ ከዘመኑ እስከ ስዕላዊ መግለጫ እስበሳት፡ ገመጻዎች፡ መዋቢያዎች፡ መሸጠቃዎች፡ ደሞክራሲ እና መብራሪቶች ወዘተ ያለው ክልድናዎችን የምናከትትበት እና በደረሰን የምናስቀምጥበት ክፍል ነው፡፡
- ተዋናይን መምረጥ በዘመኑ ክፍል ወሰኑ ገዢ ባህሪዎችን ተለብሰው የሚጠው ተዋናያዎችን መምረጥ፡ የመጀረከ እዘመኑ መምረጥ እና የመብራት ሆነታን የሚያመታቸው ለመትን የምናመርጥበት ክፍል ነው፡፡
- መለማመሻ ክፍሎች በዘመኑ ክፍል ወሰኑ ለቴክኖሎጂ የሚያስፈልጉ እስበሳትን የምናመርጥበት፡ ጽሁፍን በንብብ የምናለማመድበት፡ ገግግሩን የምናለበበት እና ድርጋቱን /እንቅስቃሴውን/ እንዲንለማመድበት የሚደረግበት ክፍል ነው፡፡
- የሚስተዋወቁ ሲሆኑ በዘመኑ ክፍል የተሰራውን የቴክኖሎጂ ሲሆ በተለያዩ መገኘቶች ማረዳዎች ማለትም በቴሌኮም፡ በበራራ ወረቀቶች ወዘተ ሲሆውን ለተደራሽናው የምናደርሰበት ክፍል ነው፡፡

ተግባር 1.14

1. የፈልጂው መስራታዊ የአዘጋጅቶት ደረጃዎች ከቴክኖሎጂ መስራታዊ የአዘጋጅቶት ደረጃዎች በምን በምን ይለያል?
2. የቴክኖሎጂ መስራታዊ የአዘጋጅቶት ደረጃዎችን ማወቁ ምን በቀመጥ አለው?
3. በፈልጂው እና በቴክኖሎጂ መካከል ያለውን ልቦነት እና ተመሳሳይነት ማብራሪያ ሰጠ፡፡

የጥምህር ማጠቃለያ

የልደታዊ ጥበባት አናስርቻቸ እና የዲሂይን መርሆች መሰረታዊ የሥራል ቅንቃ ተደርጋው የሚውሉኝ ፎቶዎ:: ለመፈጸም ለመፈጸም:: ለማድረግ:: ለመገኘም:: እና ለመተርካም እነዚህን ቅንቃዎች ማውቅ የግድ አስፈላጊ ነው:: የልደታዊ ጥበባት አናስርቻቸ የጥምህር ቀለም:: መሰመር:: ተከለዋል:: ነው:: ቁርቃ:: በታ እና ይርም ለሆነ የዲሂይን መርሆች የጥምህር እንቅስቃሴ:: ባን:: ደማማጥሃ:: ገዢ:: መሆኑ:: አዴንጂት እና አንድነት ፎቶዎ::

በዲሂይን ስራ ወሰኑ አናስርቻቸን በጥና መንገድ መጠቀም እንዳለበት እና ደረሰኑን በጥምህር ስራ ወሰኑ የዲሂይን አናስርቻቸን ለይዘጋጀለሁ ቁጥሮ ተከተላቸውን ለመጠበቅ እና በበታቸው ለማሳቀመጥ የሚመሩን የዲሂይን መርሆች ይባላል::

የኢትዮጵያ መ.ሸ.ቁ የራሳ የሆነ የዘመን ማሳወቅ ወደ (ቁለሻ) ያለው:: ከማህበረሰቦች ማስረጃ የተዋረድ ነው::

በኢጣቃለያ የኢትዮጵያ መ.ሸ.ቁ በኢትዮጵያው ቁጥቶች ለጋ የሚመሰረት የማህበረሰቦች ቅልዕናና:: ማስረጃ ተለዋዋዱ:: የሀሳ በኢጣቃለያ በማህበረሰቦ የእስት ከዚያ ተግባሩ የተመሰረቱ ፎቶዎ:: የመ.ሸ.ቁ ተመራማሪ የሆነው በነበረ የሀሳ ተመራማሪ መሆኑ የሚሆኑን መ.ሸ.ቁ ከማህበረሰቦች:: አካውሃዎች:: ተለዋዋዱ እና ተለዋዋዱ አውቶክ እና በአራት መድረግ ቀቃል::

የሀሳ መ.ሸ.ቁ መሳይሮች በበህላዊ መንገድ:: አካውሃዎች ቁስቀልቶችን በመጠቀም የሚሆኑን እና በሀሳ በማህበረሰቦ ለማድረግ የሚያገለግል ፎቶዎ:: የመ.ሸ.ቁ መሳይሮች ከማህበረሰቦ ማህበረሰቦ በተለያየ ቁርቃ እና መሆኑ የሚሆኑን በመሆናቸው የተለያየ የድጋም ማረጋገጫ ማውጣት የሚችሉ ለሆነ የማህበረሰቦ አውቶክ እና ከሂሳ እና የረፈባቸው ቁስቀል ቁርቃ ፎቶዎ::

የሀሳ ወዘገብ በአካል እንቅስቃሴ የሚገለግ የመ.ሸ.ቁ ቀንና መገለጭ ለሆነ እንደያ አካውሃዎች ማስረጃ የሀሳ ወዘገብ የሚሆኑን የወዘገብ ለልቶች የተለያየ እና በጋራ:: በተናጠል እና በጥንድ በመሆና ለአናወተ የሚችሉ ፎቶዎ::

የሀሳ ወዘገብ በአካል እንቅስቃሴ የሚገለግ የመ.ሸ.ቁ ቀንና መገለጭ ለሆነ እንደያ አካውሃዎች ማስረጃ የሀሳ ወዘገብ የሚሆኑን የወዘገብ ለልቶች የተለያየ እና በጋራ:: በተናጠል እና በጥንድ በመሆና ለአናወተ የሚችሉ ፎቶዎ::

በሁሉም የመሆኑው መሰረቶች በሁሉም ካማዎችን ለማድረግ፣ ለመዘዴው ይታወቁት እንዲኖረው በማድረግ እና ማህበው ይህንነት በማሳሌበት፣ አካላዊ ይህንነትን በመጠበቅ፣ ቀል አልባ መግባቢያ በመሆን እና ሥነ-ልቦናዊ ይህንነትን በማጠንከር ከፍተኛ መቀሚያ ያለው ሲሆን የክር፣ የምት እና የትንተኩሽ የመሆኑው መሰረቶች ተብሎው ይመደበለ::

ዚመናዊ የመሆኑው መሰረቶች ተከናለሸዋው አስፈላጊን በመከተል የተሰሩ፣ ልከታችው የሚታወቁ እና በቀላሉ ከአካባቢያችን በምናገኘችው ቁሳቀሰች ልኝነዋችው የሚንችላቸው ሲሆን እነዚህም የክር፣ የምት፣ የትንተኩሽ እና የቀልና ዚመናዊ የመሆኑው መሰረቶች ተብሎው በእራት ይመደበለ::

በሁሉም ወ-ዘዴዎች የአካባቢን ማህበው፣ የይማኖታዊ፣ ገልጻዊ እና አ-ከናሸማያዊ ሁ-ኔታዎችን የሚገልጹ በመሆናቸው ማህበረሰቦ የራሳን ሂሳብ እንዲውድ፣ እንዲያደንቃ፣ እንዲያከበረው፣ ከለሎች አካባቢዎች ወር የባህል ለውጭ እንዲያደርጉ እና መልካም ጥንትነቱን እንዲያነስበት የሚረዳ ድቻ::

የይት-ር እና ፍልም የጥበብ ኪርድና ሲሆን ከይወለትን ያንጋብርቁል:: ከሰው ለቻ እና በቻ እንቅስቻ እንቅስቻ ወሰኑ በከፊል መርጫ ጥበባዊ ት-ከራት ለጥቃ መሰራት ተመራሱ የየይት-ር እና ፍልም ቁልና መርሱ ነው:: በመሆኑም የየይት-ር ርዕስ ጥናይ የሚገኘው የሰው ለቻ ድቻ ዓይ::

ፍልምን ለማዘዴች፣ አዘዴች፣ ለያደርጉት፣ የሚገባው መሰራታዊ ሂደቶች የሚባለት ትሆናችን ማዘዴች፣ የት-ማራ ቁድመ ነገሮች፣ ይ-ተግራፍ የሚንሳት፣ የድምዕ መቅፊት ሂደት፣ የድህረ ነገሮች እና የተሰራውን የፍልም ሲሆ ለተመልካቻ የሚሳየት እና የማቅረብ ሂደት ነው::

በተመሳሳይ የይት-ር ለተመልካቻ ከመቅረብ በፊት የይት-ርን መሰራት የሚያስቻል ቁድመ ሁ-ኔታዎች አሉ:: እነዚህ የየይት-ርን ትሆና መቀኑ፣ አቅጣጫን ማስቀመጥ፣ ተዋዋዎችን መምረጥ፣ የመለማመች ለፍራውዎችን ማዘዴች፣ እና የይት-ር ከተዘዴ በኋላ የማስተዋወቁ ሲሆ መሰራት ዓይ::

የምዕራፍ ተከለድቶች

ተማሪዎች በዚህ የምዕራፍ የተማሪዎችን ተመዝግበ የሚገልጻ የሚያስፈልግ የሚያስፈልግ እና ስምምነት እንደሆነ አለመታል.

ተ.ቁ	ይዘት	አሳክቸው	አላፊነት
1	የኢትዮጵያ መ-ዘ-መ መሰረታዊ የመጀመሪያ ጥንቃቤትን አው-ቁ-ሪለሁ::		
2	ባህላዊ በሆነ መንገድ የሚፈጻሚ በማህበረሰቦ የሚከውነ መ-ዘ-መዎች መኖራቸውን ተረድቸለሁ::		
3	የኢትዮጵያ መ-ዘ-መ በተለያየ የሚከናወች መንፈሳዊ እና ባለማቅ፣ ዘመናዊ እና ባህላዊ እንዲሁም አካውጣዊ፣ ዝልፋዊ፣ ተይማኖታዊ እና ማህበረሰው ተብሎው ለኢትዮ እንደማችሉ ተገኘዘበ-ቁለሁ::		
4	የባህላዊ እና ዘመናዊ መ-ዘ-መ አቀራረብ ባህረቻትን ለይች አው-ቁ-ሪለሁ::		
5	የመ-ዘ-መ መሰረቶችን የሚፈጻሚ መ-ዘ-መ ባህረቻትን ለይች አው-ቁ-ሪለሁ::		
6	በኢትዮጵያ ባህላዊ የመ-ዘ-መ መሰረቶች በአካባቢዎች ቀኩሞች የሚዘጋጀ እና የማህበረሰብ ቀኩዎች ባህል መሆናቸውን ተረድቸለሁ::		
7	የኢትዮጵያ የሚከውነበት መ-ዘ-መ የአመሰራረት ዕንስ ሂሳብን አው-ቁ-ሪለሁ::		
8	የደምዱ ፈቃት ምንነትን እና በቅርቡ አመሰራረት ያለውን ቁጥር ተረድቸለው::		
9	ባህላዊ ወ-ገዢዎች የሚከውነበትን አው-ቁ-ች ለይችለሁ::		
10	የፈልም እና ቅዱት-ር መሰረታዊ የኢትዮጵያ ቁጥቶችን አው-ቁ-ሪለሁ::		
11	የዶጂታዊ ጥበባት አናስርቶች እና የዳካይነት መርሆችን በመጠቀም ለመፈጸም መኖራቸት ችግሬሁ::		
12	የዶጂታዊ ጥበባት አናስርቶችን ለይች አው-ቁ-ሪለሁ::		
13	የዶጂታዊ ጥበባት አናስርቶች እና መርሆችን በመጠቀም ለማ-ጥበባዊ ሲሆ መሰራት ችግሬሁ::		

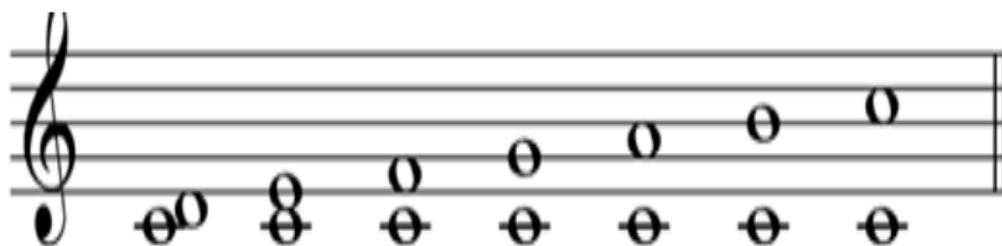
የመግለጫ መልመጃዎች

ትርጉም አንድ ለማሳተፊት ጥያቄዎች ተከከለኛ መልሰ የያዘውን ፍል ምረጋገጫ::

1. ከማሳተፊት ወሰኑ የፊሮችን መርሆ የሆነው የትናዎች ነው?
- (a) ቁልጥ እንደሆነ መስጠት የሆነው የትናዎች
 (b) ቁልጥ እንደሆነ መስጠት የሆነው የትናዎች
 (c) ቁልጥ እንደሆነ መስጠት የሆነው የትናዎች
 (d) ቁልጥ እንደሆነ መስጠት የሆነው የትናዎች
2. ከማሳተፊት ወሰኑ ከባህላዊ የክር የሙዘኬዊ መሳሪያዎች የማሳተፊት የፋይ ነው?
- (a) ተታር እንደሆነ መስጠት የሆነው የትናዎች
 (b) ከታር እንደሆነ መስጠት የሆነው የትናዎች
 (c) ተታር እንደሆነ መስጠት የሆነው የትናዎች
 (d) ከታር እንደሆነ መስጠት የሆነው የትናዎች
3. ከማሳተፊት ወሰኑ ድጋፍ-ወሰኑ ባህላዊ የትናዎች የሙዘኬዊ መሳሪያዎች የሆነው የትናዎች
 (a) የሻንት እንደሆነ መስጠት የሆነው የትናዎች
 (b) የሻንት እንደሆነ መስጠት የሆነው የትናዎች
 (c) የሻንት እንደሆነ መስጠት የሆነው የትናዎች
 (d) የሻንት እንደሆነ መስጠት የሆነው የትናዎች
4. ከማሳተፊት ባህላዊ የክር የሙዘኬዊ መሳሪያዎች ወሰኑ በመግዝገብ የምንጭዎች የትናዎች
 (a) በንኩ እንደሆነ መስጠት የሆነው የትናዎች
 (b) ከንኩ እንደሆነ መስጠት የሆነው የትናዎች
 (c) በንኩ እንደሆነ መስጠት የሆነው የትናዎች
 (d) ከንኩ እንደሆነ መስጠት የሆነው የትናዎች
5. ተገኘ ቅኔት ለመመስረት ከሰባቸው ድጋፍዎች ወሰኑ የማንጠቀማቸው ድጋፍዎች የትናዎችን ነው?
- (a) ሁሉተናዎች እና ሲደሰተናዎች እና ለሰተናዎች
 (b) ሁሉተናዎች እና ለሰተናዎች እና ለሰተናዎች
 (c) ሁሉተናዎች እና ለሰተናዎች እና ለሰተናዎች
 (d) ሁሉተናዎች እና ለሰተናዎች
6. የእትየኩል መሳሪያዎች ቅኔቶች የማመስረቱት በንኩ ድጋፍዎች ነው.
- (a) ሲደሰተናዎች እና ለሰተናዎች
 (b) ለሰተናዎች እና ለሰተናዎች
 (c) ለሰተናዎች እና ለሰተናዎች
 (d) ለሰተናዎች እና ለሰተናዎች
7. ባህላዊ የሙዘኬዊ መሳሪያዎች ከከመዋወቻቸው አንቀጽ በንኩ የሚጠበቅ ይመለበል?
- (a) 2
 (b) 3
 (c) 4
 (d) 5

ት.ዕዛዝ ሁለት የሚከተሉትን ትያቄዎች በጥጥል በማንኛበት ማብራሪያ ሰጠ::

8. የእኔድ እኩበር በሁዋዊ ውስጥ እኩበር በሁዋዊ ውስጥ ስምን ለለያይ
እንደማቻቸው ማብራሪያ ሰጠ::
9. የደርጅር እና የግዢር የክሬር አጭዥዎት ለያነትን እብራር::
10. የደምዃ ሪፖርት እና የቅናት ገንዘብነትን ማብራሪያ ሰጠ::
11. በከበረ በዓለት የሚደረገ በሁዋዊ ውስጥዎች በሰርግ ገዢ ከሚደረገ በሁዋዊ
ውጥዎች በምን እንደማለያ ማብራሪያ ሰጠ::
12. በሁዋዊ ውስጥዎች ለእኔድ ማህበረሰብ የሚሰጠውን ማህበራዊ እና ለነ- ለቦናዊ
ጠቀማቸው አርብ::
13. በሁዋዊ የመ-ዘዴው መሳሪያዎችን ለምን ከእኩበር ቅዱቀስ እናዘጋጀቶች በን
ምክንያቶችሁን እብራር::
14. የእኔታየኝነት በሁዋዊ የመ-ዘዴው መሳሪያ ባጋቢትን በመዘርዘር የተመደበበትን
ምክንያት እስረዳ::
15. ከምታውቀት በሁዋዊ የመ-ዘዴው መሳሪያ እንዲን መጠጥቶሁ ሲለ አዘጋጅቱ
ቁልጋው ተከተል ማብራሪያ ሰጠ::
16. የቴያት-ር ፊይደኛ አርብ::
17. የፊሮይን እናስርቶችን በመዘርዘር ለእኔድ የሥራል ሲሆ ያለቸውን ማቀባሪ
ገለጽ::
18. የሚሆን አይነቶችን በመዘርዘር ጉልጋ የሆነ ማብራሪያ ሰጠ::
19. አመኖዊ የመ-ዘዴው መሳሪያዎች ከባህላዊ የመ-ዘዴው መሳሪያዎች ጋር ያለቸውን
ለያነት እብራር::
20. ለሚከተሉት የመ-ዘዴው ድምጋች ታክክለኛ የደምጋች ሪፖርታውን አስቀምጣ::

ት.ዕዛዝ ሆኖት የሚከተሉትንን ጥያቄዎች በተግባር ሲሆ::

21. የይሁድን አኅስጻቸና መርሆቸንን በመጠቀም አንድ የሰዕል ድርሰት ለጠታቸው አሳይ::
22. በአካባቢያቸው አብዛኛውን ገዢ የጥኑት መቀመጥበትን ባህላዊ የመዘገበው መሳሪያ በተግባር ለጠታቸው አሳይ::

የምርጫ 2

ሥነ-ጥበባትን በፊጻሚያ መግለጫ

የምርጫ ዓላማዎች፡

ተማሪዎች ይህንን ምርጫው ከተማሪቱም በረኩል፡-

- ☞ በሙሉዋ መጽሑፍ ስሌዳ ሌይ የተዘሩ ሰማዊትን እና የታወችን ታኅሳስቶችሁ፡፡
- ☞ ባህላዊ ው-ዝዎዴን በተግባር ስርታቸው ታሳያለቸው፡፡
- ☞ ሁኔታ እና ስሜታቸውን በተወካት ታገላግለቸው፡፡
- ☞ የሽጭ ማቅረብ የከሰራር በልሆኑን ታወቃለቸው፡፡
- ☞ የከት-ቅርቡ አስራርን እና የመሰራም ቁሳቅለቸን ታወቃለቸው፡፡
- ☞ ማህበራዊ የሆነ የከወን እና አይታዊ ጥቦበቸን ታደንቃለቸው፡፡
- ☞ የአር መርቁ ሁት-መትን በተግባር ስርታቸው ታሳያለቸው፡፡
- ☞ የተለያየ የከት-ቅርቡ አይነቶችን በተግባር ስርታቸው ታሳያለቸው፡፡
- ☞ በሽጭ የማቅረብ ተግባርን ስርታቸው ታሳያለቸው፡፡

መግለጫ

በምርጫ አንድ የዳይታዊ ጥበባት አናስርዕት እና በደረሰኛን መርሆች ለመፈጸም ለመፈጸም የዳይታዊ ጥበባት አናስርዕት ለመፈጸም የደረሰኝ መርሆች በሥራል ሲሆ ወሰጥ ያለቸው መቀሚች፡ የኢትዮጵያ የሙሉዋ መጽሑፍ የሀገራቸን ቁጥቶች አመስራራት፡ የባህላዊ ው-ዝዎዴ ምድቦች፡ ለለባህላዊ መሆኑዋ ምድቦች፡ የፋልም እና የቴያትር መሰረታዊ የኢትዮጵያ ያረጋግጣት ተሞራቸንል፡፡

ይህ ምዕራፍ የፈጻሚ ትልዕቶን የሚያሳይት ተጨማሪ ጥንቃቄዎችን እና በተገባር የተደረገው ፊጻሚዎችን የምትመሩበት ለሆነ በውሰድበጥም በሽጣዊ ማቅረብ፣ የክር መጠቃቁ ህትመት፣ ጥጥር ማሻሻል፣ ከነ-ቅርቡን መስራት መታፊዎች፣ በሽከላ አይር ቁርዎ መስራት፣ መ-ዘዴዎን ማንበብ እና መዓፍ፣ የመ-ዘዴዎ ይምሮ ቁጥሙትን በሁገራዊ ቅናቶች መዘመር መታፊል፣ በተለያየ ርዕስ ጉዳዮች የተቀኑ ተወሱቶችን በፋይትር እና በፈልም መከውን እና የመድረሻ አጠቃቀም እና የባህላዊ ወ-ዘዴዎ አተገበበን አካቶ የዚህ ምዕራፍ ነው::

የቁድመ እውቀት መፈተሻ ጥያቄዎች

1. መ-ዘዴዎን ማንበብ እና መዓፍ ይችላል? የመከናወቃቸውን አስረዳ::
2. ሥነ-ጥበብትን በመጠቀም እንደሆት ፊጻሚዎችን ትልዕቶን መግለፅ እንደማቻቸል ማብራሪያ ስጠ:::
3. የቴክኖር እና የፈልም መስራታዊ ለያነቶችን አስረዳ::
4. የሽጣዊ መቅረብ መስራታዊ የአሰራር ተከናወችን አርጊዣ::
5. የከነ-ቅርቡ አሰራር ተከናወችን እና ጉባወቶችን ተናገሩ::
6. የክር መጠቃቁ ህትመት የአሰራር አይወን አርጊዣ::
7. የከሰተንግን ትርጉም ተናገሩ::

2.1 የመ-ዘዴዎ ጥበብ

ቁንቃዎች በንግግር እና በጽሑፍ የሚገለዥ ፍቃው:: ቁንቃዎች ይምሮን ለመከላ የሚችሉ ምልከቶች እና የአዋጅ ለርዓትን ለማስጠበቅ የሚረዳ ምልከቶችም አሳይቷል:: በተመሳሳይ መ-ዘዴዎ እንደማንኛውም ቁንቃ ሁሉ ነማወችን በጽሑፍ ማስቀመጥ የሚያስችሉ እና ይምሮችን የሚመከላ ዓለም አቀፍ ወ-ዘዴዎ እስራት::

መ-ዘዴዎን ለማንበብ ከሚያስችሉ መስራታዊ ምልከቶች ወሰጥ የመ-ዘዴዎ መፈጸም ስለም፣ የታወች እና የረፍት ምልከቶችው፣ የመዘገበ እና የመድገም ምልከቶች እንዲሆም ለዘመዋዎች አገልሎት ወ-ሰት ለማስጠበቅ ት-ሰነዘ የሚሰጠ ምልከቶች(የድጋም ከፍታ እና ገቅታ የሚነገሩ፣ የምት ሂደት ፍጥነት እና ገጻታ የሚገልጹ፣ የድጋም ምልከቶችን ለዘመዋዎች የሚኖሩ ወዘተ ተቀናወ ፍቃው::

2.1.1 መ-ዘዴን አዳምዎ መግኝ እና አያር ማንበብ (Solfegio)

v) አዳምዎ መግኝ

የቁድመ ክወ-ቀት መሸተኛ ጥያቄዎች

1. መ-ዘዴን አዳምዎ መግኝ የንግድ ማለት ነው?
2. መ-ዘዴን አዳምዎን የምንስራው መቻ እና እንደሆት ነው?
3. መ-ዘዴን አዳምዎን መግኝ የንግድ ማለት ነው?

ከማወች የሚችልኩት በተለያዩ የድጋጌዎች በመሆኑ የሰማናቸውን ቅድመዎች በመ-ዘዴ መሻራው ስለዳ ለይ የቃቄዎች እና እረፍት ማልከቶችን ስንዱናቸው አዳምዎ መግኝ ይሞላል:: ተማሪዎች እናንተም መምህራችሁ የሚያስማችሁን የመ-ዘዴ ደጋጌዎች በማቅረመዋ በመ-ዘዴ መሻራው ስለዳ ለይ በመግኝ ልማምና ተደርጋለችሁ::

ምትን አዳምዎ መግኝ

በመ-ዘዴ የከተማ አውቃዎች ሂደት ነው እናናድጌዎች የንግድ መስራታዊ ባብኑት ነው:: የንግድ ማለት የመ-ዘዴዎን ሂደት የሚመለን እና የሚችልበት ወና የድጋጌዎች እና የገዢዎች ቅድመዎችን መስከራ ነው:: በመሆኑም ነውን መኖሩ የሚችልት ቅድመዎች እያንዳንዱቸው በጥና ያህል ቤት መርከም እና ማጠር እንዲለባቸው የሚመለን በመሆኑ በከተማው ወሰኑ ጥቅም ለይ የሚውለ ድጋጌዎችን እና እረፍቶችን በኋላ ገደብ እናናንጻውተው የሚረዳ ነው::

ተግበር 2.1.

1. የመ-ዘዴ ማልከቶችን አዳምዎ መግኝ የንግድ ማለት ነው በምሳሌ በማስረጃ ማብራሪያ ስጋት::
2. መምህራችሁ የሚያስማችሁን የድጋጌዎች እና የገዢዎች ቤት ቅድመዎች አዳምዎችሁ ዘዴ::
- 3 አዳምዎችሁ የፋይቶችሁትን የድጋጌዎች እና የገዢዎች ቤት ቅድመዎችን በኋላ አመልካች ማልከት በምድብ ከፋይነት ዘዴ::

ድምጽን አዳዲስ መግለጫ

በዚህ ትርጓሜ ወሰኑ እንዲ መስረታዊ አላማዎችን ደምጽ ነው:: በኋይ ተገኘበው በኋታዎች የሚቀመጥ የተለያየ የድምጽ ቅናዎችን በርጋግጣት መጠናቸው መስረት ለምትን በመለያት በመዘላቸው መግልጽ ለለዳ ለይ ወደ ይሁፍ ስናስናር ደምጽን አዳዲስ መግለጫ ይባላል::

ተግበር 2.2

1. የመዘላቸው ደምጽን አዳዲስ መግለጫ ጥን መቀሚታ አለው? ተወያየ እና በምሳሌ በማስረጃዎች ለከፍል ጉዳቶች ሁኔታ::
2. መምህራችሁ የሚያስማማችሁን ደምጽ (ዘመን) አዳዲስ ተግበር የኩ::
3. አዳዲስ የፋይታዎችን ደምጽ (ዘመን) በኋይ አመልካች ጥልከት በምድብ ከፋይነት ተግበር::
4. የጊዜ አዳዲስ መጽና እና ደምጽን አዳዲስ መጽና ያለታው ልቦነትን አብራር::

ለ) የፊይታ ንብረት

የፊይታ እውቀት መሬታዊ ጥያቄዎች

1. የመዘላቸው የፊይታ ንብረት ጥን ማለት ነው::
2. የፊይታ ንብረት ጥን መቀሚታ አለው::
3. የፊይታ ንብረት እና አዳዲስ መግለጫ ልቦነታቸውን አብራር::

የፊይታ ንብረት ማለት በፈጸማትን የምንሰማቸውን የተለያየ እመዎች በመዘላቸው መግልጽ ለለዳ ለይ በኋታዎች፣ በእረፍት ጥልከቶች እና በተለያየ ጥልከቶች ተቀናዎች የተቀመጥትን እያየን በትክክለኛ የጊዜ ቁጥታቸው እና የዘመን አካሂዳቸው ስንጻውታቸው (ለ.ነበረ እያየ ማንበብ ይባላል:: ተማሪዎች እናንተዋዣ መምህራችሁ የሚሰጣችሁን የተቀኑ ጥናቸው እና ደምጽ እና የተመለከተቸው ተነሳለቸው::

ግዢትን እያዳ ማንበብ

ግዢት ተለዋዋዬ እና ቁጥር (Rhythm and beat) ተብሎ የሚታወቂ ሲሆን ይምማችን እና ገምታወችን በጊዜ የሚቀጣው የይምማች እና ገምታወች መለከታዊው:: በመዘላቸው ስራ ወሰኑ የተደረገው እና ተለከተው የሚቀመጥ ገምታወች እና ይምማች ለተመማሪው መፈጸመ መስራታዊ ማብጥቶች ፍቃው:: እነዚህ ገምታወች እና ይምማች በእረፍት ምልክቶች እና ዓታወች አማካኝነት በመዘላቸው መቅረብ ለፈጸም መረጃ ወረቀት እና ጥቅር(ነፃ) ለፈጸም ለይምማች እና የእረፍት ምልክቶች ወጪዎችን (የጊዜ መጠናቸውን) መብቻ አያተመለከቱ በእንደ ይሞዕ ለይምማች በዚህ ተመሰርቶ መከውን ቁጥትን እያዳ ማንበብ ይባላል::

ተግበር 2.3

የሚከተሉትን ዓታወች እና እረፍት ምልክቶችን እያያዝሁ የጊዜ ቁይታዎችን መዘላቸው አንብቤ::

1. ሁ-ለት በሁ-ለት የተቀኑ ይምማ እና ገምታን የሚውከለ ምልክቶችን ማንበብ

2. በሁ-ለት በአራት የተቀኑ ይምማ እና ገምታን የሚውከለ ምልክቶችን ማንበብ

3. ስድስት በሰምንት የተባሩ ድምዕ እና ገምታን የሚውከለ ምልክቶችን ማንበብ

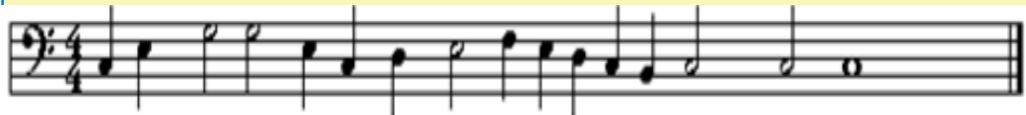
ድምዕን እያየ ማንበብ

በመ-ዘረፅ ስራ ወሰኑ የተደረሱ እና ተለከተው የሚቀመጥ ገምታው እና ድምዕ በይመግ መፈጻሚ መስራታዊ ግብዓቶች መሆናቸውን ተመልከተኝኔል፡፡ እነዚህ ገምታው እና ድምዕ በእረፍት ምልክቶች እና ዓቃዎች አማካኝነት በመ-ዘረፅ መቅል ሲለም፣ ወረቀት እና ሲለም ለይ በኩሉ ወጪቸው መስራት ይቀመጥል፡፡

እነዚህ ድምዕን እና ገምታን ወከለው የተቀመጥ ዓቃዎች እና እረፍት ምልክቶች እያንዳንዱ የድምዕ ወር እና የርጋጌባሽ መጠናቸውን በብቁ የመ-ዘረፅ ዕሁራን እያተመለከትን መከዎን ድምዕን (ዘመን) እያየ ማንበብ ይባላል፡፡

ተግባር 2.4

- የሚከተሉትን በመ-ዘረፅ መቅልያ ሲለም ለይ በኋቃዎችን እና በእረፍት ምልክቶች የተባሩ ካማዎችን በድምዕ ካማቸውን እያደቻሱ ለከፍል ጥረቃቃቸው አንብበ፡፡

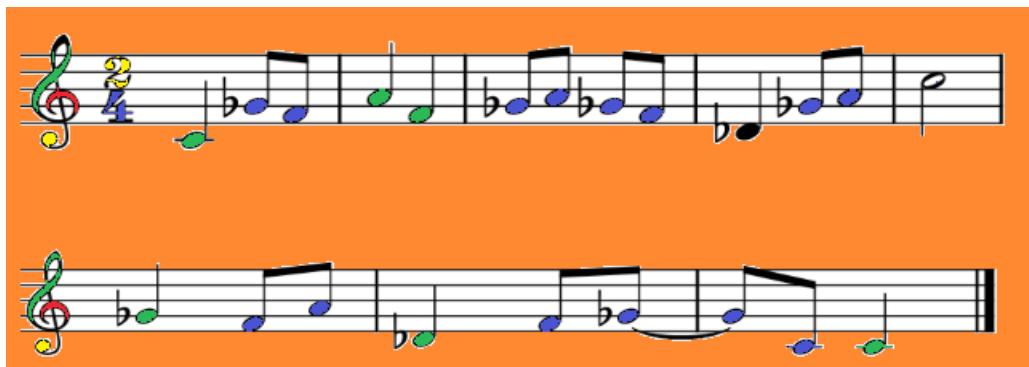
2. የሚትን እያየ ማንበብ እና ደምጽን እያየ ማንበብ ያላቸውን በዚህና አስፈላጊ::

2.1.2 በአንታሸምሮ እና በአክሙባል ቅኑት የተዘሩ መ-ዘዴቃዎችን እያየ ማንበብ

v) በአንታሸምሮ ቅኑት የተዘሩ መ-ዘዴቃዎችን ማንበብ (መዘመር)

ተግበር 2.5

- የሚከተሉትን በስታቻ ለይ የተዘሩ አንታሸምሮ ቅኑት እና በመዘመር በደምጽ በዚህታዊው::

Ա) Ահազողական գիշեր բարեկամ լեզվին պահանջվող (սահման)

ԴՊԸ 2.6

- Բազի հաւաքական սկզբան կը բարեկամ ահազողական գիշեր լեզվին պահանջվող սահմանագիրը պահպանությամբ:

በአዲስአበባ ቅዱት የተሰራ መዝመር

የመዝመር ርዕስ፡ ስራ

እስተ እንደሸ በስራ እንከበር፡

መሰረት ነው ለሁሉም እንደ፡

እዝማች

ትንሽ ተልቅ ማንፈስ ስራን እንናቀው፡

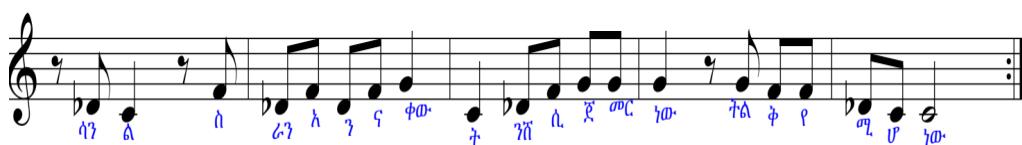
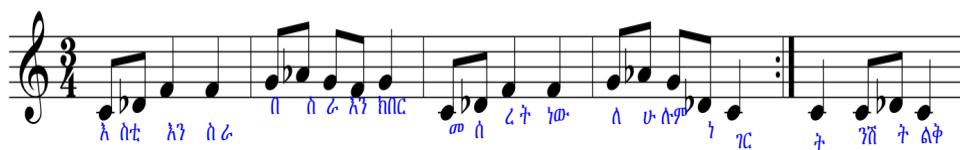
ትንሽ ለይመር ነው ተልቅ የሚሆነው፡ (2)

በንፋናን ካለሙያን እናንቀሳኔለን፡

ከስ ገዢ ቅርቡን እንተተቻለን፡

እባብ ያጠቃናል እንጠቀልቷለን፡

ሀል ገዢ ተመክዋች ለማሽ እንሆናለን፡፡

2.2 የህጻዊ ወካዎች እተገበበ

የቁድመ እውቀት መፈተሻ ጥያቄዎች

1. በአካባቢያዎች ማስተካከለ ወካዎችን ለመሰራት የምት-ጥቀመ-ባቶችን
ቀረቡት በመዘርዘር እንደሆት እና ለምን አገልግሎት
እንደምት-ጥቀመ-ባቶች አበራሩ፡፡
2. በአካባቢያዎች ማስተካከለ ወካዎችን ለመተግበር የምታደርጋቶችን
ቀዳም ተከተለው በዘርዘር ለከፍል ዝደምታው ተናገሩ፡፡

የህጻዊ ወካዎች የሚገኘት መግለጫ ሲሆምን ወካዎችውን ሲኖከናውን የአለባበ

ሁኔታን፣ ስልተ የመቁና፣ ቅዱም ሌይ የሚውለ ቁሳቀሰችን እና ከድግራፍዎን የአካባቢዎን ማስረጃ በትክክል የሚገልጹ መሆኑ አለመሆኑን ማረጋገጥ አሰራረን ነው::

በሀላዊ ወ-ዝርዎ እንደየአካባቢዎ ማስረጃ እና የው-ዝርዎ ስልት ልዩነት አለው:: ለምሳሌ በትክክል እኩባቢ የሚዘውተረው ማስረጃ ወ-ዝርዎ በእኔ እና መሳወ የሰውነት ክፍል እንቅስቃሴ ሌይ ሌ.ሆን የውሎ አካባቢ ወ-ዝርዎ ስልት ታ-ከ-ረት የሚያደርጉው ደግሞ ከት-ክና እና ከኩንት እንቅስቃሴ ጋር የተዘመኝ ሆኖ የአካል እንቅስቃሴው የተረጋገጧ እና ማድረግ ነው::

በአጠቃላይ የአንድን አካባቢ ማስረጃ ወ-ዝርዎን ለመተግበር በመጀመሪያ ያረጋግጣ የአካባቢዎን አጠቃላይ ማስረጃ ማውቆ ያስፈልጋል:: ለምሳሌ:-

ከአለባበሩ በስርዓት፣ በባንሳት፣ ወንድታ፣ ሌቶታ ማስረጃ ወ-ዝርዎን ለተመለከት የሚለበትን መለያት::

ከው-ዝርዎ ስልትና በምን? በህብረት፣ በጥንቃ፣ በበድን እንዲሆዣ የእኔ እንቅስቃሴ፣ የት-ክና፣ የእግዚ፣ የመሳስለትን በማልሽ ማውቆ ያስፈልጋል:: ከዚህ በታች እና ምሳሌነት የተቀመጥትን የው-ዝርዎ አተገባበር ቅደም ተከተለዋ መሰረት በማድረግ ተከከለዋ የአካባቢዎን ማስረጃ በመጠበቅ በተግበር ተግበራቸው ተሳያለዋሁ::

ሀ) የውሎ ወ-ዝርዎ ለመተግበር ቅደም ተከተል

- በመጀመሪያ ያረጋግጣ የአካባቢዎን ማስረጃ አልባበት መልቦስ
- ለት-ክና ደቂቃ መሆኑ እና ለውነትን ማጥታታት
- ተ-ከ-ና፣ እንጂትን እና ወጪን ማነፋቃቃት
- በእኔታን ወጪን የሆነ ማድረግ
- ተ-ከ-ና ወደ ሌይ እና ወደታች ማንቀሳቀስ
- ተ-ከ-ና ከምት ጋር ወደለይ እና ወደታች በፍጥነት ማንቀሳቀስ
- ተ-ከ-ና በመድጋግም ወደ ሌይ ማንቀሳቀስ
- በመጨረሻም ተ-ከ-ና በፍጥነት ወደ ሌይ እና ወደታች እንዲሆዣ ወደ ግራ እና ወደ ቅዱ ከስልተ የመቁና ጋር በፍጥነት ማንቀሳቀስ

ለ) የተቻወው ከፍት እንቅተቀጥና ለመስራት

- የአካባቢዎችን ባህላዊ አልባሳት መሰረሰ
- ለትንሽ ደቂቃ መሆኑን እና ለውጭትን ማፋቻታት
- ሁሉም የሰውነት ከፍል በደንብ ማንቀሳቀስ
- ታክክን ወደፊት ወደ ጉል ማንቀሳቀስ
- ከደረሰት ወር ታክክን ወደ ለይ እና ወደ ታቻ እንዲጠቀሳቀስ ማድረግ
- ከሰላተ ምቱ ወር ያረጋገጫ እና ታክክን በፍጥነት ማንቀሳቀስ እና መንቀጥቀጥ

ተግበር 2.7

1. የእኔድ አካባቢ ባህላዊ ው-ዘምሪ ስልቶ በመምረጥ እንደሸት እንደማረጥበር
የከሰራር ቁልጻ ተከተለን ማብራሪያ ስጠ::
2. እኔድ ባህላዊ ው-ዘምሪ ስልቶ በመተግበር የአተገባበር ቁልጻ ተከተለን
መከተል የሚመለከት አለው ተለለችሁ? ተወያዙ እና ለከፍል
መምህራችሁ ተኋገሩ::
3. በሀገራችን እና በከላለችን ከማቻቃው ባህላዊ ው-ዘምሪ ስልቶች መከተል
እንዳን በመምረጥ በተግበር የከሰራር ቁልጻ ተከተለን በማሳየት
ከዚህችሁ ለከፍል ዓይነቶችሁ እና ለመምህራችሁ አሳይ::

2.3. የቴያትር እና ፈልጻዎን መተግበር

2.3.1 የቴያትር ወልጻዎን ሂደት

የቴያትር ዘመኑ ሲሆን የቻለ ወልጻዎን ሂደት አለታ::

- የመጀመሪያ ጥብበ፡ ተዋናቸው የፈተኑን (ድርሰቱን) ቁልጻ በለው በደረሰሳችውም
ከተወኑቱ ወር የሚተዋወቁበት፡ የንግድ እንደማግኘቱ እና ከማን ወር
እንደማነዋገሩ የሚገነዘበበት ጊዜ ነው::

እኔድ ተዋናኝ በመጀመሪያው የንግድ ወቻት እንደሸት መባል እንዲለባችው
የማያወቃችውን አይደለ ቅለት፡ ተርጉሙችው ግልጊ ያልሆነ ዓይነት ነገሮች
በግጥመት ለጨቤት የሚይገበበት ጊዜ ነው:: የሚገኘው ከመጀመሪያው ጥብበ
በዚህ እና በቀረመቸው ወልጻዎን ሂደት በመወያየት እና ይጋግሞ በመምዝር ግልጊ

እየሆነነት ስለሚመጣ ነው:: ስለዚህ ተዋናዎች በመጀመሪያው የንብ ታናንሽ፣ ቅል እና ሌሎችዎች ከማይታደችው ተቁት የተለመዶ አገልግሎት በስተቀር ለኩንድ ተመሳጠ እና ስሜት ወሰጥ በመግባት ማንበብ አስፈላጊ ያልሆነበት የልምምድ ቤቱ ነው::

➢ **ተቀምጠ የሚደረግ የንብ ለምምድ:** ከመጀመሪያው የንብ ለምምድ ቅልው እና ሌሎች ተዋናዎችን ይከተሉ (ድርሱቱን) ይዘው በጠረክና ተረም ተቀምጠው የንብ ለምምድ እንዲያደርጉ የሚደረግበት የልምምድ ቤቱ ነው::

በዚህ የልምምድ ወቅት ከእያንዳንዱ ተዋናኝ መድረሻ ላይ ከመቆሙ በፈት የሚጠበቃ

- **የክተሩን (ድርሱቱን) መርምጃ ለመርካት እናል ማግኘት**
- **ቍለ ተወካይ ከሚመለሰው ተዋናይ ወር መተዋወቁ**
- **የሚውከለውን ገዢህር አላማ በትክክል መረዳት**
- **የአዲስ ቅለትን አባባል (የሰሞችን አጠራር ማጥናት)**
- **በየትራይነቱ መቶ እንደሚገባ፣ ከየት እንደሚመጣ፣ መድረክ-ንግዴ እንደት እንደሚያለው እና ወደት እንደሚሸደ እርግጹቶች መሆኑ::**

በአጠቃላይ በዚህ የንብ ለምምድ ወቅት ሲለ ማውከለው ገዢህር ማንነት፣ በተወካይ ወሰጥ ሲለው ማና፣ ሲለቀድሞት ማንነቱ እና ለለው ነገሮች ነገሮችን ከእነዚያ ወር በመወያየት እውቀቱን የሚያቀበበት የልምምድ ወቅት ነው::

- **የመድረሻ እንቅስቃሴ፡ ይህ ማና ተወካይ መድረሻ ላይ በእግና ለማቀም የሚደረግ የእንቅስቃሴ ሂደት ነው:: ተዋናዎን በእነዚያ በሚሰጣቸው መመሪያ መሰረት ድጋማዊ ደርሱቱን የሚገልጻበት፣ ወብት እና ታርጉም ያለቸውን እንቅስቃሴው የሚከውነበት የልምምድ ወቅት ነው::**

ሥዕል 23 የቴያትር የመድረሻ እንቅስቃሴን እና ለምምዎን የሚያሳይ

የቴያትር የልምምድ አይነቶች

- የቁል ጥናት፡ ተዋናያን ዓክራናን ጥለው በቁል ለምምድ አደርጋው የሚመርመሰባት ቤት ነው፡፡
- የመከራ ለምምድ፡ ተዋናያን የቁል ጥናታቸውን ክጠናቀቁ በኋላ አዘጋጅ ነገ ሆኖ በረሱትን፡ ታደግኞቸውን እና የተዋናያንን ስከት ለመለከት ይግባኝ የጊዜም የሚያቀኑበት ቤት ነው፡፡
- በዚህ ለምምድ ወቅት አዘጋጅ የራሳን እና ከተዋናያን ያገኘውን ገንዘብ ሁኔታ አቀፍቃቸው የተስለውን ለተወካቱ የሚያቀርብበት የልምምድ ወቅት ነው፡፡
- ይንገቱ ፍጠሩ፡ በልምምድ ወቅት የሚሰሩ ይንገቱ ፍጠረዣች ዓይነቶች ዓይነቶች፡፡
- ያለማቁረጥ ትርጓሜን መሳወን መወጣት፡ በአዘጋጅ የታችልውን እና የተመረጋገጧን የተወካት ሁኔታ በመድረሻ ላይ ስያችርው መከውን ነው፡፡ በዚህ ወቅት ቁስቀስ በንረሳ፡ ቅልት በንዘነው እና የመሳሰሉት ችግርች በያጠሙን የምንጠቀሙን ተጠቁሙን መቀበል ነው ያለባን፡፡
- እልባሳት፡ መለከት፡ በዚህ የልምምድ ወቅት ከገጽ-ባህረው ወር ተስማማ የሚሆን ሌብስ የሚመረጥበት ሂደት ነው፡፡
- የእልባሳት ትርከት፡ ከመጀመሪያ የቴክኒክ ለምምድ በፊት ይዘጋጀሱት፡ ሌብስ ሲፈው፡፡ የዘንትር ባለሞያው፡፡ የመድረሻ አስተባባሪው እና አዘጋጅ በተገኘበት በመሳወን መብራት እያንዳንዱ ተዋናይ ተሸ በተሸ በለበለው ሌብስ ማን እንደሚመሰል የሚገመገሱት ነው፡፡

➢ የቴክኒክ ልምዶች፡ በዚህ ወቅት አዘጋጅ ከቴክኒክ ለምቶ ጋር ቴክኒክዎ በሆነ ጉዳዮች ጋር በመውያዣ መድረሻ ላይ በተዋናያን ወንድ ምን እንዲማረጋገል የሚያረጋግጣት ወቅት ነው፡፡

በዚህ ቴክኒክ ልምዶች ወቅት ምን ስሜት መጠሪዎች እንዲማረጋገል፡፡ መ-ዘላታ መ-ቁ እንዲማረጋገል፡፡ ስልክ መ-ቁ እንዲማረጋገል፡፡ ት-ደንት መ-ቁ እንዲማረጋለውጥ እና በር መ-ቁ እንዲማረጋገል፡፡ በነዚህ ጉዳዮች ላይ ከተዋናያን የሚገመገዋሁት ነው፡፡

➢ የፍጽሙ ልምዶች፡ በዚህ ወቅት ሁሉም ተዋናይ ያለማቋረጥ ተደት-ኋን በመ-ለ በቅት የሚተው-ነበት ወቅት ነው፡፡

የሰንበት ልምዶች፡ ይህ ወቅት ደግሞ የተደት-ኋን መጨረሻ የሚያመለከት ሲሆን ተዋናያቸ እኩ ካስተው ወደ መጠሪዎች የሚገበበት ወቅት ነው፡፡ ከለይ በተሰጠው የተደት-ኋን ልምዶች ገለግ መሰረት ከዚህ በታች የተቀመጠውን የተደት-ኋን መካሽ ይጠስት ቅለ ተው-ኋናን መምህራቸው በሚገኘቸው አቅማዊ መሰረት በተግባር ሰርታቸው ታሳያለቸው፡፡

የተደት-ኋን ሪፖርት ስለም

ገጽ ባህረያት

አቶ አበበ የእርባ ሁሉት አመት ወጣት ነገሮ

የለምዎርቃቸ የህያ አምስት አመት ወጣት ሲሆ አስከያደ

ተዋቦች፡ የህያ አመት ልደ፡ የአቶ አበበ ልደ

አቶ በለው፡ የእምነት አመት አባውራ ነገሮ

የተው-ኋና ታሪክ

አቶ አበበ እና አቶ በለው አንድነት ተብሎ በሚጠራ ቅበሌ የሚኖሩ በንግድ ሲሆ የሚተያደሩ ነዋሪዎች ፍቃው፡፡ አቶ አበበ ከት-ኋና አጋራቸው የውለድቸው ሁሉት ልደቸ ያደቸው ሲሆን አቶ በለውም አንዳሁ ከት-ኋና አጋራቸው የውለድቸው አሱት ልደቸ አገኘቸው፡፡ ወ/ሮ የለምዎርቃቸ፡ አቶ አበበ እና አቶ በለው በሚኖሩበት የእንድነት ቅበሌ ሲሆ አስከያደ ሲሆን አንዳሁም በቀበሌው ለለምና ለማረጋገጥ እና የእነባበር ፍቃዎች በስላም በመከባበር እንዳኖሩ የሚያደርጉ እና ህግ የሚያስከበር ልደን አጥናና ደግሞ የቀበሌው ሂሳብ ነው፡፡ ከእለታት በእንድ ቅን ሲለ አካባቢያቸው

ስላም ይህንት ገዳይ ሲውያዣ ያደረገት የውጭዎች ማሳተፊው መንገድ ቅርጓል፡፡ ይህንን ተግባር በበድን በበድን ሆኖታሁ መምህራችሁ በማኅናሽታሁ አቅጣጫ መሰረት ቅል ተወካቸን በቴክኖሎጂ ተወናችሁ በማሳየት ጥሩ የተወለዎን በድን ለይ፡፡

ቍል ተወካት

እቶ አበበ ከስቀ በር ሌይ (በትኩበ ነገሮን እያስከለሰለ) ቅመል፡፡

እቶ ባለውኝ እንዲት እድራችሁ? (ከአንገብ ገዢ በማሳየት) ምንው? ነገር የገባዎች ተመስላለሁ፡፡

እቶ አበበ እንዲት እድራችሁ? ወቃዎች ገዳይ ምን እማያሳሰቢ ነገር አለ ባለኝ ነው የተሬጋ ወድነቱ ለያስደድን እያደለም እንዲ እቶ ባለውኝ፡፡

እቶ ባለውኝ እና ተወካይ ነገር መቅደም ያለበት መጀመሪያ ባለቶ ማደር ነው የሚስለው ለወጪ ከልቦለ እና ሆኖ ከልሞለ ለለም መሆኑን ምን ያደርጋል፡፡

እቶ ባለውኝ ምንው እቶ አበበ እንዲት ለወጪ በስላም ወጥቶ እምርቶ እና ነገሮ በስላም ከልጻ እንዲት ሆኖታሁ መመለት ይችላዋል ተወካይ፡፡

እቶ አበበ እኔ ለለም ሁገር የሚባለው ነገር እያገባኝ የምን ለለም እና ሁገር ነው ወደፊ ባለልኝ፡፡ (እያለ ለኋገር ልቻ ተወቦች በደንገት ተስማዋል)

ተወቦች፡- ይህና እድራችሁ በተወቦት እንዲት ተገናችሁ? (በብቻ ገንዘብ እያተበሳይች)

እቶ አበበ ተወቦዎ መጣሽ እንዲ? (በአከበርት ለማት)

ተወቦች፡- አዎ አባቱ

እቶ ባለውኝ እያወልሽ ልጅ በጠዋቱ አባትኩ ከርከር ገጥጥናል፡፡

ተወቦች፡- በምን ገዳይ እያተከራከሩችሁ ነው (ነገሩን እንዳልሰማች በማስመስል)

እቶ በለውና ለሰው ለቋ በአይዥውት ለመኖር ወስትና ለለምነው ለለም እና ለለምድ
ጥልቶ ማሻር ነው ለቋ

ተዋቦች፡ ይሂማ በጣም ጥሩ ከገር ነው ለለም ከሌሎማ ወጥቶ መግባት እንደን
ይቶችሁ እኩ እንደንሰ ለርቶ እና በልቶ ለማሻር ወናው ከገር ለርቶ
እና በልቶ ለማሻር ለለም ቁልፍ ከገር ነው::

እቶ አበበ፡ (በቀጥ) እንች ደግሞ ስለ ለለም ምን ታወቂና ነው ለርቶ የሚበላሽ እኔ¹
ምንት ታወቂውና ደግሞ እኩ ታረጥበናለቸ

ተዋቦች፡ አይ አባቱ እንዳሰ እይደለም ሁገራችን፣ አካባቢያችን እና መንፈራችን
ሁሉ ለለም ለሆን በቋ ነው ለለው ከገር ሁሉ መሉ የሚሆነው እና
ሰርተን መኖር የምንቻለው:: ስላለሁ ለለም በጣም አስፈላጊ ነው::

እቶ በለውና ተባሪዎች ለቋ እንዲሁ ነው እንደ ለቋ ማለት

እቶ አበበ፡ አሣፃፃ እኔማ መቋ አውቀ ለከ ለርቶ ለማሻርም ወጥቶ ለመግባትም
የሰላም ወጪ ከፍ ያለ ነው

እቶ በለውና ለነገሩ የቀበሌያችን ስራ አስከያቋ ወ/ሮ ያለም ወርቅ ሲባለበው
ስለሳለም ወጪ ለነገሩ አልነበርከም ለከ ለምን ተቀራዩ

እቶ አበበ፡ ለከ በለሆል ምን የኑ ከገር ወደ ስራው በቋ እየተጀትታቸው እኩ ነው
እንግዲህማ በሁኔኑ በሰላም ጉዳይ አልደረሰደርም

ተዋቦች፡ አባቱ በጣም ይስ በለመናል እኔም ሁገራ ለለም ሆኖ እንደትናር ወጪ
እክፈለለሁ:: በማለት በእንደነት ለለም ተባበው ወደ ቤት ይሂዳለ::

ተዋቦር 2.8

1. ከለይ ከቀረበው ተወካት ምን እንደተገነዘበው ለክፍል መምህራችሁ
ተናገሩ::
2. እንደ ቴያትርን ለመከውን የሚያስፈልጉ መሰረታዊ ከገዢ ምን ምን
ናቸው?
3. የእንደ ቴያትር ምብዛ እና ስራው ያለውን ልቦት ማብራሪያ ስጠ::
4. ቴያትር ለሁበረተሰቦ የሚሰጠውን መቀሚታ አበራሩ::

5 ከላይ የደቃቃሁት የቴክኖሎጂ ድርሰት መሰረት እንደ በአካባቢዎች ከሚገኘ
ታረክ በመከተሉት አዋጅ የቴክኖሎጂ ድርሰት በመዘኛ በተግባር ከውናቸው
አሳይ::

2.4. በሽጣ መቀለም (Batik)

የቀድመ እውቀት መሬታዊ ጥያቄዎች

1. የሽጣ መቀለም ምንነትን ለከፍል ዓይነቶች ተኋገሩ::
2. የእስራር መቀለም አስራር አይነቶችን ለከፍል ዓይነቶች ተኋገሩ::
3. የሽጣን በህጻ በማስታወሻ እንዲት በማቀለም ለንስራብት እንዳምንች ያለቸውን አስተያየት ለከፍል ዓይነቶች ተኋገሩ::

ሁታማት በልዩ ሌዩ መንገዶች የሚሰራ ሥነ -ጥበብት ተግባር ነው:: እንደን ብስል
በማለትም ወይም ቅለም በማስከላፍ ምስለትን ለለ አካል ለይ የማስቀረት ማረጋገጫ ነው::
ከለፁቃሁት የከፍል ደረጃ ሲለ ቅጥታ ሁታማት:: ሲለ ቅርቃዊ ማውጣት ሁታማት እና
የሰራተኞች ሁታማት አስራርና ምንነት ተሞራችነት:: በዘመኑ የከፍል ደረጃ ይግባኝ
በሽጣ መቀለም እና የሰራቱ ለከፍል ሁታማት እንማራለን::

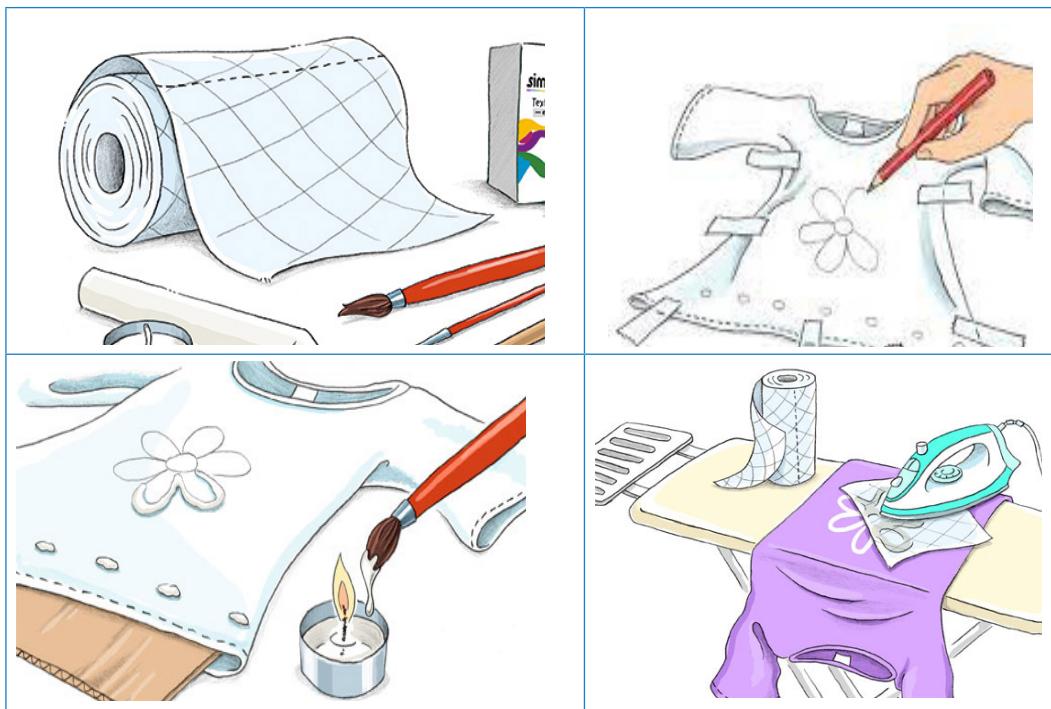
በሽጣ መቀለም ማለት ስሜን እንደ ግብዓትነት በመጠቀም መርቁን የሚቀለም ስራ
ነው:: ይህም ስሜን በማቀለጥ እንዲቀልም የተፈለገው መርቁ ለይ በማድረስ ለማቅረብ
እንዲቀመጥ በማድረግ መርቁን የሚቀለማቸው ልሳሽ ቅለሙ እንዲያገኘው በማድረግ
የሚሰራ ነው:: ስሜ ከውሃ ወር ለለማድረዋል በቀለው ስሜ የተቀባው የመርቁ
ከፍል የሚቀለማቸው ቅለሙ ስያጋገዱ ይቀራል:: ለለዘመኑ እንዲቀልም የሚንጻልንው
በታ በቀለለ በሽጣው ይሰራንል:: በመቀጠልም ስሜውን በከውያዊ በመተካለ
ከመርቁ ለይ ማሻሻል እንቻለን:: ይህም የተለየ መርቁን የሚቀለም ማረጋገጫ
ለማማገኘት ያስቻለ኏ል::

አስፈላጊ መሳሪያዎችና የእስራር ቅድመ ተከተል

➢ የሚቀልም መርቁ፣ የሚቀለማቸው ቅለም፣ ሂይም፣ ከውያዊ የቀለው ልሳሽ
ስሜ፣ መረጃዊ ወይም መኩጻዊ ወለል

የእስራር ቅድም ተከተል

- ✓ የሚቀልመውን ሂይርቁ መኖሩና ወላል ላይ ወይም መረጃዎን ላይ መዘገበዋል፡፡
- ✓ ሂይርቁ የሚቀልምበትን ክፍል መለያትና የቀለጠውን ስሜ ሂይርቁ ላይ ማኅበብ፡፡
- ✓ ጽሑፍውን በቀለጠው ስሜ ክፍል ላይ በማድበበ በካውታ ሂይርቁን መተካለ፡፡
- ✓ ከዘይርቁ ላይ ስሜው እስከጠና ይረዳ በጽሑፍው ላይ ይጠቀሙ መተካለ፡፡
- ✓ ባልቀለመው በታ ይጠቀም የቀለጠውን ስሜ በማኅበብ በማረጋገጫው ዘመን መሰረት ሂይርቁን ማቅረብ እና በካውታ እያተካለ ከዘይርቁ ላይ ስሜውን ማስወገድ፡፡

ሥል 24 የሽጣ ማቅረብ እስራር ቅድም ተከተል

ተግበር 2.9

- ተማሪዎች በበድን በመሆኑ ካላይ የቀረበውን በሽማ ማቅረብ አስራርና ቁደም ተከተል መሰረት በማድረግ በሽማ የጨርቃዊ ማቅረብ ሲሆን ስርታቸው ለንዳቻቸው እና ለመምህራቸው እናያ::
- የሽማ ማቅረብ አስራር ካከሳው ማቅረብ አስራር በምን ይለያል?

2.5 የክር መርቃዊ ማተም (Silk screen printing)

የቀድሞ እውቀት መሸተኛ ጥያቄዎች

- ተማሪዎች የተለያየ ልቦነት ላይ የምታየቸው ጥሃኒቶና ለዕለታቸው እንዲት እንደታተሙ በይቻቸው ታወቂለቸው? እኩለ ለንዳቻቸው ሲለ አልባባት ሁትመት ምንገኘት የምታውቀትን ተናገሩ::
- የክር መርቃዊ ለሌሎ ለይ የህትመት ሲሆን ተመራጭ የሆነው ለምን ይመለላቸኘል?

የክር መርቃዊ ሁትመት ካስተካከል የህትመት አስራር አይነቶች እንዲ ሲሆን ከዚሁ እውቀት ሲተካከል ሁትመት የሚለው የሆነው መርቃዊ ላይ ያለ ቁጥጥዎችን እንዲታተም ከተፈለገው ነገር በተቻሱና በመደራን የሚሰራ በመሆኑ ነው::

የክር መርቃዊ በጣም ጥቃቂን ቁጥጥዎች አለት:: እነዚህ ቁጥጥዎች ቅለም ለማሳለፍ የተመች ዓቸው:: የክር መርቃዊ በሚገባ ከተወጠረ በጀት እንዲታተም ከተፈለገው ነገር በተቻሱና ያለትን የመርቃዊ ቁጥጥዎች በመደራን እና ከፍት በሆነው ደግሞ ቅለም በማሳለፍ ሁትመት መሰረት ይችላል:: ይህ ዘዴ የክር መርቃዊ ሁትመት ይባላል:: የክር መርቃዊ ሁትመት እንዲን ነገር በአንድ ቅለም እና በባለ በዘት ቅለም ሁትመት ለመሰራት የተመች ሲሆን ከዚሁ እውቀት ሲተካከል ሁትመት የተሻለ እንዲ ቤቱ በርካታ ቁጥር ያለቸው ሁትመቶችን ለማዘጋጀት ይስተካክል::

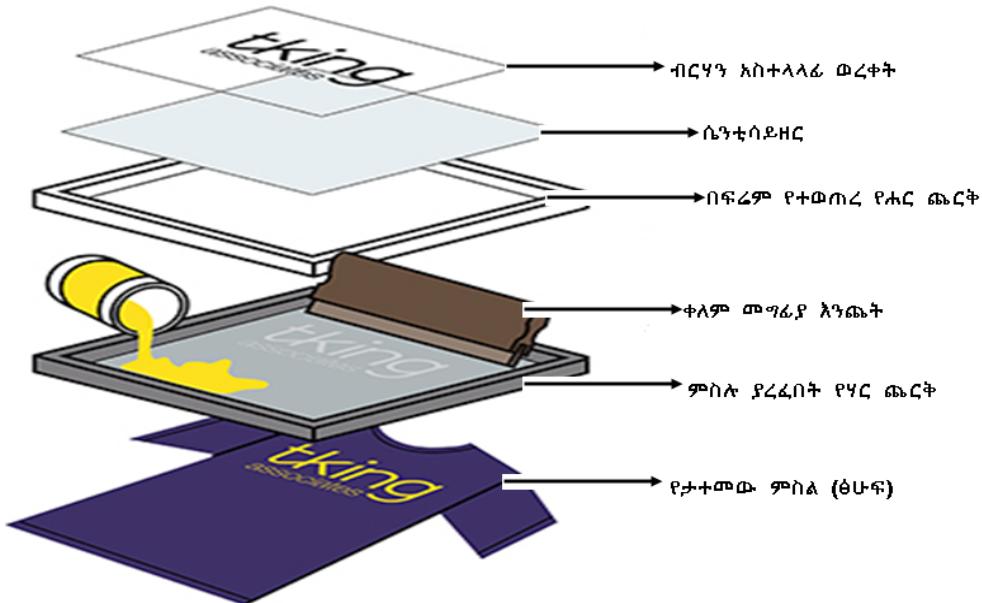
የኢትዮጵያውያን ስትመት ለመስራት የሚያስፈልገት መሳሪያዎች እና የከሰር ቅድም ተከተል

የሚያስፈልገት መሳሪያዎች

- በእንዲሁት ቅድም የተወጠረ የኢትዮጵያውያን ስትመት
- እንዲታተተዋ የተፈላጊው ነገር ወይም ጥዃስል
- ሲንተሳይዘንስ፡ የከሰር ቅድም መቀት ወይም የኤሌክትሮኒክስ ጥናቸው
- በርሃን አስተላላሽ ጉላስተካ ወረቀት
- የህትመት ቅልም ጥቅር፡ በጠሩ፡ ሲያን እና ማሻሻያ ለህትመት የተዘረዘሩት
- የቀልም መቀበያ የእንዲሁት መግለያ
- ወሂሳዊ እና የጨረሰማ ክፍል
- የቦርሃን ስጥን በመስራት የሚሰራ
- ወኖራዊም ልብስ

የከሰር ቅድም ተከተል

- እንዲታተተዋ የተፈላጊውን ነገር በቦርሃን አስተላላሽ ወረቀት ላይ ማዘረዘሩት፡
- የኢትዮጵያውያን ስትመት የሚሰራ ክፍል ወሰኑ ሲንተሳይዘንስ መቀባት እና ማድረግ፡
- በቦርሃን አስተላላሽ ወረቀት ላይ ያለውን ሲንተሳይዘንስ ተቀብቶ ወደ ደረሰው የኢትዮጵያውያን ስትመት የሚሰራ ክፍል ወሰኑ ለማስቀመጥ ወኩራዊም ልብስ መሻራን እና ክፍተኛ በርሃን አስተላላሽ ለተወስኑ ደቁቃ እንዲችበል ማሻሻል፡
- በመቀበል የኢትዮጵያውያን ወሂሳዊ እና የሚሰራ ማጠበቅ ይህ በሚሆንበት ጊዜ እንዲታተተዋ የተፈላጊው ነገር በርሃን ያልካው ይሆን እና በርሃን ያችበልው ቅዱው ክፍል የኢትዮጵያውያን ወደፊነዬል ይህም የሚታተሙ ክፍል ቅድም ሆኖ እንዲችበል ማሻሻል፡
- በመቀበል የኢትዮጵያውያን መቀበል ላይ የህትመት ቅልም በማቅረብ እና በቀልም መግለያው በመቀባት የሚፈልጊው በታ ላይ ደግሞ ደጋግሞ ማተም ይችላል፡፡

ሥዕል 25 የካር ምረፍ ህጻናት ስራ

ተግባር 2.10

1. ተማሪዎች የካር ምረፍ ህጻናት ስራ ለመሰራት አስፈላጊ የሆነ መሳሪያዎችን እና የእስራር ቁልጻው ተከተለውንን በማስታወሻ ሲሉ ፊር ምረፍ ህጻናት የሚገኘው ስራ ለክፍል ዓይነቶች ገልጻ አድርጋ::
2. ተማሪዎች በበደን በመሆን በአካባቢዎች የምታገናትን የካር ምረፍ በእራት መግለጫ እንዲሸጠት ላይ በመወጪው የእኔ አስፈላጊውን ወፍራም ወረቀት ላይ ቀርቡት በበኩቱ ላይዎሩ ፫ንታ የተዋረሰውን ወፍራም ወረቀት በእንዲሸጠት የተወጪለው የካር ምረፍ ላይ በመለጠና የግድግዳ ቀለምን ተጠቁማችሁ የእኔ አስፈላጊውን በማተም ለክፍል ዓይነቶች አሳይ::

2.6 ከነ-ቅርብ (Sculpture)

2.6.1 ክስተንግ (Casting)

የቅድመ እውቀት መሸጥና ጥያቄዎች

1. ተማሪዎች በበታችሁ ያሉ የተለከተ እውቀት የቅርብ መመሰከልን አስተዋላችሁ ታውቃለችሁ? የወሂኑ ድጋፍ ባልዲ፣ ከባይ የመሰሳለት እንደት ተደርጓለው በተመሳሳይ መጠንና ቅርብ ለሰሩ እንደታሰረ የመትገምቀትን ለጠራቸውችሁ አብራሪለቸው::

የከነ-ቅርብ ሲሆዎች በቀስ እና በአስራር የተለያ ቤትዎች በመሰረታዊነት በእነዚህ በአራቱ የአስራር ሲልቶች የሚከተቱ ፍቃው:: ከነ-ቅርብ ከመት-ጥበብ ነርሱች መከከል እንዳ ሲሆን በመጨመር ወይም በመቀነስ ቅጽልንግ (Modeling)፣ ወደ ወሰኑ በመፈቀም ወይም መቆረጋ (Carving)፣ በማያያዘና መገጣጠም (Assembling) እና ክስተንግ (Casting) ባለ ሁሉት እና ባለ ስሳት እውታል መጠን የሚሰጠውን ነርፍ ነው::

ክስተንግ ወይም ከነ-ቅርብን ማረጋገጥ (Casting) በአብዛኛው ከፈላሽ ወደ ተጥር ከጥጥር ወደ ልሳሽ መለወጥ የሚችሉ ቁለጭ ቁሳቀለችን ቅልድ ላይ በማፍሰስ ከነ-ቅርብን ማረጋገጥ ወይም ከእናድ ቁስ የተለራን ቅርብ ወደ ሌላ ቁስ የመቀሪ በኋው ነው:: በቀላለ ከበታችን ያለን ስሜ ስነ ላይ በኋቀልጥና እንዲረጋ በኋርጋው የረጋው ስሜ የሰነዎን ቅርብ ይዘው ይመጣል:: ይህን ቁል አስራር ወሰብበብ ለሆነ የቅርብ ሲሆዎችም በመተግበር እንደን የሚች ቅርብ ወደ ድጋፍዎች:: ወደ ለማንኛ ወደ ንህስ እና ለለምት ቁልች መለወጥ ይችላል:: ወይም ደግሞ እናድ ቅርብ በብዕት ቅርብ ደጋግሞ ለማግኘት ይችላል::

በይነ ክስተንግ ለመሰራት የሚያስፈልግ መሳሪያዎች እና የአስራር ቅድም ተከተል

- በሚች የተለራ ቅርብ ወይም ለክስተንግ የተዘጋጀ ቅርብ::
- ይህ፣ ወሂኑ፣ ባልዲ፣ የደንብ ቁርጥራዊ ወይም መሬታዊ::
- ልሳሽ ስሙና ወይም ምንላን የመሰሳለት ያስፈልጋል::

የእስራር ዘዴ

- ከሰት የሚደረገውን ቁርዕ ለማውጣት በሚመች መልካ መከተልና እንደ ማደረግ፤
- በመጀመሪያ በበላይው ሌይ ወሃ በማድረግ ይሰውን በቀጣት መብቶበት፤
- የተበጠበውን ይሰ ለተከተሉ በተዘጋጀው ቁርዕ ሌይ መርጨቱ፤
- በደንም ከመጀመሪው ወራር በማድረግ ይሰ መብቶበትና ቁርአ ሌይ መርጨቱ፤
- ሁሉት ስሰቱ ደጋግሞ ይሰውን በመርጨቱ ቁርጥሮች ይገኝ መለመና፤
- h15 ደቆቂ በቻላ በቅድሞ ተከተል የደረሰውን ይሰ ከቅርአ ሌይ ማንሳት፤
- ይሰው የቅርአን ነዋጅ ስለ ይዘሩ ይመጣል ይህም ቅልድ ይባላል፤
- በመቀበል ቅልድና ፍሳሽ ስሙና ወይም ስዘዝ መቀበት፤
- h15 ይሰ በቀጣት በመብቶበት ቅልድ ሌይ ማኅበስ፤
- በደንም በወናሸመ በመብቶበት ይሰውን ቅልድ ሌይ ማኅበስ፤
- በመጨረሻም h15 ደቆቂ በቻላ ከምልክ ሌይ ሽዋቴ የሸሰ ቁርአን ሌይ ማንሳት፡፡

ሥል 26 በቁጥ የተሰራ የሚደለንን ቁርዕ

ሥል 27 ለከተሉ የተዘጋጀ የቁጥ ቁርዕ ይሰ ሌቀ ወይም
ሰረታዊነት

**ሥል 28 ከሰት የሆነው የቃወች ቁርዕስ እና ክርክሩ ጥስል ወይም
ጥልድ:**

ተግባር 2.11

1. የከተማ የቅርዕስ አሰራር መቀሚታን አገልግሎት::
2. ተማሪዎች ከአማራኝ ፍላጊት መከከል ይሰ የሚለቻሁን በመግለጫ በቃወች ቁርዕስ ለርታቸሁ ወደ መማሪያ ከፍላቻሁ አምጣ::
3. የመጠቃቸውን የአማራኝ ፍላጊ የቃወች ቁርዕስ ከመምህራቸሁ ወር በመሆኑ በከፍል ወሰጥ የእሳ ከከተማ የአሰራር ቁጥሮ ተከተሉን በመጠቀም የቃወች ቁርዕስ ወደ ይሳ ከሰት በማድረግ ለንዳቻቸቸሁ አሳያ::
4. የሰራቸውትን የእሳ ትልድ ማዘረጃጀት ወይም ፍላጊ ስሙና በመቀባለ እና መልካቸሁ በጥልቅ ሌይ ይሳ በማድረግ በቃወች የሰራቸውትን የአማራኝ ፍላጊ ቁርዕስ ወደ ይሳ ቁጥሮ ተከተሉን ለመምህራቸሁ እና ለከፍል ሂደቻቸቸሁ አሳያ::
5. በመጨረሻም ለለሰራቸውት የእሳ የአማራኝ ፍላጊ ቁርዕስ አሰራር ሆኖም ለንዳቻቸቸሁ ዘግኝ አቅርቦ::

2.6.2 በሽከላ አፈር ቁርዕስ መሰራት

የቅድመ እውቀት መረጃ ትያቄዎች

1. ተማሪዎች በአካባቢያቸው ከሽከላ አፈር የተሰሩ ቁጥቆዎችን ተመልከታቸው ተወቃቻለቸሁ? እስከ የምታስታውሰድትን ለንዳቻቸቸሁ ዘርዝሩለቸው::

ተማረዥ በአካባቢያችን ከሽከላ አ&C የተሰሩ በርካታ የመገልጻው ቁሳቀስችን እናገኘለን:: የሽከላ አ&C ከሌላው የአ&C አይነት በተለየ ስለማጠኑ እና በነፃፃ የለ ስለማይይነት ቁርዬ ለመስራት የተመች ነው:: በበታችን ወሰጥ የምናገኘችው ይበና:: ይስት:: እንስራ:: ጋን:: እና ምግድ የመሳሰሉት ቁልቻ በቀላሉ ከሽከላ አ&C የተሰሩ ሲሆን ልደም እድሜ እንዲቀረ እና ደረቅ እንዲሆነ በእሳት ይችጠለ:: የሽከላ አ&C ከጥንት ይሞር እስከ ሂደ ደረሰ የሰው ልደ በቃሚ የሆነ የመገልጻው ቁሳቀስችን ለመስራት የምናጠቀምበት እስፈላጊ የአ&C አይነት ነው::

ተግበር 2.12

1. ተማረዥ በበድን ሆኖታሁ በአካባቢያችሁ ካለ የሽከላ ስራዎችን ከሚሰሩ መበጣን ወር በመሆኑ ወይም የሚያውቀ ለዋቻን በመጠየቁ ለሽከላ ቁርዬ እስፈላጊ የሆነ መስራዎችን እና የአስፈላጊ ቁልጻ ተከተል በግብር እነዚቻችሁ ለክፍል ወደፊቶችሁ እና ለመምህራችሁ ገጽ እድርጋ::
2. በአካባቢያችሁ የሽከላ አ&C የሚገኘ ከሆነ የሽከላ አ&C በመጠቀም ከበት ወሰጥ ቁሳቀስ መከከል ደለ የሚለችሁን ቁርዬ ለመስራት ለንዳቻችሁ እና ለመምህራችሁ እስቶ::

2.6.3 ወረቀትን በማብካት ቁርዬ መስራት (ጥጥር ማሻ)

ወረቀትን በማብካት ቁርዬ መስራት (ጥጥር ማሻ) ማለት የተለያየ ወረቀቶችን በመቆራረጥ እና በማብካት ሌዩ ሌዩ ቁርቻችን የመስራት በዚ ነው:: ይህም በአካባቢያችን ያለ የወይደቀ ወረቀቶችን ቁርርጠ በውጭ በማራሳ እና በመዘገበው ወረቀቱን እንደ ምቻ በመጠቀም ቁርዬ መስራት ማለት ነው:: እኩበያችን ከሚያቀኩት ነገሮች መከከል እንዲ አላማበት የሚወይደቀ ወረቀቶች ፍቻው:: እነዚህን ወረቀቶች መፈጸም በመጠቀም እና የቅርዬ ስራዎችን በማዘጋጀት የአካባቢያችን ገዢ መጠበቅ እና የፈጻሚ ስራዎችን ማሳደግ እንቻለለን::

ጥጥር ማሻ በሁለት አይነት የአስፈላጊ ሲሆዎች መስራት ይታለል:: ወረቀቶችን እድቀው በማብካት እና እንደ ምቻ ጥናስላጊ ሌዩ ሌዩ ቁልቻን መስራት ሲሆን ሁሉታዊ ደግሞ ወረቀቶችን በማጠቀም እያራስ በመለመና ቁርዬ የመስራት በዚ ነው:: የጥጥር ማሻ ሲሆ ተስርቶ ካለው በቃላጊ ሲሆዎን የበለጠ ለማሳወር በቀልም ማስተዋወች ይታለል:: ይህም ስራዎን የበለጠ ለማያያዥ ይደርግዋል::

አስፈላጊ መሳሪያዎችና የከሰራር ቁልጻ ተከተል

አስፈላጊ መሳሪያዎች

- ቁርጥራዊ ወረቀቶች፣ ወሂ፣ እና ባልድ.
- ስኩር ያለው የሰንዶ መ-ቅ በስለው የቀዘቀዏ

የከሰራር ቁልጻ ተከተል

- የተቆራረጋውን ወረቀት ለ24 ስዓት ያህል ወሂ ውስጥ ዘዴዘዴው ማቆጣት፤
- በወሂ የራሳውን ወረቀት ይጠማዋ ማሽት እና እንዲሸከት ማደረግ፤
- ከሰንዶ ወይ ከጠና የፋቀት ስኩር በመጨመር መ-ቅ ማዘጋጀት፤
- የሀክዎን ወረቀት ከመ-ቅ ጽር በማቀለቀል ማሽት፤
- በመጨረሻ እንዲሰራው የተፈለገው ነገር ላይ ወሰዳ መለጠና ወይም ወረቀቱን እያያያዙ እንደሆች በመጠቀም ተፈለጋውን ቁርቆ መሰራት፡፡

**ሥል 29 ወረቀትን በማብካት እና ከመ-ቅ ጽር በመደባለች የተሰራ
ቴጥር ማሽ ሲሆ**

ሥል 30 ወረቀትን በመለጠና የተሰራ ተጥር ማሽ

ተግባር 2.13

1. ተማሪዎች በበድን በመሆኑ በትምህርት ስታቸው ግዢ ወሰኑ የወዳደቀ ቁርጥራዊ ወረቀቶችን ለበስራቸው ከላይ በተቀመጠው የቴቴር ማሽ አስፈርር መሰረት የተለከተኩ ባልዲን ቁርቆ በማውጣት በየከፍል የሚቀመጥ የቆሽኩ ቁርመት ተቴር ማሽ ለርታቸው ለመምህራራቸው አስረከበ::
2. የቴቴር ማሽ የአስፈርር ዓይነቶችን በመዘርዘር ስለአስፈራራቸው ማብራሪያ ስጠ::

የምድር ማጠቃለያ

ሙ.ዚ.ቁ እንደ ማንኛውም ቅንቁ ለዋና እና ለንበብ የሚችል የተበብ እና ስይንስ ትምህርት መሰከ ነው:: መ.ዚ.ቁን መቀኑ እንደገኘቸል የሚያደርግ ይሞዕን የሚመከለ የታ (የሙ.ዚ.ቁ የሚልከት) ያለት እና ይሞዕንን በተወከለት የኝታ የሚልከት መሰረት ማንበብ የሚያስችሉ እንደ የሙ.ዚ.ቁ መቅረያ ሰሌዳ (ስታና):: ቁልጋዕች (ክለና) ያለት ለሆን የሙ.ዚ.ቁውንን ሰሌተ ማቶችን መወሰን የሚያስችሉ የገዢ አመልካች የሚልከተኝ እና የተለያየ የሙ.ዚ.ቁውን ወሰት እና ጥራት የሚጨምሩ የሚልከተኝ አለት:: በሙ.ዚ.ቁ ጥበብ (ስልዳው) ትግበራ ወቅት የሚንበብ እና የመቀኑ እንዲሁም በፌር የሚሰጠ የገዢ ይሞዕናን እና ኮምታዎችን ማዳመጥ እና መቀኑ የሚያከተት ነው::

በኢትዮጵያ የሚገኘ ወካማዎች በተለያየ የአመልካች በልሆኑን:: አካባቢያዊ የሚልከተኝ እና ቁሳቁስት የሚጠቀሙ ለሆን በአካባቢው ባህላዊ እውቀቶች ላይ የተመሰረቱ የቻው:: በመሆኑም በየአካባቢው የተለያየ በልሆኑን በመጠቀም የሚተገበሩ ለሆን ለማሳሌ የተገኘር:: የትክክል:: የወሰን እና የሻዋ የወካማዎች አመልካች በልሆኑ ይገኙሉ::

የቴክኖሎጂ ሲሆን የቻለ የልማምና ሂደቶች አለት:: እነዚህም የመጀመሪያ የንብ:: ተቀናው የሚደረግ የንብበ ለማምና እና የመድረሻ እንቅስቃሴ የቻው:: በመጀመሪያ የንብበ ወቅት ተዋናየች ከተወካች ወር የሚተዋወቁበትንኩ ለሆን ተቀናው የሚደረግ የንብበ ተዋናየች ቁጥር በለው በማስተዋል የተወካችን ቅሬ ሁሳብ ከከላቸቷ ወር የሚመያየበት ነው:: የመድረሻ እንቅስቃሴ ተዋናየች በከላቸቷ

በሚሰጣቸው መመሪያ መሰረት ድራማዊ ድርጅቱን ለማሳየት የሚያደርገት እናቅስቃለ ነው::

በዚህ መሬታዊ የጤናዊ ቁጥጥልች ቁልጻው ለማሳየድ የተመቻቸው እና የአሁን መሬታዊ ቁጥጥል በሚገባ ከተመጠረው በቋንቋ እና የሚከተሉት ከተፈለገው ነገር በተቀራኝ የለትን የአሁን ቁጥጥልች በመድረሻ እና ከፍት በሆነው ደግሞ ቁልጻው ለማሳየድ ህትመት መሰረት ይችላል:: በሽማ ማቅረብ (በተክ) የጥንቃ ህብረተሰቦ ለሌሎች ዘመን መሰረቶ የሚጠቀሙት ዘዴ ለሆነ አሁንም በጥንቃ ዘዴ በምሥራቅ አገልግሎት እያተሰራበት ይችላል::

ከሰኔና ከቅርቡ መሰረቶ ሲልቶች መከከል እናዳ ለሆነ በዋናነት እናደን በሆነው ተስርቶ ያለዋን ቁርቦ አስፈላጊ ሆኖ ሌሎች ከዋናው ቁርቦ ላይ ባልድ በማዘጋጀት ከዚልኩ ወሰተ ፈሰሰ ነገሮችን እናደ ሌማንቶ:: ይህ እና ወከሰ የመሆስትና በመጠቀም በተዘጋጀው ባልድ ላይ በመመለትና ከዋናው ቁርቦ ላይ ሌላ ተመሳሳይ ይዘት እና መጠን ያለው ቁርቦ የማማኑት ወይም ቁርቦን የማባዛት ጥበብ ነው:: የወረቀት ቁርቦ (ETC ማሽን) በሁለት አይነት የእስራር ዘዴዎች መሰረት ይችላል:: እናደናው ዘዴ የሀብት ወረቀት በተለያየ ቁጥጥር በውጭናው እናላቸው ላይ እናደ ባቃው በዚህ የተዘጋጀውን ወረቀት ከሰት በማድረግ የሚሰራ ነው:: ሁሉተናው መሸመራቶ የነገሩን ቁርቦ በሽቦ እና በእጨቤት በማውጣትና የሀብትን ወረቀት በመለማበና እናደ ባቃው ባዶለንጂ የእስራር ዘዴ በመጠቀም ተፈለጋውን የሰነድ መፍጠር ነው::

የግዢ የጥበብት ተከለልቶች

ተማሪዎች በዚህ የመጀመሪ የተማሪዎችን ተመዝግኝ የጥበብት መግለጫ እና ማረጋገጫ::

ቁ.ቁ	ይዘት	አሳሽ	አላፊነት
1	የመ-ዘረም ጥበብ ሌላዊ ክፍያ እና ለነበብ መታደሮች ተገኘዘበለሁ::		
2	በኢትዮጵያ ቅዱስ የተባሩ ንብረቶችን ማንበብ ችሎሁ::		
3	የመጀመሪ እና ማረጋገጫ ችሎሁ::		
4	መ-ዘረም በመቀኑ እና በማንበብ ሂደት እያያ ማንበብ እና አዲምነት መቀኑ የሚሰለት በልካቶች ሌያቶች::		
5	መ-ዘረም የኢትዮጵያውያን በልካቶች ተጠቀም በተግባር መመወት ችሎሁ::		
6	ቴያን-ርን መተወን እችለሁ::		
7	የክር መራቅ ሁት-መት አስራ-ርን መረዳት ችሎሁ::		
8	የከተማና የመንት ማብራሪት ችሎሁ::		
9	የከተማና ቁርዕ የአስራ-ር ቁድም ተከተሉቶችን በመለያት መስራት ችሎሁ::		
10	የቴ-ፕር ማሻሻ አስራ-ርና መስራያዥቶችን መለያት ችሎሁ::		
11	የኩጣ ማቅረም የአስራ-ር ቁድም ተከተሉን በመለያት መስራት ችሎሁ::		

የመጠቃለያ መልመጃዎች

ትርጉም አንድ ለማከተለት ጥያቄዎች ተከከለኝ መልሰ ስጠ::

1. መሸፈትን መቀፍ እና ማንበብ ይታላል? እንደውት? አብራሪቱ::
2. የፊይታ ጥበብ እና አቀምጣ መቀፍ ማለት ፖን ማለት ነው? አስረዳ::
3. በአካባቢያችሁ ያለ ወ-ዘዴዎች የጊዜ እና ቁድጊዜ ተከተለን መጠቃለያ ለጊዜ አሳይቷ::
4. ተያትርና ተግባራዊ ለማድረግ የመያዝዎች አጭር ታረክ ልልጋችሁ ህሳብን በቋላ ተወነት ዘኩ:::
5. የሀር መርቃቅ ሁት-መት አስራር ከወረቀት ስተኞላ ሁት-መት በምን ይለዋል?
6. በሽጣ ማቅረብ የአስራር ቁድጊዜ ተከተለውን አገራርችሁ ዘኩ:::
7. የጥጥር ማሽ ስራን ለመስራት የመያዝኬልን ቁሳቅዎችን ዘርዝሩ:::
8. የካሳትን ቁርቆ አስራር ዘዴን ግለዥ:::
9. የካሳትን ለመስራት የመያዝኬልን ቁሳቅዎችን ዘርዝሩ:::

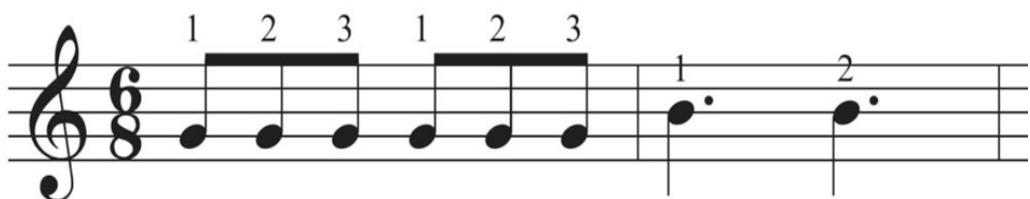
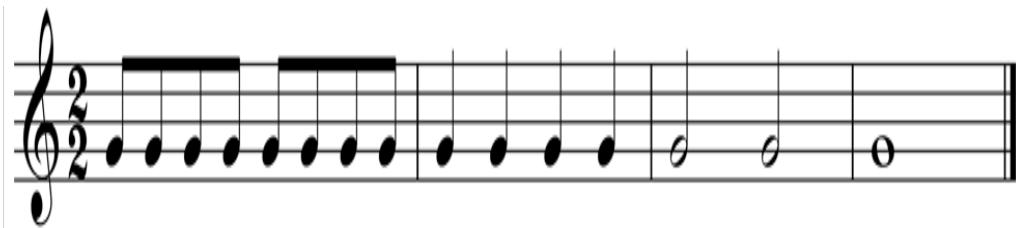
ትርጉም ሁለት የተግባር ለምምነት መልመጃ:::

1. በደምጽናችሁ ንማውን አስመ.

2. ՔԱԺԵՆ ԱՆՁԻՇՄ. ԱՄՊԵՐԱԿԵԱՆ ԱԴԴՈՒԾ ԴԱԿՈՄ-ԺԻՇՄ. ՀՋԲ

የጥራፍ 3

የህልና ታሪክ

የጥራፍ ዓለማውች፡-

ተማሪዎች ይህንን ምስራፍ ከተማሪዎችሁ በረጋግጣት

- ☞ የባህላዊ የመ.ዘ.ወ መሳሪያዎችን ባህላዊ እና ታሪካዊ አመጣጥን ታወቂለቸሁ::
- ☞ የባህላዊ ው.ዘ.ወ ባህላዊ እና ታሪካዊ አመጣጥን ታረቆለቸሁ::
- ☞ የባህላዊ መ.ዘ.ወ ባህላዊ እና ታሪካዊ አመጣጥን ታወቂለቸሁ::
- ☞ የኢትዮጵያ ጥንታዊ የሀውልት ስራዎችን ታወቂለቸሁ::
- ☞ የኢትዮጵያ ጥንታዊ የዕድል-ጥበብ ስራ ጥቅምዎችን ታገናዘጣለቸሁ::
- ☞ **ሀገር በቀል እውቀቶችን በኤሌክትሮኒክስ በፊል መግለጫ ተተክለዋለቸሁ::**

መግለጫ

ተማሪዎች ይህ ምስራፍ የከውን እና የፊይታዊ ጥቦብትን የባህል እና ታሪካዊ የፈታውን የጥራፍው-ፊብት ከፍል ነው:: ተከራካሪ የሚደረግባቸው የትምህርት ይዘዋል የባህላዊ መ.ዘ.ወ፣ የመ.ዘ.ወ መሳሪያዎች እና ው.ዘ.ወ መሆኑዎች ባህላዊ እና ታሪካዊ የፈታው ሌይ ነው:: በተጨማሪም የኢትዮጵያ ጥንታዊ ሁውልቶች፣ የኢትዮጵያ ጥንታዊ የዕድል-ጥበብ ስራ ወጪቶች፣ አካባቢያዊ ታሪክ ለኤሌክትሮኒክስ እና ለፊልም ስራዎች ያለቸውን አስተዋዕለ የጥራፍ ነው::

የቁድመ እውቀት መፈተት ጥያቄዎች

1. የህሉዋ መ-ዘርቃዎች ለማሆንበት ተቀም መሰጠት የደመሩበት ጊዜ ካመኝ ይሞር ይመስላቸኝል?
2. የባህሉዋ መ-ዘርቃ መሰረቶዎችን ማሆንበት አዘጋጅቶ መጠቀም የደመራው ካመኝ ጊዜ ይሞር እንዲሆነ ተናገሩ?
3. የህሉዋ መ-ዘርቃዎች እና የመ-ዘርቃ መሰረቶዎች ካማሆንበት ወር የሚደና አለቸው?
4. የግዢታው-ቀትን የአት-የኩል ጥንቃዊ የፊደ-ጥበብ ስራዎችን በርካሩ::
5. የግዢታው-ቀትን የአት-የኩል ጥንቃዊ ህውልቶች ስም በርካሩ::

3.1 የባህሉዋ መ-ዘርቃ፡ የመ-ዘርቃ መሰረቶዎች እና የው-ዘዴዎች የህሉዋ ምልከት

3.1.1 የባህሉዋ መ-ዘርቃ በህሉዋ እና ታሪክ ምልከት

መ-ዘርቃ እና ማሆንበት እና ማሆንበት እንዲቀም ካማይደርጋት ማሆንበት ተግባራዊ ወሰኑ ውኩቶ ክፍል ነው:: የህሉዋ የማሆንበት አጠቃላይ መገለጫ ሲሆን መ-ዘርቃው የዘርሱ ክፍል ነው:: በማሆንበት የሚዘውተኝትን እውቀቶች፡ ጥበብ፡ ንይማኖት፡ አስተዳደሩዊ ሁሉም እና ለለዕች ማሆንበዋል ለማድረግ በዚህ እና በግጥም የመግለፅ ሂደት የሚያሳየው መ-ዘርቃ ነው::

ይኩሉር ይኩ እና ለጊ ከሚለ ሁለት ቅለቶች የተመሳረተ ሲሆን ሁንጻ እና እውቀት የሚለ ታርጉሙኝትን የሚይዝ ነው:: ይኩሉር የሚለው ቅል የሚሽከማችው በህሉዋ ጥበብ፡ የሚባለ፡ የማሆንበት ቅለዋ፡ ቁሳዋ፡ እውጭ ጥበብ እና ማሆንበዋል ለማድረግ የሚያሳየው::

መ-ዘርቃ የማሆንበበትን እውቀት፡ ለማድ፡ እያጣነት፡ ዘላቂዎች ወ.ዘ.ተ በከዋኬ የሚገልፅ ማሆንበዋል ጥበብ በመሆኑ በራሮ የባህሉዋ ቅድ አካል ታደርጊ ይውሰዳል፡፡ በመሆኑም ካማማች፡ የሚሰሩበት እውቀት እና የመተግበር ክሂሎቶች በማሆንበበት አበላቶች ሲሆን ባለቤትነትቶችም ሪሳ ማሆንበበት ይሆናል::

መ-ዘ-ቁ ስው ከተፈጻሚነት ዘመን ፌዴራል የሚከውን ተግባር እንዲሆነ ይታመናል:: ለዚህ ማረጋገጫ ሆኖ የሚቀርቡውም የሰው ለይ ለውልድ በአካባቢው ከለ ነገሮች ጋር ለግባብ የሚችሉው ለቅስ በማመስል ይሞላዋ መዋቅር እንዲሆነ ይታወቂል:: በመሆኑም የሰው ለይ ከቆንቃ በፊት መ-ዘ-ቁን እንደ መግባብም ይጠቀምበት እንደነበረ የሚያሳይ ነው::

በጥንቃ ዘመን የነበሩ ለማች መ-ዘ-ቁን ይጠቀሙበት እንደነበረ የሚያሳይ የዋና ለይ ለስዕለች በፈረጋገጫ እና ለለች ጥንቃቁ ህጻዊ ይገኙል:: በተመሳሳይ በእት-የኩልኝም በአምስትናው መቶ ከፍለ ዘመን አጋማሽ የተነሳው እት-የኩልኝም የተመሳሳይ ለቅርቡ ይፈጸም ለሆነው የመ-ዘ-ቁን ቀዳምት ታሪክ ማረጋገጫውን ዓይነው::

በእት-የኩልኝም በተለያየ ከፍለ ህጻዊ መ-ዘ-ቁ በዘፈንድ፣ በፋይኬ፣ በሽላላ እና በቀረርቶ ተፈጥሮች በሆነ መንገድ የሚቀርብ ሌሎች በአሁኔዋ (Contemporary) አቀራረብ ይግባኝ ከዘመናዊ መ-ዘ-ቁ መሳሪያዎች ጋር ተዋልው እና ተዋህድው ለንግድ በሚስሩ መ-ዘ-ቁዎች (commercial Artists) እና ዘርፍች በተለያየ መንገድ እስት ተጨምሮችው ተከውነው እና ተቀርቦው ለማህበረሰቦ ይደርሰለ::

በሀልና መ-ዘ-ቁን ማህበረሰቦ ከጥንት ዘመን ፌዴራል በተለያየ ማህበረዊ ክዋናዎች ማስተካከል፣ ይዘጋጀውን በስተካከል፣ የሀገር ፍቅር ማስተካከል፣ ህዝኑን ለመግለጫ እንዲሆኑም ማህበረዊ ጥንቃነቱን ለማጠናከር በግጥም እና በቴማ በከፍተኛ ያረጋግጣ እያተጠቀሙበት የመጣ የመ-ዘ-ቁ እያነት ነው:: ለምሳሌ የሀልና የሚከተለ-ትን ማህበረሰቦ ለጠቀምባቸው የቀጽ የባህላዊ መ-ዘ-ቁ ግጥምዎች እንመልከት::

የሽላላ ግጥም

ወንድ ለይ ተወልዶ ከልተባለ አይሱ
ስደዴት ተራራ ስር ይብላ እንደበረ::

ተወ በለት ያንን ለው መከር የለውም ወይ
ጠላይሁን ከልበት እርሳለ እይደለም ወይ::

ተወ በለት ተወ በለት ያነን ለው
ነገር እንዳቀና የሚያመለሰለው::
አገራችን ተማ ተችቻ በአልጋ ለይ
ወደት እንፈጸምለን ጥት ምረጃን ስናይ::

በተከራ ገዢ ከምንጠቀማቸው ግጥምቶች

መሆኑ ያማረው መንገዢ ያማረው.

የሁንኔ ጥሩይ እያሳሰበው::

ማረስ ነው እንደ እኩ እስከቅስል

ግንዘኛን ነው ስርቃት ወጪ ይመለል::

እኔስ አርሳለው አልመረርም

ቻር በመንጂዣ እይባረጋም::

በበራይ /በወ-ቁያ/ ገዢ ከሚከተሙ ግጥምቶች

እባክህ እንደሬ ለሁለት ታረሱው

ወንድሙን ወንድሙ እንዲይጠየሶው::

እንደ በራ ነበሩን የማልበው የማርሰው

ዶካ መጣ በላት ተሞ ተኋኝ እንደሰው::

በመ-ሻ ገዢ ከምንጠቀምባቸው ግጥምቶች

ከኩ አውራ በሽታ ገብቶ ማጋታን

ተለት አለበለው ድኅን ወገናቸኗን::

የለይናው መንዳር ተራማሪ ነው አለ-

የመጠልን የለም ከሰደድነው ሁሉ::

ተግባር 3.1

1. ከለይ የቀረበ-ትን ማህበረሰቦ ስጠቀምባቸው የመጠ ማጋታ ግጥምቶችን
በዚህ እና በእንቅስቃሴ በተግባር በመስራት ለከናል ጥረቃቸኗሁ አሳይ::
2. በአካባቢያቸው አብዛኛውን ገዢ ስጠቀታቸኗሁን፣ ይስታቸኗሁን፣ ማዘናቸኗሁን
እና የሁንጊ ቅፎር ስጠቃትን ለማንዥበርቁ የምት-ጠቀሙባቸውን ግጥምቶች
ዕዲቸው በመምጣት በሽላለ፣ በቀራረሪ፣ በመ-ሻ፣ በዘፈት በተግባር
በከናል ውስጥ ከውናቸው አሳይ::

3.1.2 የመ-ዘመኑ መሳሪያዎች ማስተካከለ እና ታሪክ ጥላት

የሰው ልሸጊ ሲሆን በተራይው ካለት ተፈጥሮች እና ማህበዎች ሁኔታዎች የር
የሚሳማመ-ትን እና በአይወለት ስ.ቁይ ለከታማ የሚያደርጋትን ቅድሞ ማስተካከለ ይሰራል::

እነዚህ ቅድሞ ማስተካከለ እና አገልግሎት ከአዲር ለመከላከል፣ አካምጃው ይህንንቱን
ለመጠበቅ፣ አካምማያዊ እና ስት ለማረጋገጥ እና ሥነ-ልቦናዊ ጥንካሬዎን
ለማሳሌበት ቅድሞ ተከራክር የሚኖሩ፣ ማሱና፣ ማረጋገጫ፣ የበት ወሰኑ አቶዎች፣ የአዲር
መሳሪያዎች፣ የመ-ዘመኑ መሳሪያዎች ወዘተ፣ የዘመኑ ይሰራል::

ቅድሞ ማስተካከለ እና ስት ለማረጋገጥ የበት ወሰኑ አቶዎች፣ የአዲር ሥነ-ልቦናዊ
ለሆነ የተቀራዩ የተቀራዩ የሚኖሩ፣ ማሱና፣ ማረጋገጫ፣ የበት ወሰኑ አቶዎች፣ የአዲር
እና ስት ለማረጋገጥ የሚኖሩ፣ ማሱና፣ ማረጋገጫ፣ የበት ወሰኑ አቶዎች፣ የአዲር
ይለያያለ::

ማስተካከለ የመ-ዘመኑ መሳሪያዎች ማህበዎች ከተጀት ገዢ ይምር ለተለያየ ከበረ-
በዓለት፣ ለሰራው ለሰራው፣ የሁኔር ለሰራው፣ ለመግለጽ፣ ማህበዎች ለማነቃቃት፣
ለገበ የሚኖሩ፣ እና ሲሆን ለማዘኝነት ለመቀመጥ የመጠ የባህል ወንድ
መገለጻዎች የሚኖሩ::

ለምሳሌ የሚከተሉት የመ-ዘመኑ መሳሪያዎች ከባህል የሚኖሩ ተመልከቱ

ሥዕል 31 የመ.ዘዴ መሰረምዎች ማለዋ ፖስታት

ተግባር 3.2

1. ከላይ በሥዕል 30 ከተመለከተቸኗቸው ፖስታት የህንጻን እንደተረዳቶችሁ ለከናወል ወደሞችቸው ማብራሪያ ስጋድ:
2. በሥነራቸና ወሰጥ ከሚገኘ ማለዋ የመ.ዘዴ መሰረምዎች መከከል የጥምታው-ቁጥርን በመዘርዝር ከአካባቢው ማስ ጽሑፍ ያለውን ግንኝነት እና በምን ሁ-ነቶች ላይ እንደማጣቀመ-ባቶች ማብራሪያ ስጋድ:
3. ማለዋ የመ.ዘዴ መሰረምዎች ከእኔድ አካባቢ ማስ ጽሑፍ ለምን ተ-ሰነድ እንደማጣራቸው የክቡናታዊ በመሆኑ ማብራሪያ ስጋድ:

የመ.ዘዴ መሰረምዎች የሰው ልጅ በአይወለት ለምጥና ወሰጥ ጥራታቸውን እና አጠቃቀዱቸውን እያሳይታቸው የመጠ ፍቃድ ማለዋ ስጋድ ልጅ በንድ ተቀም ላይ የዋሌ-ት የምት እና የትንኩሽ የመ.ዘዴ መሰረምዎች እንደሆነ ጥንቃቄ የመ.ዘዴ ታሪክ ያስፈልጋል::

የሰው ልጅ የራሳ-ን እና እና እግዚቻ ከመጠቀም ተነስቶ ቅዱሙቸናን በተጠረበሩ እንዲቀርቡት ላይ በመወጪር ደምዕ እንዲሸጥሩ በማድረግ፣ እና-ን ተጠቀም ት-መ-ትን እንደ መ.ዘዴ መሰራይ ከመጠቀም ወደ ወሰጣቸው የተጠረበሩ ስንብቆዎች በማሳደግ የመ.ዘዴ መሰረምዎችን አሁን ለደረሰ-በት እድገት አጠቃቀቸዋል::

ጥንቃቄነት ያለው የመ.ዘዴ መሰረምዎች በእኔሰሳት ቁርዕ ወይም ደግሞ አካባቢው ወሰጥ በሚገኘ ቁሳቁስት (ቅንድ፣ አጥንት፣ እንጨት፣ ቁጠል ወዘተ) ይዘጋጀ ነበር:: ለምሳሌ

**ሸል32 ከእጥንት የተሰራ
የትንሹት የመዘገብ መሳሪያ**

**ሸል 33 በእጥነት ቅርዬ
የተሰራ የመዘገብ መሳሪያ**

በተለያየ የሁጻችን ከፍለው የሚኖሩ ስነዎች በፊርማ በፊረሰለበት የራሳቸው የሆነ
ጥንቃቄነት ያላቸው እና ከማህበረሰቦ ስነ-ሌቦናዊ ወቅር እና ማል ጋር የተሰነድ
በተዘመናትን ያስቀበሩ መዘገብ መሳሪያዎች ይገኘሉ:: እኔዚ ከበር:: በንና እና
መሰንቆ የመሰሰለት ሁይማኖታዊ ዓይ ያላቸው በመሆኑ የአትዮጵያ የመዘገብ
መሳሪያዎችን ተንተዋ መሆናቸውን የሚያመለከቱ ፍቃው::

ከዚህ በለይ የተሰጠት ማብራሪያዎች በሁጻችን አትዮጵያ የመዘገብ መሳሪያዎች
ጥንቃቄነት ያላቸው መሆኑን መግንዘብ ያስችላለ::

3.1.3 የባህላዊ ወ-ዝሪዎች ባህላዊ እና ትርክዎች ምልክቶ

ባህላዊ ወ-ዝሪዎች የዕቡተ ቅንቃዎች ከመፈጻሚዎች ከክርስቲስ ሌሎት በፈት
3300 ዓ.ም ቀለት-ን እና አዲሱዎች እና የዕቡተ ቅንቃዎች ከተወልደ ተወልደ
ማስተካከለሁ ዘዴ ነበር::

በተለያየ ከፍለ ዓለማት የሚኖሩ ማህበረሰቦች ለፈውስ እና ስሜቶችን ለመግለፅ
(እሁን እየተደረገ እንዳለው) ይጠቀሙ-በት-ም ነበር::

በሁጻችን በተለያየ አካባቢዎች በርካታ የባህላዊ ወ-ዝሪዎች አይነቶች ይገኘሉ::
እነዚህ የው-ዝሪዎች አይነቶች የአካባቢዎን ወጪ፣ ልማድ፣ የማህበረሰቦን መንፈሳዊ
እና ቁሳዊ ባህላዊ እና የዕቡተ ማህበራዊ አውድቶችን መሰረት አድርጋው ይተገበራለ::

ባህላዊ ወ-ዝሪዎች በአጠቃላይ በፈውስ ተወልሏሽ በሆነ-ም በሚኖሩትው
አውድዊ ሌሎት እና ወ-ዝሪዎች ከሚፈጥሩት ይሰታ፣ ሂዃን እና ሌያልያ ስሜቶች
እኩያ መለያት እና መመሪያ ይታላለ::

በሁለም ወ-ዘምሮች ከጥንት ዘመን ፕሮፖ በተለያየ ማህበራዊ ክዋኑዎች ማለት-ገዢ በስርጓ፡ በባድሳት፡ በአደጋ፡ በተለያየ ስራ-ዎች (በአጭዳ፡ በበት ስራ) በእነዚህ እና በመሳሰሉት ሁኔታዎች ይሰታውን እና ማህበራዊ ግንኝነቱን እያጠነከረባቸው የመጠ-የው-ዘምሮች ምድብ ዓይነው::

በሁለም ወ-ዘምሮች እንደሆነ አካባቢው በሁል በእለባበት፡ በው-ዘምሮች ስልት (በጥንድ በመሆን፡ በህብረት በመሆን፡ በተናጠል)፡ በማጠቀሙት፡ ነው፡ በማጠቀሙት በሁለም ቁሳቅሰት፡ በመ-ዘምሮች መሳሪያ፡ በዚህ እና በማከውነት ገዢ ለያነት አለው:: ይህ የሚያመለከተው በሁለም ወ-ዘምሮች አካባቢ በሁል ወር ቅጥቱና የሆነ ግንኝነት እንዲለው ነው:: በእጠቃለይ በሁለም ወ-ዘምሮች የባህል ወንጀት መገለጫ ነው::

ተግበር 3.3

1. በአካባቢያችሁ በተለያየ ቤድማኖች በዓላት እና በስርጓ የምት-ጠቀሙ-በታቸው በሁለም ወ-ዘምሮች እንደ አይነት ዓይነት ዓይነት ከላይው ለምን ለያነት እንዲለቸው በምሳሌ በማስደንገፍ ማብራሪያ ለጠ-ባቸው::
2. በተለያየ ሁኔታዎች ማህበራለበት ለከው-ናቸው የምት-መለከታቸው በሁለም ወ-ዘምሮች በት-ክክል የአካባቢውን በሁል የሚያንስበርቁ(የሚገልበ) ዓይነት በላይሁ ተሰባለቸሁ? መልካቻሁ አያንጻበርቁም ከሆነ የሚገልበውን እንደሆነ ለክፍል ጉዳችቸቻሁ እብራራ::
3. ከዚህ በታች የተቀመጠውን የባህል ወ-ዘምሮች ምስል በማየት የሚገልበውን እንደተረዳቸሁ ለክፍል ጉዳችቸቻሁ ተናገሩ::

ሠዕል 34 በከተማ በዓለት ገዢ የሚከውን ውስጥዎን የሚያሳይ

ተግባር 3..4

1. የህላዊ መ-ዘረምን ማህበረሰቦ- በጥንት- ኮሙን እንደሆነት- ስጠቀምበት- እንደነበረ በምሳሌ በማስደንገኝ ማብራሪያ ሰጠ::
2. የእናዳ አካባቢ, የህላዊ ውስጥዎን ካለለች አካባቢ, የህላዊ ውስጥዎች በምን በምን ለለያይ እንደሚችል በምሳሌ አበዳግኝችሁ ማብራሪያ ሰጠ::
3. የህላዊ የመ-ዘረም መሰራያዎች ካብህላዊ ውስጥዎን ወር የንግድነት- ለኖራቸው እንደሚችል አብራሪ::
4. በእናዳ, ማህበረሰ-ዋ ሁ-ነት- የምት-ጠቀሙ-ት, የህላዊ ውስጥዎን በለለ ማህበረሰ-ዋ ሁ-ነት- ካምት-ጠቀሙ-ት, ወር ያለውን ለይነት- በማስደንገኝ በማስደንገኝ ማብራሪያ ሰጠ::

3.2 የኢትዮጵያ ጥንታዊ ህውልቶች እና የዕድ-ጥበብ ስራዎች

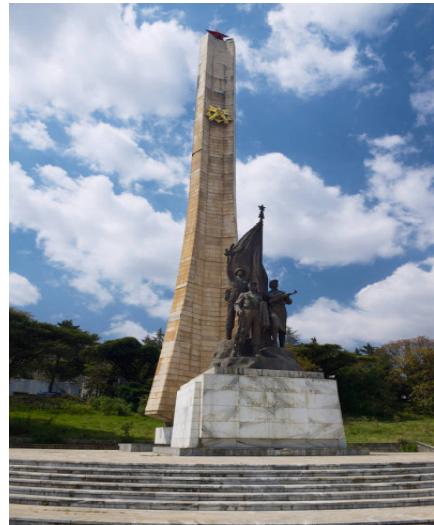
3.2.1 የኢትዮጵያ ጥንታዊ የህውልት ስራዎች

የቅድመ እውቀት መሸተኛ ጥያቄዎች

1. በሀገራችን ካማቻውቁ የኢትዮጵያ ጥንታዊ የህውልት ስራዎች መከከል የምታስታውሸት-ነትን ለከናፈል ዓይነቶችሁ- ተኋገሩ::

በሀገራችን በኢትዮጵያ እኩዎች ጥንቃቄ የሆነ የህወልት ስራውች ይጠናሉ:: ከእኔዎች ውስጥ ድንጋጌ ተቀርቡ ከተሰሩ የህወልት ስራውች መከከል በስምዕት የአካላት ማወቅ ስወልት:: በደቡብ የሀገራችን ክፍል የጠይቻለ ትኩል ድንጋጌ እና የከንሰት ወካወች በምሳሌነት የሚጠቀሱ ያቸው::

በዘመናዊው የሀገራችን ታሪክ ደንብ በአዲስ አበባ ከተማ ውስጥ በርካታ ታሪክዊ የመታሰቢያ ሁዋልቶች የተሰሩ ለሆነ አበባዎች የሀገራችንን ታሪክ የሚያስተውል እና ለትወልድ የሚያስተላቸ ያቸው:: ለገኘ ባብር ለሰራ አካባቢ ያለው የይሁዳ አንበሳ ሁዋልቱ:: የአዲስ ማኑልከ የአደባባይ ሁዋልቱ:: እራት ከለው አደባባይ የአጠቃላይ መታሰቢያ ሁዋልቱ:: ለደስት ከለው የየነፋት 12 ስሜዕታት መታሰቢያ የአደባባይ ሁዋልቱ:: የከራማሽ ደል መታሰቢያ ሁዋልቱ እና የአበባ እጥረሻ የሀገራችን ታሪክ መታሰቢያ የህወልት ስራውች መከከል የሚጠቀሱ ያቸው::

አዕል 35 የለንሱ የይሁዳ አንበሳ እና የከራ ማኅ ደል መታሰቢያ ሁዋልቶች

ለቤት 36 የኢትዮጵያ የመጀመሪያ ሁኔታ ካሱት ካሉ

ከዚህ በላይ የተቀመጥት የህወልት ስራዎች በቅርብ ገዢ የተሰሩ ሲሆን በዚህ የመጀመሪያ ግን በዘርፍ የምንጭረው ስለ ተንተዋ የኢትዮጵያ የህወልት ስራዎች ይሆናል::

ሀ አካላት ሁኔታ

የኢትዮጵያ ሁኔታ የሚገኘው የተሰሩ ተንተዋ ሁኔታ መካከል የሚጠቀስ ዓይነት የሚገኘው:: የኢትዮጵያ ሁኔታ የሚገኘው መጠን ያለው ሲሆን ከ24 እስከ 33 ማትር ይረዳ ማዘመድ አለው:: ከዚያ ወጥ አለት ተፈልጉለው የተሰሩ ሲሆን ለኢትዮጵያ ነገዱት የመጀመሪያ መቋብርነት ታስቦው እንዲተስሩ ይገኛል:: ሁኔታ መግቢት ቅርቡ ያለው ሲሆን ከተቻ ስሩ በለው ወደ ለይ እየጠበብ የተደረገበ የበት ዕሳታዊ የፖስ ዓይነት የሚገኘው:: የወሰት በርኩ መስከት ቅርቡ የተሰራለቸው ሲሆን ከአዲታዊ ለይ የማማሽ ክብ ቅርቡ አለው::

የኢትዮጵያ ሁኔታ እና ገዢ ተሰጥቶ ሲሆን 33 ማትር ማዘመድ ያለው ሁኔታ ተሰጥቶ ወደፊት ይገኘል:: ለለው ዝግጁ በፋይነት ማለያን ወረራ ወቂት ተሰርቃው ወደ ሪፖርት ከተማ ተመስረም የነበረ ሲሆን በቅርቡ ወደ ሁኔታ በት ተመስረም ከነበረ ነገዱት ነገዱት የስራ አሻር የሚያመለከቱ ሲሆን የሁሉምን ትርክስ የሚያስተው ዓይነት የሚገኘው::

ሸል 37 የዚ አራት ማትር ሰነምኑ ያለው የአክሳርም ሁውልት

ሸል 38 ወደቀ የተሰበረው ስላሳ ማትር ሰነመት ያለው የአክሳርም ሁውልት

ለ) የከንሰ ወካ ሁውልቶች

ከንሰ ወካዎች በደቡብ የሁገራችን ክፍል ከተሰሩ የአት-የአድራ ተንታዊ የእንጂዬትና የድንጋይ ሁውልት ስራዎች መከከል የሚጠቀስ ፍቃው:: የከንሰ ወካዎች በዋናነት በህይወት ኮሙኑ ይግኘ ለነበረ ማቃቄ መታሰቢያ የሚችሙ የእንጂዬትና የድንጋይ ሌይ የህውልት ስራዎች ፍቃው:: በከንሰ ማስረጃ መሰረት በጠር ማዳ በተ የሚረከና ሙከ ሂደ አንበሳና ነበር የገደለ ይግኘ ለማት ማስታቻ እና የአከባቢው ነዋሪዎች የእንጂዬት የመታሰቢያ ሁውልት የሚያሰራለት ሲሆን ሁውልቱን በመንዳደሩ መግበያ መንገዶች እና ሌይ በማቅም ይግኘቸውን ይዘዘሩበታል:: ይህ ሁውልት በዋናነት በመንዳደሩ ባለሙያዎች የሚሰራ ሲሆን ክፍተኛ ሁዋት ለባለሙያዎች በመሰጣት ይግኘነቱን በሚያሰራውን መልከ የሚች በተሰበሩ ያለፈለታል::

ለዕላ 39 ከነስ ወካዎች

አ) የጠ.ም ታኩል ይንገድ ሁውልቶች

የጠ.ም ታኩል ይንገድ ትኩታዊ ሁውልት ሰራተኞች በርካታ ቅጥር ያለቸው ተፈጥሮች የሚመለስ ይንገድ ሰ.ሆኑ የተቀረሰ ምስሎችን የያዘ ፎቃቄ:: የጠ.ም ታኩል ይንገድ በደቡብ በፊርማ በፊረሰለበትና አገበኛ ካልል በጥራኑ ጥን በተለያየ ከከዳዲ አበባ ወደ በታችሬ በሚውስድው መንገድ 88 ከ.ለሁ ማት.ር ሐቅ ከምት-ገዢው ለደ ወረዳ በጥያ ከተማ ይገኘል:: በቀጥር 44 የሚደርሱ ሰ.ሆኑ ከነፃይም ወሰጥ 32 የህሉ ለየ ለየ የቀርዬ ምስሎች ያለባቸው ፎቃቄ:: ሁሉም ይንገድ የተለያየ ሰነዱት:: ስራትና ወፍረት አለቸው:: ይህንና በለለው ለመፈጸም ማለት-ም በሁገር ወሰጥ በስልጣ፣ በውጭ ሁገር በግብር፣ በመከከለኛው ምሥራቅ፣ በሩቅ ምሥራቅ፣ በአውሮፕሮ በለቱን አማራካ እንደምናያቸው የመቻብር ይንገድ እንደም አራት ማዕከን ወይም ይበለበል እይደለም:: በአብዛኛው ከታች ሰሩ በለው ወደ ለይ እየሰጠው የሚሂሳ ፎቃቄ:: የእንዳንዳቸው ታኩል ይንገድ ቅመት-ም ከ1-5 ማት.ር ለረዝም እንደሚችል የእርከያ-ለ-እጥነዱ ወጪዎች ይጠቀማለ:: በደንገድ ለይ የተቀረሰት ምስሎችም የነራዶ ወይም የሰይና ወይም የጠብ:: የጠር፣ የትራዲ እንጨቤት:: ከዚ ይበ ወይም ተከይ መሰል ቁርጓች:: የግማሽ ማረፈ ምስሎች እና እጃቸን ወደለይ የዘረጋ ሲው ከንፈቻ ፎቃቄ::

ለዕል 40 የጊዜ ተካለ ዓንታዊት (በከሌል)

ተግባር 3.5

1. የኢትዮጵያ ጥንቃቄ ሁውልቶች ከዘመናዊ ሁውልቶች በምን በምን ይለያሉ?
2. በሀገራችን የምታውቂችውን የኢትዮጵያ ጥንቃቄ ሁውልቶች በመዘርዘር የሚሰጠትን መቀሚታ ለጋድቻቸውሁ ተናገሩ::
3. የኢትዮጵያ ጥንቃቄ ሁውልቶች የሀገራችን ባህል ከመግለጫ አንዳር ዋላቸውን መቀሚታ ዘርዝሩ::

3.2.2 የኢትዮጵያ ጥንቃቄ የዕድ-ጥበብ ሲሆዎች

የቆይመ እውቀት መረጃዎች ጥያቄዎች

1. በአካባቢዎችሁ የምታውቂችውን የኢትዮጵያ ጥንቃቄ የዕድ-ጥበብ ሲሆዎችን በመዘርዘር ለከፍል ዝጋድቻቸውሁ ተናገሩ::

የኢትዮጵያ ጥንቃቄ የዕድ-ጥበብ ሲሆዎች ልጠራቸው መሳሪ በሙሉ ማስረጃ በቀል የሆነ ቁሳቅዱችን ይጠቀማል:: የኢትዮጵያ ጥንቃቄ የኢትዮጵያ ጥንቃቄ የዕድ-ጥበብ ሲሆዎችን በዚህ መደበኛ በሆነ እና መደበኛ ባልሆነ መንገዶች ይሰሩ ነበር:: ለሆዎችም ተለዋጭን እና ትግባትን የሚጠረቀ እና በማንኛውም ክህሎት ባለው ለው የሚሰሩ ዓይነቶ::

የኢትዮጵያ ጥንታዊ የዕዳ-ጥብብ ሲሆዎች ተማሳረት ከጥንታዊ አካል-ማውያን ዘመን አንድነቶ የተለያየ ማጭዎች፣ የኢዃ እና ደረሰኑ ባጥበጥኝ፣ የበር መቀርቁሪዎች፣ የሽክላ ሲሆዎች፣ የሽመና ሲሆዎችን እና ለለዎችንም ሲሆዎች አየሰሩ መምጣታቸው ይታወቂል፡፡ ፈጻማ እንደን በውጭ ወራረዎች ፈጻክንያት መያወው እየተካከሙ በመባጥ በሁጻችን አስተያየት ይረስ በመሰራት እየተገለጋልንበታው እንገናለን፡፡

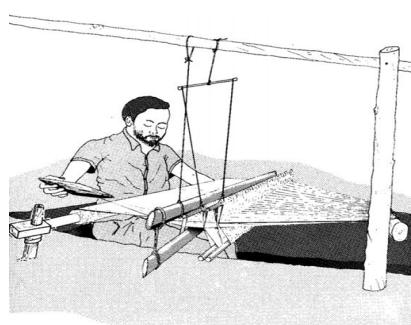
በከተማለይ የኢትዮጵያ ጥንታዊ የዕዳ-ጥብብ ሲሆዎች የምንግባቸው የሰው ልጅ በፊላት ተፊላት እንቅስቃሴው ወሰተ ለገለጋልባቸው የሚችልባቸው ቁሳቆልቻ ከመኖጂ እና ከመሰራት ጽር ተያይዞ እያደን የመጣ ጥብብ ነው፡፡ መያወው ከለለው የሥነ-ጥብብ ሲሆዎች የሚለያው ለመገልጻየነት ተሰቦ በእጅ የሚሰራ እና ማንኛውም ከህለውት ያለው ለው ለሰራው ለለማችል ነው፡፡

የኢትዮጵያ ጥንታዊ የዕዳ-ጥብብ ሲሆዎች የምንግባቸው የተለያየ ጥንታዊ የሽክላ ሲሆዎች፣ ጥንታዊ የሽመና ሲሆዎች፣ ጥንታዊ ማጭዎች፣ ጥንታዊ ለፋቶች መዘተ ሲሆዎችን የያዘው ዓቸው፡፡

v) ሽመና (weaving)

ሻመና ከኢትዮጵያ ጥንታዊ የዕዳ-ጥብብ ሲሆዎች እንዲ ለሆነ በተለያየ የኢትዮ-ርጊዢ ቅዱስ ከተማ፣ ከዚህ እና ከመሰራለት ጥብቅመን የምንጠራቸው ዓቸው፡፡ ለምሳሌ ቁማል፣ ሽራብ፣ የርማ፣ ቦታ ከሁለት፣ የአልጋ ለባቢ፣ የቤተክርስቲያን አልባሳት፣ ከባ፣ አካል-ል እና የመሰራለት ለሆነ አነዴሬ የሽመና ወጪቶችንም ለተለያየ ተማሪው እንጂቀምባቸውልን፡፡ ለምሳሌ፡-

ለኖርድ ሽንት ለቀመጣ፣ ለሰራዊ፣ ለሁዝ፣ ለተለያየ በዓለት እና በእለት-ሰለት ነጋቶቸው የሚለበት የሽመና የሰራ ወጪቶች ዓቸው፡፡

ሥዕል 41 የሽመና ሲሆ

ሥዕል 42 የሽመና ሲሆ ወጪት

ለ) የሽክለ ስራ (pottery)

ሽክለ ስራ በአካላ-ማውያን ኮሙን የተቋሙሸ መሆኑ በታረክ ይነገራል፡፡ በመሆኑም የሽክለ ስራ ከጥንታዊ ኮሙን የዕድ-ጥበብ የሚመዳበ ሌሎች በሚሰሩት ስራዎች ለይኖ ተደማጥቶትን፡ በሁሉን፡ የንጂሳሽ የስራ ወጪት የሚያገባበው ካሬቻን እና ት-ንጂሻ ቅርጋቻን ይሰራባቸው ነበር፡፡ ከጥንታዊ ኮሙን የሽክለ ስራዎች መከከል የአበባ ማስቀመጣዎች፡ እንሰራ፡ ዝስተ፡ ማስር፡ ይበና፡ ጋን እና የመሳሰሉት ተጠቃሽ ፍቃው፡፡ በአት-የክድዎያን በንድ እነዚህ የጥበብ ስራዎች በሆነተት ነንድ ነቅተኛ ስፍራ ይሰጣቸው ነበር፡፡

በአጠቃላይ የሽክለ ስራ ወጪቶች ከጥንት ነገሱት ይሞር ለተለያየ ተማሪው ስጠቀመ-ባቸው የቆየ የዕድ-ጥበብ ወጪቶች ፍቃው፡፡

ሠዕል 43 ጥንታዊ የሽክለ ስራ

ሐ) ጥንታዊ የድንጋይ መሳሪያዎች

የኢት-የክድ ጥንታዊ የድንጋይ መሳሪያዎች የምንለቸው የሰው ሌጅ ከጥንት ገዢ ይሞር ለእድን፡ ለበት መሳሪያነት፡ ለመገልጻ ቁሳቀሰች፡ ወዘተ ስጠቀመ-ባቸው የቆየ የዕድ-ጥበብ ወጪቶች ፍቃው፡፡ ለምሳሌ፡- መር፡ በለዋ፡ መር፡ የድንጋይ ወፍጻው እና የመሳሰሉትን መጥቀስ ይችላል፡፡

ለዕላ 44 ታንታዊ የድንጋጌ መሰረቶች

ሙ) ታንታዊ የአከሳኔ የመገበያ ስንተምቶች

የኢትዮጵያ ታንታዊ የመገበያ ስንተምቶች በአበባናው የተስራት በነገሮች ሊሆን
በደረሰማጥት እቅዱ ማለትና እንዲ መሰቀሉዎች፣ የንገሳ ከእንጂት በላይ ፍቃምቶች
እና የግብኩ ፍቃምቶች በስንተምቶች ላይ ገዢ ሆኖ ሁኔታ ነው ይቀመጥ ነበር፡፡ በጥንት ዘመን
በሰልጣኑዎች ቅድሞት ከነበሩት መንግስታት መናገሻ መከከል እንዲ የሆነቶችውና
በገናናነቱም ከነበሱ ይህ የምትመደበዋ አከሳኔ ለንግድ እንቀበቃለዋ መሰረት
የሆነ በደንብ የተደረሱ የሰንተም ገንዘብ ነበሩት፡፡ የአከሳኔ ታንታዊ የመገበያ ስንተምቶች
አጭር የሚሰሩት ከዚህ እና ከሆነ እንደተስሩ ታሪክ ይጠቀማል፡፡

በገንዘቦች ላይ በአንድቶው ገዢ የራሳቸውን የነገሮች ምስለው በገብር ወይም
በለንጂ ዘላለ ተከሱ ሲታይ በለለው ገዢ ይግሞ የወህድ፣ የጨረፈ እና የመሰቀል
ምስለው ተስላጉቸው ይገኛል፡፡ በአንድነጂዎችም ላይ እሆር ምስለከዋ አነጋጋር
ተወጪ ይገኘባቸዋል፡፡ ከአከሳኔ ገንዘቦች ተቀናቸው በአሁን ገዢ እና አበባ በሚገኘው
በሆነው መሆኑም ለናመሩ ቅርቡ የሚገኘ ሊሆን እብዛዣቸ ገን በውጭ ሆነር
በሚገኘው መሆኑም በተለያዩ በታረሰ፡ በለንጂ፡ በበርሌን፡ እንዲሁም ገንዘብ
በሚያጠራቸው ባለበበች ዘንድ ይገኘል፡፡ የአከሳኔ የወርቹ ገንዘቦች አላይ በመባለ
ይታወቂለ፡፡

ለዚል 45 ታንተዋ የአካሌ-ም የመገበያ ስንጋጣት

ወ) ታንተዋ ጉባኤዎች

አንድ ማህበረሰቦ ከአካባቢው በሚያገኘቶች ባብዓቶች ተጠቁጥሮ ሲሆን እና በበቱ የሚያረጋግችው እንዲቀፍችን ለማስቀበ የሚጠቀምባቸው ህንጻ በቀል ባህሉ ተሠራተኞች በሁንፈሰባዊ ጉባኤታ ወሰኑት ይመዳባለ::

ሁንጻ በቀል ጉባኤዎች ማህበረሰቦ ከወርቃቸ፡ ከነህደ፡ ከብር፡ ከአልማዝ፡ እና ከፊለዎችም ማቆይናት፡ ከከር፡ ከከበረ ደንጋጌ፡ ከእንጨት፡ እና ከተለያየ ተፈጥሮች እና ለው ለራሽ ባብዓቶች የሚያየትን ቅስ በተለያየ ቅርቡ እና ለልት በሚዘጋጀት በእድ፡ በጀር፡ በእንጂት፡ በጽንጂ፡ በከንፈር፡ በእቅንጻ፡ እና በመሳሰሉት የሰውነት የአካል ክፍሎች ላይ የሚያረጋግች የውጫት መጨመርያ ያችው::

ለሆነ 46 ጥንቃቄ የተለያየ ሂጻዣዎች

ተግባር 3.6

1. የአካላት ሁውልቶች የተሰሩት ቀን ነገሮችን ተሳይ. ተደርሱ ነው?
2. የጥያቄ ትክክል ይንጋጌ የሚገኘበትን በታ እና ባህላዊ ገጽታዎችን አረጋግጣ::
3. በጥንቃቄ የተሰሩ የፊደል-ጥበብ ወጪቶችን በመዘርዘር የሚሰጠትን መቀሚያ አስፈላጊ::
4. የአት-የኩል ጥንቃቄ ስንትፏዴቶችን በመዘርዘር ካምን እንዳተሰሩ አስፈላጊ::
5. የአት-የኩል ጥንቃቄ ሂጻዣዎች ካምን ካምን ይሰሩ እንደነበረ እና ሰላጠቀሚያዎች ማብራሪያ ሰጠ::

3.3 አካባቢያዊ ታሪክ ለተደረገው እና ለፈልጂ የለችው አስተዋጽኑ

የቀድመ እውቅት መራተኛ ጥያቄዎች

1. አካባቢያዊ ታሪክ ማለት ፣ን ማለት ነው?
2. አካባቢያዊ ታሪክ ለተደረገው እና ለፈልጂ ያርሳት አስተዋጽኑ አለችው ወይም የለችውም በሚሌ ሰዕስ ጉዳይ በመነሳት ክርክር አደርግ::
3. የጥቃቃውቸውን አካባቢያዊ ታሪክ ተናገሩ::
4. በአካባቢያዊ ታሪክ የተሰሩ ቁጥር አይታቸው ተወቁላቸሁ? መለሳቸሁ እው ከሆነ ያደቻቸትን ቁጥር ስያሜ በመናገር በምን ታሪክ ለይ እንዲጠበኩሉ እና ከአካባቢ ታሪክ መነሳቱን በማረጋገጥ ለከፍል ጥደቻቸቸው ተናገሩ::

የቴደረገው እና ፌልጂ ጥቦብ ታሪካዊ መሰረታዊው በግዛኝ ዓለም በሚተወነ ማህበራዊ እንቅስቃሴዎች ለይ በመሆኑ የሚህበራለሁ ታሪካዊ ቅብበለሁ:: ባህላዊ ስርዓቶች:: ቅንቃ እና መሰል ተግባርች ቁጥር እና ፌልጂ እንደ እንደ መሰከ ተደርገ እንዲነሳ ያደርጋቸል:: በመሆኑም የቴደረገው እና የፈልጂ ጥቦብ በማህበራለሁ ወሰጥ ያለ በንግግር:: በእንቅስቃሴ እና በቀቅቅስች የሚመሰሩት ጥቦብ እና ተጨማሪባቸው የሚህበራለሁን ንቃት ሁሉና ለማሳደግ በማረጋገጥ መሰከ መሰለው በኋይ እና በበታ ተወስኑው እና ተመስለው የሚችርሱ ክወን ጥቦብ ትቻው:: የፈልጂ እና ቁጥር ጥቦብ አቀራረቡች የተለያየ ይሁን እንዲ ክወን ጥቦብ ነው::

በአካባቢያዊን በተለያየ ገዢያት የሚፈጻሚ የተለያየ አካባቢያዊ ታሪክ አለ:: ለምሳሌ የሽምግልና ስርዓቶች በንወስኔ በዚህ ታሪክ በመነሳት የቴደረገው እና የፈልጂ ያርሳት በንደርሰ ማህበራለሁን በግልጽ ማስተማር እና ባህሉን በግልጽ እንዲፈጸም ማድረግ ይችላል::

አንድ ቁጥር እና ፌልጂ በአካባቢያዊ ታሪክ የሚሰራ ከሆነ ማህበራለሁ መለያዎችን በግልጽ እንዲፈጸም እና አካባቢውን እንዲያውቁ ማድረግ ይችላል::

በአጠቃላይ በሆነዎችን በርካታ አካባቢዋ ማህሉት እና ታረከቶ ስለለን በፋይትር እና በፈልግ ደርሰት ወሰጥ በማካተት ማህበረሰቦን ማስተማር እና ጥብብን የእኔ ነው በለው እንዲረከበት ማድረግ ይቻላል፡፡ በአካባቢዎን ከሚገኘ ማህላዊ ታረከቶችን ወሰጥ የጥምቀት በቁል አካባቢር፡ የቅዳሜ ስርዓት፡ የመውለድ ስርዓት፡ የሽያጭልና ስርዓት፡ ማህላዊ ሁኔታ፡ የምርቻት ስርዓት፡ የሰርዓት ስርዓት፡ የለቅሳ ስርዓት፡ የመሰረሰት ይገኙል፡፡ በመሆኑም እነዚህን አካባቢያዊ ታረከቶ ለፋይትር እና ለፈልግ ደርሰት እንዲውለ በማድረግ ስላምን፡ እንደነትን፡ መረጃዎችን፡ ታረከን ከትወልድ ወደትወልድ ማስተላለፍ እና ተምህርት ማስጨበጥ ይቻላል፡፡

ተግባር 3.7

1. እንደ ቴይትር ወይም ፍልም በማየት ደከመቱን እና ጥንካሬዎን በማስረጃ በመገምገም ለከፍል ዝድቻቸቻሁ በዘገባ መልካ አቅርቦ፡፡
2. አካባቢያዊ ታረከ የምትሱችውን በመዘርዘር ለምን አካባቢያዊ እንደተባለ ተናገሩ፡፡
- 3.የእናደ ቴይትር ወይም ፍልም ደርሰት ከአካባቢያዊ ታረከ መነሻቱ ለደረሰው እና ለማህበረሰቦ ያለውን መቀሚቷ በምሳሌ በማስረጃ ለከፍል ዝድቻቸቻሁ ማብራሪያ ሲጠ፡፡

የምዕራፍ ማጠቃለያ

መዘረቂ በሰው ልጅ የሚከውን ለሰው ልጅ የሚቀርብ ክውን ጥበት ነው፡፡ በመሆኑም መዘረቂ የሚያነቀው መሰረታዊ ልሳቦች፡ ማህበረሰዊ ክውቀቶች እና ለማድረግ መንፈሰን እንዲገቡ ተደርጋው የተቀነባሩ በመዘረቂ ዝምጥቶ አማካኝነት ነው፡፡ ከማህበረሰቦ ለምድ እና ማህላዊ ሁኔታ፡ ወገኖች፡ ማህበረሰዊ ህተኛን እና መሰል በሆነ ልሳቦች የሚገኘ በመሆኑ መዘረቂ በፈጸመ የባህል ክፍል ነው፡፡ በመዘረቂ የሚገለዥ ልሳቦች ጥንካራ እንዲኖራቸው ማህበረሰቦ በአካባቢው ቁስቀል እና ባብጣት ተጠቁጥ የሚያዘጋጀቸው የመዘረቂ መሰረቶምና መዘረቂን ከማሳሙር እና ከማድመች በተጨማሪ ተብምርት ሆነው የማህበረሰቦን ሁሉንተናዊ ማንነት መግለጫ የሚችሉ ዓቸው፡፡

የባህል መ-ዘመኑ በብድን ወይም በሁጻረት የሚከውን ስምን በውሰዶ ባህላዊ መ-ዘመኑ መሳሪያዎችን እና ው-ዝዕናን የሚያከተሉት ነው:: ባህላዊ ው-ዝዕና ከማህበረሰቦ-የባህል ለየነት አኞች በተለያየ ስልተ-ምቶች ላይ ተመስርቶ የሚከውን በመሆኑ ካለባለሁ አካባቢ ይለያል::

የባህላዊ መ-ዘመኑ፡ የመ-ዘመኑ መሳሪያዎችን እና ው-ዝዕናዎችን ከማህበረሰው እናገኘት ጽሑፍ አበረው በዚ መሻሻለዎችን በማድረግ ከጥንት ይሞራው የመጠኑ ዓይነት ባህላዊ መ-ዘመኑዎች ተፈጥሮች ከሆነ ይሞዥ፡ የነፃፃፃ ይሞዥ፡ መነሻ በማድረግ ነው:: የመ-ዘመኑ መሳሪያዎች ጥቀም ላይ መዋል የጀመሩት በጥንት ወመን ለወች እንሰሳት ለማድረግ በማቅበብት ገዢ እንደ ምልክት መሰጠኑት በመጠቀም ነበር:: የባህላዊ ው-ዝዕናዎች መነሻ ምንጻችው የተለያየ የእንሰሳት እንቀስቷልቸውን መሆናቸውን ማረጋገጥ ይችላል::

የኢትዮጵያ ጥንታዊ ሁውልቶች በአብዛኛው በሀገራችን በተለያየ በታወች ማለት-ም በአት-የክ በተለያየ አካባቢዎች እንደ አስተዳደር ሁውልቱ፡ የጥያቄ ትክክል ይንገድ፡ ከንሰ ወከዎች፡ የንግድ አሟና ሁውልቱ ይገኘበታል፡ ከዚህ በተጨማሪም የተለያየ የኢትዮጵያ ጥንታዊ የዕድ-ጥበብ ሲሆዎች ማለት-ም የሽከላ ሲሆዎች፡ የሽመና ሲሆዎች፡ ማንኛውም በአጠቃላይ የዕድ-ጥበብ ው-ጠቅም በሀገራችን በብዛት ይገኘለ::

የኤያንዳር እና የፈልጊዣ ጥበብ በማህበረሰቦ ው-ስጥ ያለ በንግግር፡ በእንቅስቻለ እና በቀሳቀስ የሚመሳራቱ ጥበባዊ እስት ተጨምርባቸው የማህበረሰቦን ገዢ ሁሉና ለማሳደግ በሚፈጸም መልካ-መልዕወ በጋዢ እና በየታ ተወስኑው እና ተመስለው የሚቀርቡ ክዎን ጥበባት ዓይነት ባህላዊ መ-ዘመኑ እና ለፈልጊዣ ሲሆዎች ከፍተኛ የሆነ ተቀማቸ እና ተፈጻሚው:: የእንደ አካባቢ ታሪክ የማህበረሰቦን ባህል በግልጽ የሚያሳይ የሚንነት መጠኑ እና ሰጠኑ ነው:: በመሆኑም እንደ ቂዴንዳር ሰጠኑ ትክክለኛ እና ታማኑ እንዲሆን እና የእንደ አካባቢን ማህበረሰቦ ባህል ለማስተዋወቁ የተወነቱ ይርሱት ካለባለሁ ታሪክ የሚነሳ መሆን እስበት::

የጥምህር ተከለሎች

ተማሪዎች በዚህ የመጀመሪ የተማሪውንና ተግባር የጥምህር ተከለሎች እና ማረጋገጫዎችን አረጋግጣ::

ተ.ቁ	ይዘት	አሳክቷልሁ	አላፊነት
1	ሙ.ዤ.ቁ የሚሆን አውቀት:: ለምድ:: እምነት:: ጽልቤት ወዘተ በከዋኑ የሚገልፅ ማለያ ጥበብ መሆኑን ተገኘበበታልሁ::		
2	ሙ.ዤ.ቁ የሰው ለቃ ከተፈጻሚበት ገዢ ይምር የነበረ እና እያደን የመጠ ታሪክው ጥበብ መሆኑን ተረድቶችልሁ::		
3	የሙ.ዤ.ቁ መሳሪያዎች ከሚሆን ባሬ (እምነት:: ለምድ:: ችሎታ:: አውቀት....) የC የተቀራኑ መሆኑን ተገኘበበታልሁ::		
4	የሙ.ዤ.ቁ መሳሪያዎች የሰው ለቃ በአይወቅ ለምድ በጥራታቸው እና አጠቃቀቸው እየኖሩ የመጠ መሆኑን አውቀያለሁ::		
5	በሰው ለቃ የሙ.ዤ.ቁ መሳሪያ አጠቃቀም ሂደት በቅድሚያ ጥቅም ለይ የዋሌት የምት እና የትንሹና የሙ.ዤ.ቁ መሳሪያዎች እንዲኖሩ አውቀያለሁ::		
6	ባህላዊ ወ-ካዋዮ የንግግር ቁንቁዎች ከመፈጻሚው በፈት ቅል አልፎ በሆነ መንገድ ተግባራትን እንዳማረጋጥር እና ታሪክን የሚነግር እንዲኖር ተረድቶችልሁ::		
7	ባህላዊ ወ-ካዋዮዎች የሚሆን ባሬ (እውቀት:: ቁስ:: ታሪክ:: እምነት:: አውቀት...) በአካላዊ እንቀሳቸኩ እና ምልከቶች የሚገልፅ ማለያ ጥበብ መሆኑን ተረድቶችልሁ::		
8	በው-ካዋዮ የሚገለው ሰሚቶችን እና የሚከውነበትን ማሆኑን አውጪዎችን ለይች አውቀያለሁ::		
9	የኤያትና ጥበብ ቁልጥት ታሪክ ያለው መሆኑን ተገኘበበታልሁ::		

10	የእውነት እና የፈልጂው ጥበብ ሁሉንተኞች የሆነዎን የሚሆንበስቦን እንቅስቃሴ በተለያ መልከት ጥበባዊ እኩለት ተጨማሪባቸው· ተመልሰው ለማሆንበስቦ የሚቀርብ ክውን ጥበባት መሆናቸውን ተገኘዘበለሁ::		
11	አካባቢያዊ ታርከቶች ልደዋነት እና ለፈልጂው ድርሻት ያለቸው እስተዋጽኑን በግልጽ ተረዳዋለሁ::		
12	የኢትዮጵያ ጥንታዊ ሁውልቶች ታርከ እውቅናለሁ::		
13	የኢትዮጵያ ጥንታዊ የዕድ-ጥበብ ስራ ውጭቶችን መሰረት ችግሮች::		
14	የኢትዮጵያ ጥንታዊ የመገበያ ስንተሞችን እውቅናለሁ::		
15	የኢትዮጵያ ጥንታዊ ሁውልቶች እና የዕድ- ጥበብ ስራዎችን ታርከዋ እመጣጥን መረዳት ችግሮች::		
16	የኢትዮጵያ ጥንታዊ የዕድ- ጥበብ ስራ መሰረት ችግሮች::		

የሚጠቃለያ መልመክቶች

ትኩና አንድ ለማከተለት ጥያቄዎች ተጠውን መልሰ ስጠ::

1. በህላዊ መ-ዕለታዊ በግኝነት በግኝነት ማሆናቸው ሁሉንተኞች እንዲማረተገበር በመዘርዘር
ከማሆናቸው ሁሉቱ ወር ያለውን ነጥምናና ማሆናቸው ስጠ::
2. የመ-ዕለታዊ ታርከዎችን የሚያሳይ ማረጋገጫዎችን ዘርዝሩ::
3. ቅድሞት እና አሁኔዎ የመ-ዕለታዊ አቀራረብ መሰረታዊ ልዩነቶችን
ከነጥሞናያቸው አስረዳ::
4. የመ-ዕለታዊ መሰረቶች ከባህል ወር ያለቸውን ነጥምናና ተናገሩ::
5. ወ-ዘዋወች ከባህል ወር ያለቸውን ተሰራው አስረዳ::
6. አካባቢያዊ ታርከቶች ማውቆ ለአንድ የተወካት ደረሰኑ ያለውን መቀማች
አስረዳ::

7. እንደ በአካባቢያዊ ታሪክ የተደረሰ ተወኑት በማንበብ የሚያስተላለፈውን መልዕክት በአጭሩ ለከፍል ጉዳችታቸሁ ግለዥ::
8. በበራሪ (ወ.ቁ.ሪ) እና በእርጥ ወቅት የምንጠቀምባቸው ስነወለታቸን ለበሳባቸሁ በመምጣት በቴሮ ለከፍል ወሰጥ ለመምህራቸሁ አቅርቦ::
9. በሽላላ እና በተከራ የእንደን አካባቢ ማስረጃ ለለላ አካባቢ እንዲሆት መሳተዋወቂ ይችላል? መልሳቸሁን በምሳሌ በማስረጃው መብራሪያ ሲጠ::
10. ለለ ይግኙነት እና የህገ ፍቃር ሲማሆት የሚያሳለበት ጉጥም ተፋቸሁ በመምጣት በተግባር በቴሮ ለከፍል ጉዳችታቸሁ አቅርቦ::
11. የእትዮጵያ ጥንቃቄ ሁውልቶች የሚገኘበትን በታ ዘርዝር::
12. በጥም ተልፅ የእክስጥ ሁውልት ልጻመቱ ለንት መትር ነው?
13. የእትዮጵያ ጥንቃቄ ሩከላ ለራወች ከምን አይነት ቁሳቁስ ይሰሩ እንዲነበር ግለጽ::
14. በእብዛኛው የእትዮጵያ ጥንቃቄ ሁውልቶች የተሰራበትን ውኅዋና ቁሳቁስ ይለፈ::

የማስታችያ ዓለምዎች

ተማሪዎች ይህንን ምልክት ከተማሪዎች በረጋግጣት በቻላ:

- ☞ የከውን ጥብቅ መቀሚታን ተገነዘጋለችሁ::
- ☞ የከውን እና የዕድታዊ ጥብቅ ተብቀናን ተዋባሪ ተመዳደሩለችሁ::
- ☞ የሀይልታዊ እና የፊል-ጥብቅ መሰራቶ ቁሳቀሰችን መለያት ተቻላለችሁ::
- ☞ የተሰሩ ሁወልታዊ እና የፊል-ጥብቅ ስራዎችን የሚያስተላለፈትን መለያዎት ተገነዘጋለችሁ::
- ☞ የሥነ- ጥብቅ ስራዎችን ተደንቃቂለችሁ::

መግለጫ

በዚህ ምልክት የጥናትማሪው የከውን ጥብቅ መቀሚታ፣ የከውን ጥብቅ እና የፊልታዊ ጥብቅ ተብቀናን ማውሻድር እና ማነፋር፣ የሀይልታዊ መሰራቶ መሰራቶዎች እና የሚያስተላለፈቱት መለያዎት እንዲሆወም የፊል-ጥብቅ ስራ መሰራቶ መሰራቶዎች እና የሚያስተላለፈቱት መለያዎችን ይሆናል::

4.1 የከውን ጥብቅ መቀሚታዎች

የቆይሮ እውቀት መረጃዎች ጥያቄዎች

1. የከውን ጥብቅ መቀሚታን አብራሪ::
2. የከውን ጥብቅ የፊልታዊ ጥብቅ ለያነትን ተወቃቂለችሁ? የጥናትማቀትን ለከፍል ጉዳቸዋችሁ ተናገሩ::

የከውን ጥበባት ማህበረሰቦ ከይወለንን የተሰነ እና ጥሩ የአናድር ካይበ እንዲኖረው ለማይደረግ የሚያስቻል የጥበብ አገልግሎት የሚመለከት የሚመለከቱ በተለያ ስጋ እና ማረከ አድርን ለመግለፅ፣ በፊራፍ እንዳነትንን ለመግንባት፣ ሥነ-ልቦናዊ ስረትን ለመፍጠር የሚያገለግለ ጥበባዊ ተግባራት በመሆናቸው ላይ ችሎታ እና ክሂለትንን የሚጠቃቁ መሰከቶ የሚመለከቱ በማህበረሰቦ ውስጥ ከሚኖራቸው ፊይይ አንፃር በማዘከተለው መንገዶ መመልከት አስፈላጊ ነው፡፡

4.1.1 የከውን ጥበባት ሥነ-ወብትዋ በቀሚች

ሁንር በተለያየ ማህበረሰዋ በቀሚች የተገነቦ ማህበረሰቦችን ዝካተት በመሆኑ በማህበረሰዋ ለማይ እና እውቀት የሚመለከቱ ማንነቶችን ይፈጥራል፡፡ በእነዚህ ማህበረሰዋ እውቀቶች እና ለማይች ላይ የሚመለከቱ ማህበረሰቦዋ መሰረት ያለቸው መዋታዎችን እና ቁጥነትዎችን መግለፅ አስፈላጊ ነው፡፡ መዋታዎች መገልጻን በሚገነ ወጪ እና የተደገኘ ግጥምዎችን በመጠቀም የተደረሰውን የለው ልጅ ሲሆን እና ተሳት የሚገልጻ ለማህበረሰቦ መሰከው በልዩ ሁኔታ የሚቀርቡ የሚመለከቱ በእነዚህ ክውን ጥበባት ከሚገለዱ ማህበረሰዋ ልቦች ውስጥ እናነት፡፡ አስተዳደርዋ ክህሉቶች፡ ፍቅር፡ ወጪ፡፡ ሁንር ወዘተ በተዋብ መንገዶ የሚያቀርቡ በመሆኑ ተርጉም ያለው ማህበረሰዋ ተግባሩት መፍጠር የሚያስቻል የሚመለከቱ፡፡

4.1.2 የከውን ጥበባት በህላዊ (ብፊራፍ) በቀሚች

ክውን ጥበባት በማህበረሰቦ ለምድ እና እውቀት የሚፈጸመ እና የማህበረሰቦን ትርሻ፡ ወገ፡ ለምድ፡ እውቀት፡ እናነት፡ ዝለታ፡ ትምህር፡ እና መሰል ሁኔታዎችን የሚኖገሩ እና ከትወልድ ትወልድ የሚያስቀሩ የሚመለከቱ የሚመለከቱ፡፡ የሀንር እናነትንን የሚያስቀጥሉ ሁንር ወቆድነትን የሚሰብዴ የሚመለከቱ፡፡ በሀንርዎችን ሰለሁንር እናነት የሚያውስ በርካታ መዘወቻዎች ያለ ለሆነ “እናት አትሞኑም”፡ “ሀንር አረዳም”፡ “እጥንቃዣ ይከሰከስ ይሚም ይፈለስለት”፡ “ምብር እመጠለሁ ሆኖም በደል” የሚለት እማዎች መጥቀስ ይችላል፡፡

ተግባር 4.1

1. ከለይ ከተጠቀሰት ሁንር እናነትንን የሚያውስ በፊራፍ መከከል እናናት መርጠቃሮ ግጥሙኑ በመቀና በተግባር ስርታቸው አስይ እና የዘፈናትንን መልዕክት አስፈላጊ፡፡

4.1.3 የክውን ጥበባት ሥነ-ልቦናዊ በቀማቻቸ

የሰው ልሬ በማህበራዊ አካይዎች የተሳሳይት እንዲሆን የመሆኑ፣ የማስለበት እና በረሰሰ የመተማማሙን አቅሙን ማከላበት ያስፈልጉዋል፡፡ በዚህ ላይ ይግሞ የሥነ-ልቦናዊ ሰራተኞች እና ባንቃቸው በተለያየ ጥበባዊ ሰራውች ይገለዋል፡፡ ይህንን ሥነ-ልቦናዊ ትንካራ በቀለለ መገኘበት የሚያስችሉ የተለያየ የጥበባ ሰራውች አለ፡፡ ይህንን እንደ ማህበራለበትን በማንቃቻት ሂደት የሰው ልሬ ማህበራዊ እና ቢሮማኖታዊ ሁኔታን እንዳያከበር፡ እንዳመራባቸው ወዘተ ማድረግ የሚያስችሉት ክውን ጥበባት ገልሆነ ማረጋገጫ፡፡ በመሆኑም ማህበራዊ እና ባለበባዊ ሲወሰን፡ የደግኝነት የሚከናወነት ማስረጃዎች የሚያረጋግጣ ጥበባዊ ሰራውች በፋይትር፡ መዘላቹ እና ወ-ዘዴዎች አማካኝነት ማስረጃዎች ይችላል፡፡ ክውን ጥበባት የሚያረጋግጣት ይህንነቶች ወሰጥ ህጻማኖታዊ፡ ሁኔታ መው-ድናን፡ ከሱስ አልፎ ለሰውች መኖርን፡ ሥነ-ምግርን ወዘተ ሥነ-ልቦናዊ ይህንነቶችን ማረጋገጥ የሚያስችሉ የፋይትር እና መዘላቹ ሰራውችን መመልከት ይችላል፡፡

ተግበር 4.2

1. ሁኔታዊ ሰማትን ለያረጋግጥ የሚችል እንደ ዘዴት መርማቻሁ በተግበር በመስራት በፊት እንዳሸጥር የታሰበውን ሥነ-ልቦናዊ አለት ተናገሩ፡፡
2. የክውን ጥበባትን ሥነ-ው-ብ-ታ-ዋ በቀማቻቸ በጥናት በማስደንገፍ ማብራሪያ ሰጠ፡፡
3. የክውን ጥበባትን በፊይዎች በቀማቻቸ በጥናት በማስደንገፍ ማብራሪያ ሰጠ፡፡

የመገዢ-ና ሪፖርት ሰራ

የመገዢ-ና ጥጥም

ስራ መስራት መስራት መስራት ያስደስታል፡

ሁኔታን ወገንን እረሰን ያከራል፡፡

እናጠነት፡፡

ግንባኩነት፡፡

ስራ ነው ክበር ነው፡፡

ስውን ሰው ያስተው፡፡ (2 ጊዜ)

ስራ መሰራት መሰራት መሰራት ያስደስታል፡

ሁንጻን ወገንን እራሳን ያከራል፡

ሽጣኬነት፡

ቍጥቃቄነት፡

ስራ ነው ክበር ነው፡

ለውን ለው ያስኅው፡፡ (2 ቐብ)

ስራ መሰራት መሰራት መሰራት ያስደስታል፡

ሁንጻን ወገንን እራሳን ያከራል፡

ሰዓለነት፡

መሸዋቂነት፡

ስራ ነው ክበር ነው፡

ለውን ለው ያስኅው፡፡ (2 ቐብ)

ስራ መሰራት መሰራት መሰራት ያስደስታል፡

ሁንጻን ወገንን እራሳን ያከራል፡

አስተማሪነት፡

አከታታል፡

ስራነው ክበር ነው፡

ለውን ለው ያስኅው፡፡ (2 ቐብ)

4.2 የዳይታዊ እና የከውን ጥበባትን ማውያድ

የቁል አለው አገልግሎት መሆኑን ጥያቄዎች

1. የዳይታዊ ጥበባት የምንግድዎን አርብሩ?
2. የከውን ጥበባት የምንግድዎን አርብሩ?
3. የዳይታዊ ጥበባት እና የከውን ጥበባት የአንድን አካባቢ ማስረጃ ለመግለጫ
ያለችው አሳተዋልኝ እኩል ነው ወደፊ እኩል አይደለም? ይስኗን መካን
በማድረግ ክርክር አድርጋ::
4. የከውን ጥበባትና የዳይታዊ ጥበባት ለማህበረሰቦ የሚሰጠትን መቀመጥ
በመዘርፍ ለክፍል ዘዴሞችም ተናገሩ::

የዳይታዊ ጥበባት ማስረጃ፣ ወሰንው ስሜትን፣ መልዕክቶችን በይቶ ግራፍ፣ በቅለም
ቁጥር እና በንድፏ የምንግልጽባቸው ጥበባት ለመተዳደሪያ የተለመደ
አቀራረቦችን በተለየ መንገዶች ለመንገር የምንጠቀምባቸው ጥበባዊ መንገዶች ፍቃው::

የዳይታዊ ጥበባት በእኩልን አንድን ነገር በማከናወን የምንጠቀሙ ፍቃው::

የዳይታዊ ጥበባት ተረኞም በታችቷን እና ማስላቅንን ለማቅጥለው ተውልድ በሽፈላይ
ወይም በይቶ ግራፍ አማካኝነት ማስተላለፍ የሚያደርጉትን የጥበባ አርብ ፍቃው::

የከውን ጥበባት ወሰንው ስሜታቻን፣ ማስላቅንን እና መልዕክቶቻን በመዘርቻ
በዚህ በፋይት ይምኙን እና አካላዊ እንቅስቃሴን በመጠቀም የምንግልጽባቸው
ጥበባት ለመተዳደሪያ ማስረጃ እና ከሂሉትን የሚጠይቷ
ፍቃው::

የከውን ጥበባትን በመጠቀም ማስተካወ በመዘርቻ፣ በዚህ እና በፋይት የአንድን
አካባቢ ማስረጃ ለማህበረሰቦ ማስተዋወቁ ይችላል::

የዳይታዊ እና ከውን ጥበባት ለሁሉም ማህበረሰቦ በጣም አስፈላጊ ፍቃው:: በእነዚህ
ጥበባት የአንድን ሁገር ማስረጃ ለቀመጥ ተውልድ እና ለአሁን ተውልድ ለማስተላለፍ
ከፍተኛ የሆነ መቀመጥ አለችው:: የዳይታዊ እና ከውን ጥበባት የሚያለው
ጥበባት ለመተዳደሪያ ማስተላለፍበት መንገዶች ነው::

ተግባር 4.3

1. የከውን እና ላይታዊ ጥብቅ አንድነት እና ለየነታቸውን አበራሪ::
2. በፊይታዊ ጥብቅ አንድነት ማሳሰል ስሜትን መግለፅ አንድማሬል በምሳሌ በማስረጃና ማብራሪያ ሲጠሩ::
3. በከውን ጥብቅ አንድነት ማሳሰል ስሜትን መግለፅ አንድማሬል በምሳሌ በማስረጃና ማብራሪያ ሲጠሩ::
4. በአካባቢያችሁ አንድ ርዕስ ሆኖ በመምረጥ በከውን ጥብቅ እና በፊይታዊ ጥብቅ መካከል ያለውን ለየነት በተግባር ስርታችሁ አሳይ::

4.3 የህውልቶች እና የዕድ- ጥብብ መብራሪያዎች እና መልዕክቶችቸው

4.3.1 የህውልቶች መብራሪያዎች እና የሚያስተላለኝት መልዕክት

የፈጸመ እውቀት መሸተኩ ጥያቄዎች

1. የምታውቃቸውን ሁውልቶች በመዘርዘር ከምን አንድተሰሩ እና የሚያስተላለኝትን መልዕክት ለክፍል ዘረዋዎችሁ ተናገሩ::
2. በአካባቢያችሁ ከምታውቃቸው ሁውልቶች መካከል የተወስኑትን በመዘርዘር ያለችሁን አድናቀት ለክፍል ዘረዋዎችሁ ተናገሩ::

በሀገራችን የተከሰቱ ታሪክ ክስተቶችን ለመዘዝር እና ታሪክ ለወቻን ለማስታወሻ በርካታ ሁውልቶች ይገኙሉ:: እነዚህ ሁያዊ የተረከብ ምስክር ሁገራችን ያለፈዎችን ደረጃዎች፣ ማህበራዊ፣ አካባቢያዊ፣ ከተ-ጥብቅ እና ማለያ ግዢ የሚያስታወሻ በመሆናቸው በሀገር ወሰኔ ሆኖ ለመሆኔ ታሪክ ይረዳሉ::

በተወቻ ሁውልቶች መብራሪቶች ለይ የሰራተኞች ሲሆ በመጥቀስ ከግርደያቸው የሚነበብ ዓይነ ይዘሩባቸዋል:: እነዚህ በከተሞች በተለያየ በታወች የተሰሩ ሁውልቶች በትብያዎችቸው የሚያስተላለኝቸው እና በርካታ ቅዱ ነገሮች አሉ::

በሁንዳታን በኢትዮጵያ በተለያየ ገዢዎት (ዘመን) በሚሰራት አካውሃዊያዊ፣ ገልጭዎች እና ማህበራዊ ገዢዎች (ከስተቶች) የተሰሩ ወይም የተተገበሩ ገዢዎችን ለማሳተላቸዋል የተለያየ ሁውልቶች ይሰራሉ:: ለምሳሌ የህል የተወስነትን ሁውልቶችና የሚያስተላቂትን መልዕክት እንመልከት::

ሀ) የእከለም ሁውልቶች፡ እነዚህ ሁውልቶች በብዛት የሚገልጻት አከለም በስልጣኑ ተንተረኝ ላይ ይርሱ እንዲነበር የሚጠቀሙና በመሰረታዊው ይግባኝ የንግድ በተሰቦች እንዲሆም ከፍተኛ ሲሰጣን ያለቸው ለወች መቋብር ይሆን ነንድ ተሰቦ መሰራቱን እንዲንደ የታረክ መካግበት ይጠቀሙናል:: ሁውልቶችም የተሰራት ከእናድ ቅጥና ዳንጋጌ በመበርበር ወይም በመቅረብ ነው::

ለ) የእኔ ምንጫስ ሁውልቶች፡ በኢትዮጵያ ወር ከተማ አዲስ አበባ ስላለት ሁውልቶች ሲነሳ በቅድሚያ የሚጠቀሰው የቆድሞ አራዳ የሚረው ቤት ከእናድ ጉዥርጻለ ልት ለራት የቆመው የዳግማዊ እኔ ምንጫስ ሁውልት ነው::

በዚህ ከለሁ የለሁም ት-ግለጽውና የዘመናዊ ሲሰጣኝም ወደ ኢትዮጵያ በማሳገባት የሚታወቁት ይግማዊ እኔ ምንጫስ ማስታወሻ እንዲሆን ለቃቄው ጽግበት በውጭቱ ያለኝት ሁውልቶች ሲሰራት ነው:: የተሰራበት ቁስቀለም ከነፃከ ነው:: ተበባዋው አስራራም እድሜ የተወጠለት ነው:: ይህ ሁውልት የተሰራበት ወር ፍለማ በስልጣን በመናቶው ለኢትዮጵያ ለአፍሪካ ጥፊር ህዝቦች ትልቅ ከሬት የሚነውን የእናድ ድል ተሰባበ በማድረግ ነው:: ልረሰ የተመሰረለውም በአበዳንው በሚል መጠረም ነው::

አዕል 47 የእኔ ምንጫስ ሁውልት

- ሐ) የቀዳማዊ ንግድ ስላለ ሁዋልትና ቅዳማዊ ንግድ ስላለ ለሰላምን ለሁሉም ተፈጥሯል
በዚ አት-የአዲስ ስት-ወርስ ለአምስት አመት ያህል ከፍተኛ የሆነ ችግል
አድርጊዎል:: በተጨማሪም የአፍሪካ ህብረት ወርቅ መቀመጫው አዲስ አበባ
አንዳሸን ከፍተኛ ሲሆ በመሰራታቸው በአፍሪካ ይኞን የታወቂ ጉዳለ በመሆኑ
ሁዋልት ተስርቶላቸውል:: ሁዋልቱ የተሰራውም ከነፃ ነው:: ይህ ሁዋልት
የተሰራበት ወርቅ ዓለማ በስልጣን በመናቸው ለኢትዮጵያ ታልቅ ሲሆ የሰራ
መሆናቸውን ለመሞው ተወልደ ታሪክውን ለማስተላለፍ ነው::

ሙዳል 48 የቀዳማዊ ንግድ ሁዋል ሁዋልት

- መ) የበዱ አበነ እኩል ሁዋልትና 1929 ዓ.ም ለሀገራቸው እና ለፊዢነታቸው
መስቀሌነት ከፍለው ካለኝ አት-የአዲስ ዘዴያን ወሰኑ በዱ አበነ እኩል አንዳ
ናቸው:: ሁገራቸን በጠላት ተወራ በነበረበት በመን ሁገሩ ለሀገሩ ነገነት
አጥብቆ እንዳዋጋ:: ለጠላት እንዳይጠበከኝ በት-ቻት ይሰበከ እና ይሰተም኏
ነበር:: ከሀገራቸው ካበር ወጪ የሚያስቀድመ-ት ቅንጻም ነበር እንደለለ
እና ከጣለያን መንግስት ወር እንደማይረተባበ በቀርጭነት በመናገራቸው
በጠላያን ወታደሮች በመት-ረጋስ ተደብዳበው በ1929 ዓ.ም ተገልጻ:: የአበነ
እኩል ሁዋል ሁዋልት የተሰራው ነገነት ከተመለሰ ስይመልከት ስያጻር በ1933 ዓ.ም
ካምለ 22 ቀን በዘመኑ በጥያት ተደብዳበው ከምቻበት በታ ለይ ነው::
ከሁዋልቱ የገኘ የእኩል ታሪክ በአማርኛ ተጽሾ የሚገኘ ለሆነ ሁዋልቱ
የተሰራበት ባባት-ም ካለሁ ነው::

ሸፍል 49 የበዳድ አበት ታተሪክ ሁውልት

ከእነዚህ ሁውልቶች በተጨማሪ በዚ የመታሰቢያ ሁውልቶች መዘርዝር እና መጥቀስ ይችላል፡፡ ለምሳሌ፡- የደንብ አገባብ በለይ ዘላቂ፡ የአዲ ተወዳሪ መታሰቢያ ሁውልት፡፡ የዚሁም አንበሳ፣ የኢትዮጵያ አርበዋጥ፡፡ የካራ ማሻረ ያል መታሰቢያ ሁውልቶችን መጥቀስ ይችላል፡፡

**ሸፍል 50 የደንብ በለይ
ዘላቂ ሁውልት**

**ሸፍል 51 የአዲ ተወዳሪ
ሁውልት**

ተግበር 4.4

1. ከዚህ በላይ የተዘረዘሩትን ሁውልቶች ከተመለከታቸው በኋላ ለእያንዳንዱቸው የሚያስተላለፍትን መልካት እና የተሰራበትን መሰረም መሰረም በአጭሩ ጉለሽ::
2. ሁውልት ሲሆን የዚህ ትንተኞችን መካተት ወደም መግለጫ አለበት?
3. የሀውልቶች መልዕክትና መቀሚያ አገልግሎት::
4. በሁገራቸን ለለምታውቸው ሁውልቶች ለለአስራራቸው ያለቸውን አድናቆት ለከተማ ለንደሞችቸው በዚግባር መልካ አቅርቦ::
5. ከላይ ከተዘረዘሩት ሁውልቶች በተጨማሪ በአካባቢያቸው የምታውቸቱን በመዘርዘር ከዚህ እንዲሆነው መብራሪያ ሰጠ::
6. በሁገራቸን የተሰራ ሁውልቶች በመዘርዘር ለለተሰራት የሀውልት ሲሆም በማህበረሰቦ ዘንድ ያለቸውን ተቀባይነትና መልዕክቶችቸውን ለከተማ ጉዳቶችቸው ተናገሩ::
7. የምትፈልጋትን የሀውልት ሲሆ በከተማው በተግባር ስርታቸው አሳይ::

4.3.2 የፊደል-ጥበብ መሰረም መሰረምዎች እና የሚያስተላለፍት መልዕክት

የቁልመ እውቀት መ&ትና ጥያቄዎች

1. የፊደል-ጥበብ ሲሆ መለት የዚህ መለት ነው?
2. የፊደል-ጥበብ ሲሆም ለማህበረሰቦ የዚህ አይነት አስተዋጽኑ እንዲከተማ እና የሚሰራበትን ግብዓት በመለያት ከከተማ ጉዳቶችቸው ወር ተወያ::

ሁገራቸን በሁሉም በአሁን በሂሳብ እና ህዝቦች ዘንድ የፈሰቶች የሆነ ለያልያ ማረጋገጫ እና መቀሚያ ያለቸው ሁገራዊ የፊደል-ጥበብ ሲሆም የፊደል-ጥበብ ሲሆም አለ:: እነዚህ ሁገራዊ የፊደል-ጥበብ ሲሆም የሚሰራበትን ግብዓቶች መካና በማድረግ የእጠት:: የወረቀት:: የፋይር:: የከር:: የቀዳ:: የቀንድ:: የብረት:: የድንጋጋ ወዘተ በሚል ይቀመጥለ::

ሀ) ረሻዎት እቅዱ

የሰኔዎት እቅዱ የሚገለት ጥብብ ወርቁ፣ ቁልጥናን፣ ፍሳሽ፣ መስከንበያ፣ ቁጥ፣ ወንፈት፣ ለሻድ፣ አገልግሎ እና የመሳስለት ለሆነ በአባላቸው በሆኑን ስራ ለተቻ ለሰራቸው የመጠ የእቻ ለራ ወጪቶች ፍቃው:: እነዚህን የጥበብ ለራዎች ከጥንት ይምረ ለመመገበያ፣ ለሁሉን ለመግለጽ እና ለበት ሂጣዎች ወይም ማስቀበያ እንጂቀምባቸዋለን:: የሚሰሩበት የመስራያ ግብዓቶችም ግራምጣ፣ የቀጠማ አንድ፣ የተለያየ የከሻ ካርቻ፣ የሰኔዎት አንድ እና የመሳስለት ፍቃው::

ሸል 52 የሰኔዎት እቅዱ

ለ) የሽክለ ለራዎች

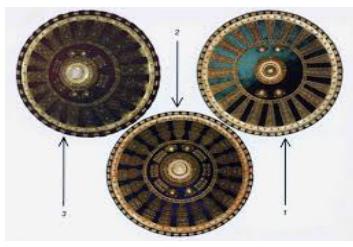
የሽክለ ለራዎች የአካባቢን ለሁሉ ከጥንት ኮሙን ይምረ የእባቶችን እና የእናቶችን ለምድ በመቀበል ለመመገበያ ነገሏት አገልግሎት፣ ለጋቢ ምንምነት እና ለሁሉን ለመግለጽ የምንጂቀምባቸው የቴክ-ጥበብ ወጪቶች ለሆነ የሚሰሩትም ከሽክለ እና ለምድ በቀጣይ እና በዘመናዊ መንገዶች ነው::

ለዕል 53 የተለያየ የሽከላ ስራ ውጤቶች

አ) ተለያየ የጠር መሳሪያዎች

የጠር መሳሪያዎች የምንገኘው ከጥንት በሙን ይሞር አበቶታቸውን ከጠላት እናስን
እና ህንጻን ለመጠበቅ እንዲሆም ለአደጋ ተግባራት ለጠቀመጥቶው የነበሩ እንደ
መመንጃ፣ ሚር፣ ማብ፣ ጋሻ፣ ካራዶ እና የመሰሳሌት ፍቃው:: እነዚህ መሳሪያዎች
ከእንጨት፣ ከድንጋይ፣ ከበረታዊበት ወዘተ ይሰራል::

ለዕል 54 የተለያየ የጠር መሳሪያዎች

ጠር) ተለያየ ሂጣዎች

ሻጣዎች የሰውን ልጅ ወጪት እና ድምቀት ለመጨመር ታስቦው የሚሰሩ ህንጻ
በቀል የፊደ-ጥበብ ውጤቶች ለማት የሚሰራት-ጥም ከመዳበ፣ ከበር፣ ከነህበ፣ ከወርቁ፣
ከከር፣ ከወገኖች ወዘተ የሚሰሩ የጥበብ ውጤቶች ፍቃው::

Մեծ 55 բժնիք բարություն և աշխարհական պատճեններ

ԴՊԸ 4.5.

1. ԿԱՐԱ ՈՂԵ ԲԻՆԱԱԽՈՎԻՆ ՔԵԶ - ՏՈՈ ՈՉ ՈՉ ՈՉ ԿՈՎՈՎԱՖՍ ՈՎՆ ԲԱԿԱ ԲԱԿԱ ԱԽՈՎԱՆ ԱԽՈՎԻՆ ՄԱԼԱԲԻՆ ԼԱԲՐԱԳՆԳԻՖՈ ՄԱԿԱՎԵ ՈՄԱ::
2. ՔԵԶ-ՏՈՈ ՈՉ ԲԱԿԱ ՊԱՄ-ԲԹՎԻՆ ՎԳՖՍ ՈՄԳՐԻ ՈԼՈՎԵ ՏՈՈ ՀԱՅԿ ԱՂՊ ՈՄԱԱԿԵ ԼԻԳԱ ՑԵՖԲՖՍ ՀՎԿԱՐ::
3. ԿԱՐԵՖՖՍ ԿՐՄՖՎՖՖՈ ՔԵԶ-ՏՈՈ ՈՉ ԱՌԵՖ ՄԱԿԻՆ ՀՆՔԻ ՈՄԳՐԱԴ ՈՄԴՎԱԼԵԴԻ ՄԱՆԱՋ ՈՒՊՊԸ ՀԱՌԵՖՖՍ ՀՎԲՐ::
4. ԿԱԿԱԱԲՖՍ ՈՄՆԻԴԻ ՈԼՕԶ-ՏՈՈ ՊԱՄ-ԲԹՎԻ ՀՆ ՔԵԶ-ՏՈՈ ԱՌԵՖ ԲԱԿԱ ԲԱԿԱ ԱԽՈՎԱՆ ԱԽՈՎԻՆ ՄԱԼԱԲԻՆ ԼԱԲՐԱԳՆԳԻՖՈ ՄԱԿԱՎԵ ՄԱԿԱՎԵ ՀՎԿԱՐ::

የግምብራኑ ማጠቃለያ

መ-ዘዴው እና በጥም የተለያዩ በሆነ አውዳቸው ውስጥ የሚገኘ እና የማህበረሰቦች ታሪክ የሚዘጋጀ ነው:: ወ-ዘዴው በጥም የተወስሰበ በሆኔም በአካላዊ እንቅስቃሴ ማሳሰብ እና ስሜት-ን የግምብራኑ ማጠቃለያ::

ከዚህ ተብዑስት ውስጥ ስሜታቸው:: በህልቻና መልዕክቶችንን በአካላዊ እንቅስቃሴ የግምብራኑ ማጠቃለያው የጥበብ አይነቶች ዓይነቶች:: የደጋጭ ተብዑስት ውስጥ ስሜታቸውን መልዕክቶችንን በይድግራፍ እና በቀለም ቅበት እና በከ-ት-ቁርድ የግምብራኑ ማጠቃለያው የጥበብ አይነቶች ዓይነቶች::

ከዚህ ተብዑስት ሥነ- መጠቃለያ፣ በፌዴራል እና ሥነ- ለቦናዊ መቀሚያ ያለው የጥበብ አርፍ ነው::

በህንጻቸውን ውስጥ የተከሰቱ ታሪክ ክስተቶችን ለመዘዝር እና ታሪክ ለመታወቂ ለማስተምድ በኢትዮጵያ በርካታ ሁውልቶች እና የዕድ-ጥበብ ስራዎች ይገኛሉ:: እነዚህ ሁወው የታሪክ ምስክር ሁንጻቸውን ያለፈቸበትን የፖ.ለ.ኤ.ክ፡ ማህበራዊ፣ አ.ከ.የሚ.ያዊ፣ ከ.ከ.ጥበብ፣ እና በህልዋ ገጽታን የሚያስተምድ በመሆናቸው በህንጻ ውስጥም ሆነ በህንጻ ውስጥ በፌዴራል ይገኙኝሉ:: በዚህም ሁውልቶች መሰረታዊውን ምስክር በመተቀበ ከግርኩያቸው የሚለበበ ይጋፍባቸዋል:: እነዚህ በከተማው በተለያዩ በታወች የተተከለ ሁውልቶች በትብወችቸው የሚያስተላለኝቸው እና በርካታ ቅጂው ነገሮች አሉ::

ሁውልት በአዲባባይ ሌጅ ሌ.ሰራ የሚችል፣ የአፍርሻን በህልዋ ተ.ሰሰርን እና አንድነትን የሚያመለከት ተብዑስ አርፍ ነው:: ከጥንት ሌ.ሰ. ይምሮ የአከሰራው ሁውልትን ይዘን ሌጅ ሌጅ የአፍርሻ ሁውልቶችና የዕድ-ጥበብ ስራዎችን አካቶ ከእነዚህንደረግ እስከ ደጋብ እና የአፍርሻ፣ ከስማይለያ እስከ ለኋጋል እና ገዢ ያለትን የአፍርሻ ባህልን የንግድበቸዋል::

የሁውልቶች እና የዕድ-ጥበብ መሰረቶ መሰረቶች እና ግብዓቶች ሌ.ሰይ ይችላል::

የሁውልቶች እና የዕድ-ጥበብ መሰረቶ ወይም ግብዓቶች የሚበለት:: ይህ፣ ስማንጻዊ፣ ይንጻይ፣ አስቀ፣ እንጻቸት፣ በረት፣ ስበ፣ እንደ አስፈላጊነቱም ከመቆብ፣ ከነፃ፣ እና ከመሰሰለት ግብዓቶች ይሰራሉ::

የግብርና ተከለሎች

ተማሪዎች በዚህ የመጀመሪ የተማሪዎችን ተረምሱ የሚገልጻ ነው እና የግብርና ተከለሎች አለመባለ.

ተ.ቁ	ይዘት	አሳክታልሁ	አሳሰቢሁም
1	የከውን ጥበባት መቀመጥን ተረምሱሁ::		
2	የደረጃቸው እና ክውን ጥበባት ልቦነትን ተረምሱሁ::		
3	የደረጃቸው እና ክውን ጥበባት በመጠቀም ህሳብ እና መልዕክትን መግለጫ ችግሱሁ::		
4	የህመልቶች እና የደረጃ-ጥበብ ስራ መሰራያ መሰራያዎችን አውቃለሁ::		
5	ህመልቶች የሚያስተላለፍትን መልዕክት መግኘዘበ ችግሱሁ::		
6	የደረጃ-ጥበብ ስራ ወጪዎችን በተግባር መሰራት ችግሱሁ::		
7	የከዳ ጥበብ ስራ የሚያስተላለፍትን መልዕክት ተረምሱሁ::		

የሚጠቃለው መልመጃዎች

ትዕዛዝ አንድ ለማከተለት ትያቄዎች ማብራሪያ ሲሆ·

1. አንድ ታርክዋ ሁውልት ሲሆና መከተሉት ያለበት ገዳይ የሚገኘውን ነው?
2. የዕድ -ጥበብ ሲሆ በህጻረተሰቦ አንድ ሲሆና የሚጠቃሙ-ባቸውን ግብዓቶች እርምጃ::
3. ሁውልቶች እና የዕድ-ጥበብ ሲሆ ለህጻረተሰቦ የሚያስተላቂሁትን አካሞማያዊ፣ ማህበራዊ፣ ህልተካዊ መልዕክት ለንደሞችችሁ ግለጽ::
4. የቴያት-ር፣ የፍንሰ፣ እና የመ-ዘዴ ቁንቃታዊ ሲሆን በማብራሪያት ሲከናል ዝደሞችችሁ ተናገሩ::
5. የከውን እና የዕድታ ትበባትን ለየነትን በማብራሪያት በተግባር ሲጋታችሁ አሳይ::
7. የከውን ትበባት ሥነ- ወጪታዊ እና ሥነ- ለቦናዊ መቀበታን አብራሩ::
8. ታርክን ክት-ወልድ ወደ ት-ወልድ ለማስተላለና ዕድታዊ እና ክውን ትበባት ያለቸውን ፍይይ በምሳሌ በማስደንገኩ ማብራሪያ ሲሆ::

የሥነ-ጥበብ ትምህር ከለሎች ትምህርቶች የ ደረሰ ነጥቦች

የምርመራ ዓለማውች፡

ተማሪዎች ይህንን ምርመራ ከተማሪዎችሁ በጀት፡

- ☞ የሥነ-ጥበብ ትምህር ከተለያየ የትምህር አይነቶች ጋር ያለውን ሽምድና ትረክላቶችሁ፡፡
- ☞ የሥነ-ጥበብ ትምህር ለለዕች የትምህር አይነቶችን በቀለሉ ለማስተማር ያለውን መቀሚታ ትረክላቶችሁ፡፡
- ☞ የሥነ-ጥበብ ትምህር ከወቅታዊ ጥያያቄ ጋር ያለውን ሽምድና ትረክላቶችሁ፡፡
- ☞ በከውን እና በፊይታዊ ፍቦብ የተሰሩ ስራዎችን ታደንቃለቶችሁ፡፡
- ☞ የፊይታዊ እና ከወርዳዊ ፍቦብ ተስቦትን በመጠቀም ወቅታዊ ጥያያቄን ለማሆነዎች በቀለሉ እንዲሸጠ ማስተካከለ እንደማሟችል ታውቃለቶችሁ፡፡

ሙሉም

በዚህ ምርመራ በዋናነት የግዢመራው የሥነ-ጥበብ ትምህር ዓይነ ሁኔታ ከለሎች ትምህርቶች እና ወቅታዊ ጥያያቄ ጋር ማስተካከለን የምትመራበት ምርመራ ነው፡፡

5.1 የኢት-ጥበብ ት-ጥምህር ከሌሎች ት-ጥምህርቶች ጋር ያለው ነጥሃናና

የቁልሙ እውቀት መፈተሻ ጥያቄዎች

1. የኢት-ጥበብ ት-ጥምህር ከሌሎች የት-ጥምህር ዓይነቶች ጋር ምን ዓይነት ነጥሃናና አላቸው?
2. የኢት-ጥበብ ት-ጥምህር ለሌሎች የት-ጥምህር ዓይነቶች የሚሰጠትን ተቀማቸች ተወቂለቸው? ማብራሪያ ሲጠል::
3. የኢት-ጥበብ ት-ጥምህር ከወቅታዊ ጥያቄ ጋር እንዲት ማስተካከል እንደሚችል ማብራሪያ ሲጠል::

ኢት-ጥበብ የሰው ለቁልሙ የሚያያዥን፣ የሚሰማውንና ወደፊት የሚመናውን ነገር ባሳቢ፣ እድታውን፣ እውቀቱን፣ ማንኛቱን ወዘተ ከሚገልበባቸው እና ከሚያንበባቸባቸው መንገዶች ውስጥ ውኅምና ዓይነው::

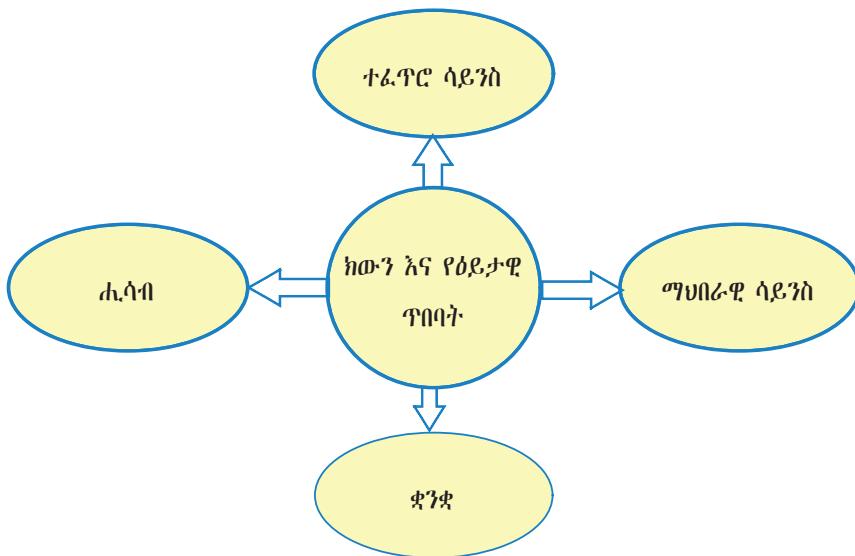
በመሆኑም እነዚህ የመሆኑ መሰከታቸው ለሌሎች የት-ጥምህር ዓይነቶችን በተማረዥ ተወካይ እና እይሩበትን እንዲኖርቸው በተዘዋዋሪው ሆነ በቀጥታ ከፍተኛ የሆነ አስተዋዕኖ ይደረጋል:: ተማረዥ የሚማሽተውን የተለያየ የት-ጥምህር ዓይነቶችን ከመዘመር፣ ከግጥም (ከድራማ) እና ከሥዕል ጋር በማቀናዙት በተማረዥ በንድ የሚፈለገውን የት-ጥምህር ወጪት ማያጠት ይችላል::

ኢት-ጥበብ ከሁሉም የት-ጥምህር ዓይነቶች ጋር ነጥሃናና እንዲለው ለማሳየት የተወሰነ ምሳሌዎችን መመልከት ይችላል::

- ከተፈጥሮአይንስ
- ከማህበራዊ ስይንስ
- ከአሳሳቢ
- ከቆንቻ እና ከመሳሰለት የት-ጥምህር ዓይነቶች ጋር ከለው ነጥሃናና በተጨማሪ ይዘዋል፡፡ ቀለል እና እይሩበትንን ለመኖር የሚያገለግለ እንዲሆኑም በተጨማሪ የድግግሞሽ መማር እድልን የሚፈጥሩ ዓይነው::

የኢትዮጵት ከፍርድ ስ (ከውን እና ዕይታዊ ጥበባ) በስው ለሆነ የአይሁዳት እንቅስቃሴ ለይ ት-ከራለት በሚያደርግ ሁሉንተኛው ትግባራት ለይ ስካታማ ማህበራዊ መሰተዋብር እንዲኖር ከማድረጋቸው በተጨማሪ የተለያየ እውቀቶችን ለማሳወሻት በሚደረገት የእውቀት ስማግረቻች ሂደት ለይ የሚኖሩትው ማኅና ከፍተኛ ነው::

የስው ለሆነ በመሰረታዊነት አይሁዳትን የተሰኑ እና መ-ለ ለማድረግ ያስተላለ በስው እንደት-ምህርዎች መሰከተ ተደርጋው የተቀመጠ እና ስይንስ እና ተክኖሎጂን ማሳወሻት፣ አዲስ ማሳወሻ ማብልዥና፣ ነገኔ የተሰኘ ከማድረግ እና የተሰኑ ትግባራትን መፍጠር ከሚያስተካል የት-ምህርዎች መሰከተ የዚህ ደረሰኝ (ከውን እና ዕይታዊ ጥበባ) ያለቸውን ተዘምድ መመሰከት ይችላል::

5.1.1. ከውን ጥበባ ከልሎች የት-ምህርዎች የዚህ ደረሰኝ

v) ከውን ጥበባ ከተፈጥሮ ስይንስ ት-ምህርዎች የዚህ ደረሰኝ

የቍኩል እውቀት መሸተኛ ጥያቄዎች

1. ከውን ጥበባ ከተፈጥሮ ስይንስ ት-ምህርዎች የዚህ ደረሰኝ አለቸው?
2. ከውን ጥበባ በመተቀም ተፈጥሮ ስይንስን እንዲት ማስተማር ይችላል?

ከዚህ ተብባት ከተፈጥሮ ስይንስ ት-ጥምህር ማረጋገጫ በደንብ አፈጻሚ በደንብ ከፍታና በቅጥታ በት-ንፃፃ አጠቃቀም በንግድ በርግብ በቅጥታ በመዘላቷ መሳሪያዎች ቁጥጥር እና በመሰረሰለት ርዕስ ጉዳዮች ከፍታና የሆነ ገዢድና አለቸው:: ለምሳሌ የሀል
በት-ንፃፃ አጠቃቀም በኋይ በክዚህ ተብባት አንድ ነማ ለመጠወሻ የግድ የት-ንፃፃ አጠቃቀምን ማስረጃ አያርር መቶ ማስተካት እንዲለበት እና ማስወጣት እንዲለበት እናው ቅልን:: ሰላለሁ ከዚህ ምሳሌ መረዳት የሚችሉው ክዚህ ተብባት ከተፈጥሮ ስይንስ ት-ጥምህር ከፍታና የሆነ ገዢድና እንዲለው ነው::

የክዚህ ተብባትን በመጠቀም የተፈጥሮ ስይንስ ይዘዋልን በመዘላቷ በኋይት-ር፡ በኋይት-ር፡ በደንብ ማ፡ በፊልም እና በዘፈንድ በመሰረሰለት የማስተማሪያ ዘዴዎች በቀለለ ማስተማር ይችላል:: ለምሳሌ ከዚህ በታች ያለውን መዘላቷ በመዘላቷ እንደት-የተፈጥሮ ስይንስ ት-ጥምህር ከፍታና ት-ጥምህርን በቀለለ ማስተማር እንደሚችል እንመልከት::

የመዘላቷ ርዕስ እናኩያዎች

የመዘላቷ ፍጥም

አስከልው በሽታ እናኩያዎች::

እና ተማሪዎች መጠንቀቂ አለበት::

ባለም ዘርፍ ሁሉ ሁዝቦን የበከለው::

በሀክምና ዘርፍ ምንም መፍትሬ ያጠው::

የሰው ልሬታ መለት ቁሳው እናኩያ ነው::

ጥቅር ነው አይመርጥም ድንበር አያጠቃው::

አስከልው በሽታ እናኩያዎች::

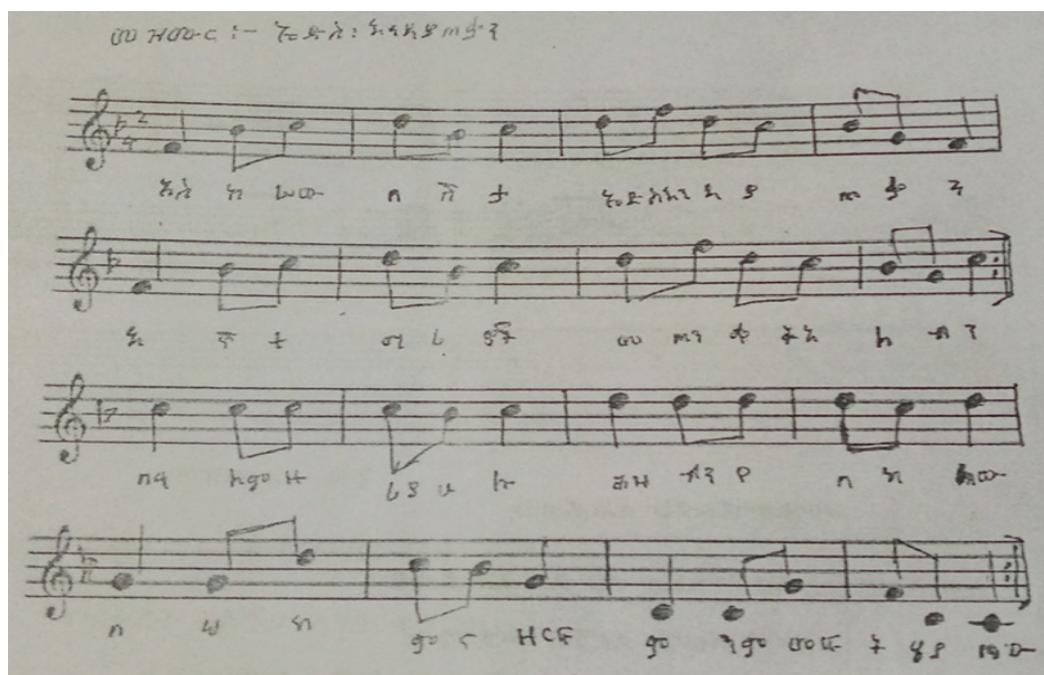
እና ተማሪዎች መጠንቀቂ አለበት::

ሁሉም ይቀበናል ቁሳው በሽታ::

ከልተጠቀችንን አይሰጠም ቀቻ::

እንከለከለው ነገ ሆኖ ስንድ::

ከዚህ አገልግሎት ምክር በመቀበል::

ተግባር 5.1

- ከዚህ በላይ የተቀመጫው መዝሙር በመጠቀም እንደሆነ የተፈጥረው ማረጋገጫን በቀላሉ ማስተማር እንደሚችል ተወያዙ እና ማብራሪያ ስጠ::
- የከውን ጥበትን ተጠቁሙን እንደሆነ የተፈጥረው ማረጋገጫን በቀላሉ ማስተማር እንደሚችል የሚያሳይ እንዲ የተማባር ስራ ስርታቸው አሳይ::

ለ) ክውን ጥበት ክማህበራዊ ፈይንስ ወር ያለው ገዢድና

ክውን ጥበት በማህበራለሁ መቆጣቸ ላይ የሚያተካር ጉለሰቦችን ወይም የማህበራለሁ አበል የሆነ ለምቶን ማህበራዊ ታሳቢዎችውን በማጠንከር ሆኖተተሳዋነት እንዳነትን መፍጠር የሚያሳይቷል አካባቢያዊ ባህል ነው:: ክውን ጥበት ማህበራዊ እንቅስቃሴዎችን፣ ገጠርችን፣ ክውቁጥቶችን እና የተለያየ ማህበራዊ ጉዳዮችን የጥበት እና የሆነ አሳይ እና አሳይ አው የሚያቀርቡ እና ሁ-ለንተናዊ ታ-ከ-ረት የሚያሳይው ነው:: ለምሳሌ የማህበራለሁን የጋራ ሂ-ብት፣ መልካምናድር፣ ይግንነት፣ አዋጅነት እና መሰረት ተግባራቸን ከተለመደው በተለየ እና በሚሰብ መሰከ የሚያቀርቡ በመሆነ ማህበራዊ ታሳቢዎችን ያጠናከራለ::

የማህበራዊ ልይቅ ትምህር ከንዳያስተላልፏ የሚፈለግትን የኢትዮጵት የማህበራዊ የሚሁበራዊ ደህንነትን፣ መረዳዎች፣ መጀመሪያ፣ መፈጸም፣ መሆኑ አሳተኞች እና መሰል አውቀቶችን በቀላሉ ለማህበራስ ማስጠበቅ የሚያስተካላ መሰከቶች የተዘረዘሩ::

ተግባር 5.2

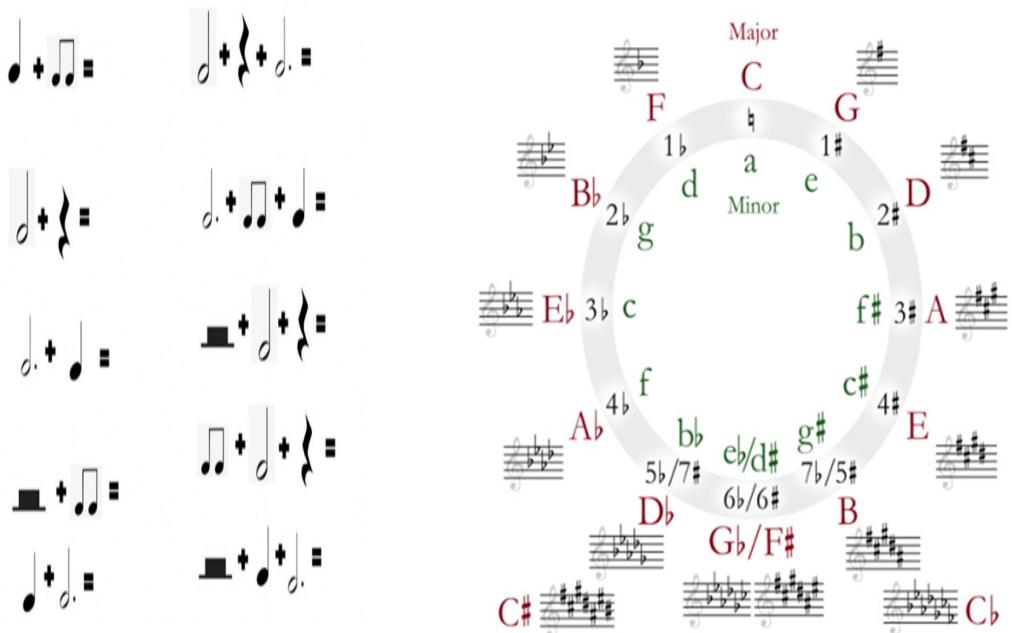
1. በመከባከር እና መረዳዎች ላይ የሚያተክር ማጥም እና በማ አዘጋጅቶች በአካላዊ እንቅስቃሴ በታች መሰከት አቅርቦ::
2. እንደ አካባቢያዊ ታሪክን የሚገልፅ አጭር ተወውሣት በማዘጋጀት እንደት የማህበራዊ ልይቅ ትምህር ከንዳያስተላልፏ በቀላሉ ማስተማር እንዲማረጋል ማብራሪያ ስጠ::

ሐ) ከውን ጥበባ ከሚሰሩት ወር ያለቸው ገዢድና

የሙሉ ትምህር የተለያየ ሲለቸቱን ምናበቅ (እኩምሽዋ) በሆነ መንገድ በማስተካት እና በማስተካት በተግባር መግለፅ ነው:: ምንም እንዲን ሂሳብ ቁመርቶች በሚታይ መሰከት በቀጥታ መማር ባይሆን ሂሳብ የሆነ ሲለቸቱ እና ቁጥርቶች በእያንዳንዱ የሙሉ ትምህር ወቅት ይከውናል::

በተጨማሪም የሙሉ ትምህር ከንዳያስተላልፏ ተጠቁጥሮ የሚሰሩ ትምህር ከንዳያስተማር የሚያስተካላ መንገዶችን በውሰዱ የሆነ ከመሆነም በላይ ትምህር እንዲረዳ በዝማኑ ተማሪዎች ያጋግጣው እንዲማሩት እና ይፈጥርለቻል:: እንዲሁም የፈጻሚ ትለዎችን የሚያሳይ እና በራስ የሙተማመን ስሜትን የሚያሳይበት ነው::

የሙሉ ትምህር የሆነት እንደ ገዢ እመልከት ቁጥርቶ፡ የድምጽ እና ምት ስርዓት ገዢ እና ሲለቸቱ ተግባራት ከሚሰሩ ሲለቸቱ እና ቁመርቶች ወር የተያያዘ በሆነም የሚከተሉት የናጋዣዎችን የሆነ ቁጥር የሚያመለከቱ እና በሙሉ ትምህር ቀናት ማንኛታ ወቅት የሚያገለግለ የድንጋጌዎችን ምልከቶችን ቅጋዊ እና ቁጥር ማንኛታ የባለአምስት ክብ (circle of fiveth) የሙሉ ትምህር ሂሳብ ሲለት ከከሳሽ ትምህር ተግባር ወር ያለቸውን ገዢድና መመልከት ይችላል:: ለምሳሌ የሚከተሉትን እንመልከት::

ተግባር 5.3

1. ከሌደ የቀረበውን ምሳሌ በማየት ክወንድ ጥበብት እንዲያስፈልግ ከሌሎች ት-ምህርት ወር ነገሮች እንዳለቸው ማጠራራሪ ስጠ::
2. የመዘገበው ት-ምህርት ከሌሎች ት-ምህርት ወር ያለቸው ነገሮችን ለከፍል ዓይነቶች ተናገሩ::
3. ቀለል ቁጥሮችን ለማስተማር የሚያስቀር መዝሙር አዘጋጅ እና ለከፍል ዓይነቶች ተናገሩ::

(ሀ) ክወንድ ጥበብት ክፍንቁ ት-ምህርት ወር ያለቸው ነገሮች

ቁንቁ ለሰው ለሆኑ ተግባሩት የሚፈጸጥር እና የባህል ወካና መሰራያ ነው:: በቁንቁ የሚያይነገኘ እውቀት:: ባህል:: ለማድ:: ህይማኖት:: ሪሳታቸ:: ፍልሰኔና ወዘተ የለም:: ይህ የሚሆነው ደግሞ ለመቻ በማህበር መኖር ለቻለ ነው:: በመሆኑም ማሆነው ተግባሩት ለአንድ ማህበረሰብ እውቀት:: ባህል:: ለማድ:: እያነት እና ለለዎች ከዚህም ቁንቁ መሰራታዊ ነገሮች ነው ማለት ነው::

ከዚህ ትቦብ እንደ ቁንቃ ሆኖ የሚያገለግል የሰዕችን ተልቅ ስሜት ወጪት በለው መልካ መግለፅ እና መግባብ የሚያስቀል በመሆኑ ከቁንቃ ዝር በእናገድ ይሆሙዎል፡፡ ይህን እንደ የቁንቃ ከ-ጥምህር ዝር (የመናገር እና ማዳመጥ) ተግባራትን አሳላቸው በመሆኑ ደንገዱ ወደር የለለው ትቦብ ነው፡፡ በመዘረዘሩ ፈደላትን፣ ቀለትን፣ አረፍተ ነገን፣ የቁንቃ ወጪትን፣ ስቱ እና ቁጥን መግለፅ ይችላል፡፡ በመዘመር እና በድራማ የመናገር፣ የመጀመሪ፣ የማዳመጥ ከሁሉም በቀሳሉ ማዳበር ይችላል፡፡

ተግባር 5.4

1. የከዚህ ትቦብ በመጠቀም እንዲሸጊ የቁንቃ ከ-ጥምህር ዝር ያለው ማስተማር እንደማቻቸል በጥናት በማስረጃው ማብራሪያ ስጠ፡፡
2. የከዚህ ትቦብ ከቁንቃ ከ-ጥምህር ዝር ያለውን ገዢያና ምሳሌ በመስጠት ለክፍል ጉዳችታቸሁ አብራሪ፡፡
3. ከከዚህ ትቦብ መከከል እንዲ መንገድ በመምረጥ እንዲሸጊ የቁንቃ ከ-ጥምህር ዝር ማስተማር እንደማቻቸል የሚያሳይ እንደ የተግባር ስራ አዘጋጅታቸሁ በመምጣት ለክፍል ጉዳችታቸሁ በተግባር ስርቶቸሁ አሳይ፡፡

5.1.2 የፊይታዊ ትቦብ ከለሎች የት-ጥምህር አይነቶች ዝር ያለው ገዢያና

የፊይታዊ እውቀት መፈተሻ ጥያቄዎች

1. የፊይታዊ ትቦብ ከሚሆነው ስይንስ ከ-ጥምህር ዝር እንዲሸጊ ገዢያና እንዳለቸው ማብራሪያ ስጠ፡፡
2. የፊይታዊ ትቦብ ተጠቂሙን የተፈጥሮ ስይንስ ከ-ጥምህር እንዲሸጊ ማስተማር እንደማቻቸል ምሳሌ በመስጠት ሲሆ ያለ ማብራሪያ ስጠ፡፡
3. የፊይታዊ ትቦብ ከሚሆበት ዝር ምን ገዢያና አለቸው?
4. የፊይታዊ ትቦብ ከቁንቃ ከ-ጥምህር ዝር ያለውን ገዢያና አብራሪ፡፡

ሀ የዕራታዊ ፖስታ ከተፈጥሮ ስይንስ ት-ጥምህር ወር ያለው ገዢድና

በሁሉ-ቀለማት (የሰጠው ተ-ጥምህር) እራማዎች በነገሮች ተፈጥሮች እና ስው-ሰራሽ ቅርዬ እራማዎች በተፈጥሮች ወጪ አገልግሎት በበት አስራር ዓይነት አስራር በቀለማት ወ-ሆኖ አገልግሎት እና በመሳሰለት ነገሮች የዕራታዊ ፖስታ ከተፈጥሮ ስይንስ ት-ጥምህር ወር ግልጋ የሆነ ገዢድና አለው:: ለምሳሌ የሚከተለ-ትን አንመልካት:: የሰጠው ተ-ጥምህር ቅርዬ የጥንጋቸው በቅደም ተከተለ በጥሪያው በነጻ ወረቀት ለይ ለያርሱ ቁጥር በርቱካን በጭ እናንጂያዎች:: ለማያዊ ወይነዎች እና ወይነዎች ዓቸው:: በመሆኑም እነዚህ ቅልጥቸው የተፈጠሩበትን ሁኔታ ስንመልከት ዕድታዊ ፖስታ ከተፈጥሮ ስይንስ ት-ጥምህር ወር ያለውን ት-ሰሳር ያሳያል::

ሥል 56 የሰጠው ተ-ጥምህር እራማዎች

ሥል 57 የቀለማት አገልግሎት የሚያሳይ

ተግበር 5.4

- የዳይታዊ ፌብብትን ተጠቁዋ ተፈጥሮ ስይንስ እንዲያት ማስተማር እንዲማረች ምሳሌ በመሰጣት ስራ ይለ ማብራሪያ ሲጠ::
- የዳይታዊ ፌብብት ከተፈጥሮ ስይንስ ከ-ምህርት ወር ያለውን ብዚድና ግለዥ::

ለ) የዳይታዊ ፌብብት ከማህበራዊ ስይንስ ወር ያለው ብዚድና

የዳይታዊ ፌብብት ከማህበራዊ ስይንስ ከ-ምህርት ወር በማህበራዊ መቀሚታ፣ ባህልን ለመግለፅ፣ ታርከዊ ቁርቦችን ለመግለፅ፣ የመልካ የዕድር ገዢና ለማጥናት፣ ታርከን ከነበሩት ለመረዳት፣ ከቅርቡች (ሁውልቶች) ታርከን ወሰዳ ለመቀባ፣ ባህልን ከተለያየ የእኔ ሲፈወች በመውሰድ ለመቀባ፣ ማህበራዊ መቀሚታን ማለት-ም ማህበራዊ ሆኖዎትን ከማህበራለሁ ወር መዝኑ የሆነ ብዚድና እንዲኖር ለማስተላለፍ፣ በክርታ ላይ ወ-ሆማ አካላት-ን በቀለም ለይቶ ለማስቀመጥ(ለማሳየት) እና በተጨማሪም ቁርቦን ለመጠበቅ ታርከን ለተወልድ ለማስተላለፍ የእኔታዊ ፌብብት ከፍተኛ መቀሚታ አለው:: ከዚህ በታች የተዘረዘሩት-ን ታርከዊ ቁርቦች በመመልከት የዳይታዊ ፌብብት ከማህበራዊ ስይንስ ወር ያለውን ብዚድና ግለዥ እና በቀለለ ማህበራዊ ስይንስ ይዘዋቸኝ ለማስተማር ያለውን ፍይይ ከነበለ ተመልከቱ::

ሥል 58 የፋስል ቤንበ

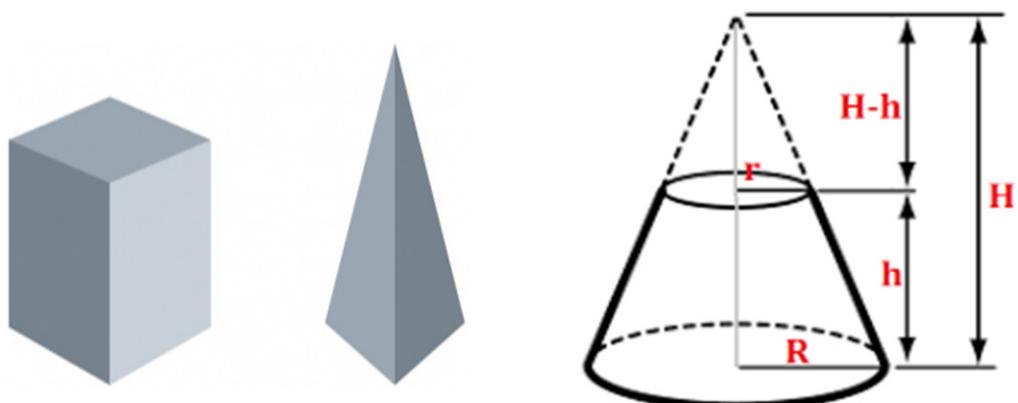
ሥል 59 የጀት ቤንበ

ተግባር 5.5

- የծይታዊ ጥበብት ከምህርሬዊ ስይንስ ወር እንደሆነ እንደማሣዣል፡፡ በጥናት አሰራጭናቸሁ አሰረቶ፡፡
- የծይታዊ ጥበብትን በመጠቀም እንደሆነ የምህርሬዊ ስይንስ ከ-ምህርትን በቀላሉ ማስተማር እንደማቸል የሚያሳይ እንዲ የተማሪ ስራ ሰርቻቸሁ፡፡ በመምጣት ከክፍል ጥዳቸቸሁ፡፡ ወር በማስተያየት ተወያዩ፡፡

አ የծይታዊ ጥበብት ከሂሳብ ከ-ምህርት ወር ያለቸው ብዚያና

የծይታዊ ጥበብት ለሂሳብ ከ-ምህርት በመማር ማስተማሩ ለይ ከፍተኛ የሆነ ማረኞች አለው፡፡ ለጥናት በስኅል ለመለዋዎችን ለማሳለስ እና ለማሳደግ፡፡ በጥናት ይከማት-ረዳዊ ምስለውና በንድና ግልዕ አድርት ለማሳቀመጥ፡፡ በይዘት እና በስራት የሚገለዕ የእኩማት-ረክ ምስለውና ለመስላየት፡፡ መስረታዊ ደርጋምናን በንድና በትክክል ለማሳቀመጥ፡፡ ተረጋም እና ይዘታቸውን ለመግለጽ የծይታዊ ጥበብት ከሂሳብ ከ-ምህርት ወር ያለውን ብዚያና እና እንደሆነ በቀላሉ የሂሳብ ከ-ምህርት ይዘታቸውን በቀላሉ ማስገኘዘዘዎች እንደማቸል ያሳያል፡፡ የሚከተለ-ትን እንመልከት፡፡

አሁን 60 የծይታዊ ጥበብት ከሂሳብ ከ-ምህርት ወር ያለውን ብዚያና የሚያሳይ ምስል

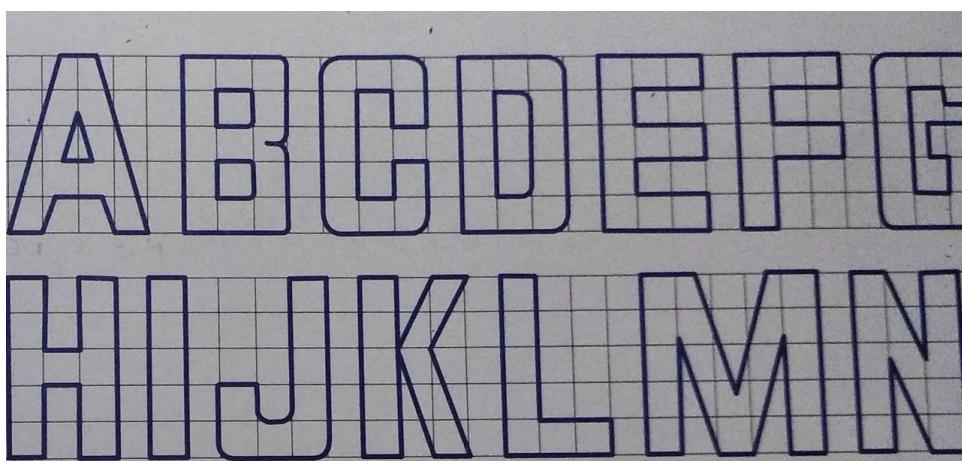
ተግባር 5.6

1. ከሌደ የተቀመጠት ምስዕስለዋ በመጠቀም እንዲሸጠ ሂሳብን ማስተማር እንዲማረቻል አስፈላጊ::
2. የፊይታዊ ፍብብት እና የሂሳብ ት-ምህርት ያለቸውን ሆኖም አብራሪ::
3. ከሌደ ባይቻቸው ምስሰምቶ መሰረት የፊይታዊ ፍብብትን በመጠቀም እንዲሸጠ የሂሳብን ት-ምህርት በቀለሉ ማስተማር እንዲማረቻል የሚያሳይ እንደ የተማባር ሲሆ ስርታቸሁ በመምጣት እርከ በእርዳቸሁ አስተያየት ተሰጥጋ::

ሙ) የፊይታዊ ፍብብት ከቋንቋ ት-ምህርት ወር ያለቸው ሆኖም

የፊይታዊ ፍብብት ከቋንቋ ት-ምህርት ወር ከፍተኛ የሆነ ሆኖም አለቸው:: ለምሳሌ፡- በፈጸለት አቀፍ፣ በፊሮች እናሰጠች እና ሁኔታዊ ድርጋትን መተቀበ ይችላል፡፡ የፊይታዊ ፍብብት እና የቋንቋ ት-ምህርት ያለቸውን ሆኖም እና እንዲሸጠ በቀለሉ የቋንቋ ት-ምህርትን ማስገኘዘነ እንዲማረቻል የሚከተለውን ምሳሌ እንመልከት::

1.

2.

a b c d e f g h i

j k l m n o p q r

s t u v w x y z

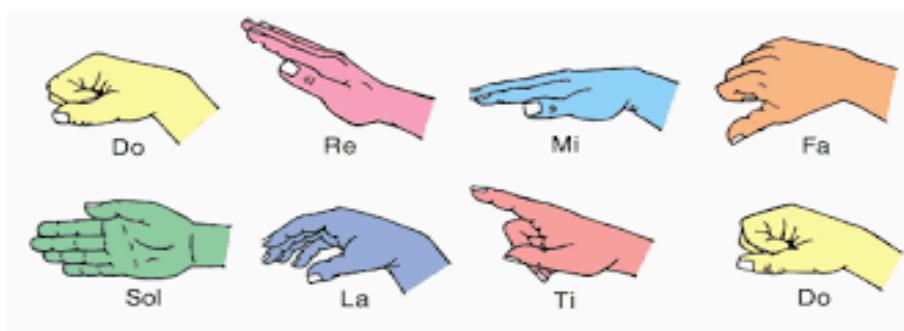
ተግባር 5.7

1. የፋይታዊ ፍብብት ከቆንቃ ከ-ጥምህርት ወር ስላለው ገዢድና መብራሪያ ሰጠ::
2. የቆንቃ ከ-ጥምህርትን ለማስተማር የሚሆን አንድ ለዕለዋዊ መግለጫ ሰነዶች አሳይ::
3. ከዚህ በታች የተቀመጠውን ለዕለዋዊ ይርሰት ከነበረችሁ በጀለ የገኘችሁትን መረጃ በመዘኑ የፋይታዊ ፍብብት ፍ.ይደን ለመምህራችሁ እና ለከፍል ዝፈቻችችሁ አበራሩ::

4. ከፊይይን አኩስርቻዊ መካከል መሰመርትን በመოቀም ይርብ ፈደላትን በተለያየ የአባባኬ ዘዴ በተግባር ሰርቻችሁ አሳይ::

ሀ) የኢትዮጵያ ቴጥሃዊ ከልደዱች ከልደ ፍልነት ቴጥሃዊ ስርዓት ጋር ያለው ነጥሃና

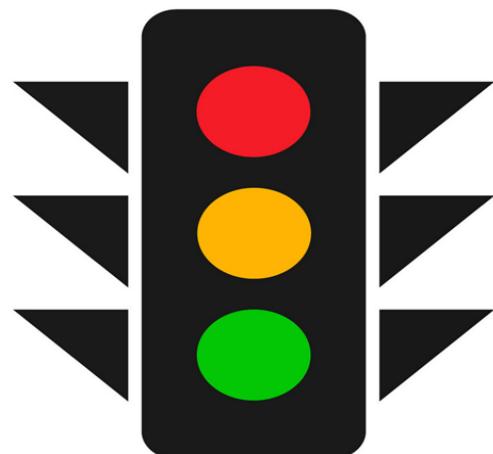
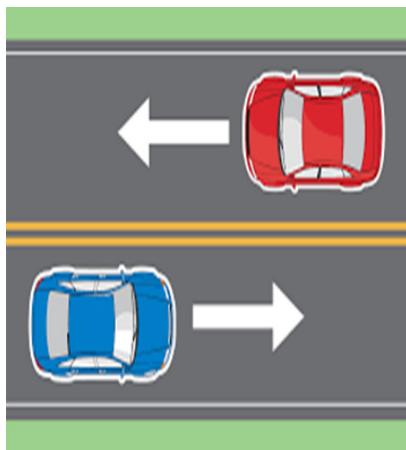
መል 61

5.2 ሁነ-ጥበባትን ከወቅታዊ ጉዳዮች ወር መሳተሰስ

የቀድሞ እውቀት መፈተሻ ጥያቄዎች

1. ሁነ-ጥበባት ከወቅታዊ ጉዳዮች ወር ያላቸውን ትሰሰር መብራሪያ ስጠ::
2. ተፈጥሮች እና ለው ለረሽ ወቅታዊ ትግርይቶን ከመከላከል አንቀጽ የኢትዮጵት ከታማና ምን መቀሚያ እንዲለው መብራሪያ ስጠ::
3. መሆኑዋ ገዢ ሁኔታ ሁሉና ከመጨመር አንቀጽ የክዎን እና ዕረታዊ ፖስታ ምን ፍይይ አለቸው?

ሁነ-ጥበባት ወቅታዊ ጉዳዮችን በቀላሉ ለማህበረሰቦ ለማስተዋወቁ እና የማህበረሰቦን ገዢ ሁሉና ለመጨመር ከፍተኛ የሆነ መቀሚያ እለቸው:: ለምሳሌ በሽላላ፣ በቀረቡች፣ በሙያ፣ በለው፣ በፖስተር፣ በድራማ እና በፈልጊዣ ሲሉ ወቅታዊ ጉዳዮች እና ሁገናን ከጠላት ወራው እንዲታደግ የእንደን አካባቢ መሆኑን በፊት በፊት የእንደን ሁገና ሁኔታ ሁሉና መጨመር እና መነፋቻት ይታሰሉ:: ለምሳሌ ከዚህ በታች የቀረቡትን የጥበባ ለራወች በመመልከት ሁነ-ጥበባትን አንቀጽ ከወቅታዊ ጉዳዮች ወር መሳተሰስ እንደሚችል እና ወቅታዊ ጉዳዮችን በቀላሉ ለማህበረሰቦ መሳተሰስ እንደሚችል እንደገለን::

አቤል 62

ሥል 63

ተግባር 5.9

1. ከላይ በሥል 61 የተቀመጥት ሥራለዋ መግለጫዎችን በጥጥል
በመመልከት ባንድ እንደተረዳዋሁ ለከፍል ዓይነቶችሁ ተኋገሩ::
2. ከላይ በሥል 62 እና 63 የተቀመጥት ሥራለዋ መግለጫዎችን በጥጥል
በመመልከት ባንድ እንደተረዳዋሁ ለከፍል ዓይነቶችሁ ተኋገሩ::
3. ከላይ የተቀመጥትን ሥራለዋ መግለጫዎች ማሳሌ በማድረግ ክወን እና
የፊይታዊ ጥብቅት በመቀጥሱ ወቅታዊ ገዢዎችን የሚገልፅ እንደ የተግባር
ስራ ስርታቸሁ አሳይ::

የግምብራኩ መግለጫ

ሥነ-ጥበብት ካልሎች የት-ምህርት ፊይነቶች ገዢ በተዘዋዋሪዎም ሆነ በቀጥታ ክፍተኛ የሆነ ነገሮች አለቸው:: ዕይታዊ እና ክውናዊ ጥበብትን በመოቀም ሂሳብ:: ቅንቃን:: ተፈጥሮ ስይጠኑ:: መሠረታዊ ስይጠኑ እና የመሰከላለትን የት-ምህርት አይነቶች በቀላሉ መግለጫ ይችላል:: በመሆኑም የዕይታዊ እና ክውናዊ ጥበብትን በተጨማሪ በተባባር በመሰራት የሚፈልገውን የት-ምህርት በቁት ለማስጫዬ ክፍተኛ የሆነ መቀሚያ አለቸው::

ሥነ- ጥበብት የአንድን ስው የንግግር ችሎታ:: በራሳ የመተማሙን ስማት-:: የፈጻሚ ችሎታን ለመግለጽ ይከልዋች ገዢ በቀላሉ ለመግበባት:: የሚሰብ ችሎታን ለማቆሙ:: ሥነ ምግባር እንዲኖር:: በራሱ የመሰራት ባህልን ለማቆሙ:: የአንድን አካባቢታወሻ ለማውቅ:: የታሪክዎች ሲሆን ችሎቱን ለማውቅ ወቅታዊ ጉዳዮችን በቀላሉ ለማሆንፈሰብ ባንያው ለማስጫዬ:: የህንጻ አካሞሚን ለማሳደግ እና ለመሰከላለት ጉዳዮች ክፍተኛ የሆነ መቀሚያ አለቸው:: ለላይ ለለውችን የት-ምህርት ፊይነት በቀላሉ እና ባልጋ በሆነ መንገዶች ለማስተማር ሥነ-ጥበብት (የዕይታዊ እና ክውናዊ ጥበብ)ክፍተኛ ይርሱ አለቸው::

የግምብራኩ ተከለልቶች

ቀጥለው የተቀመጠት-:: የግምብራኩ ተከለልቶች በማንበብ መግዛት እና አለማሳካታችሁን ግምገማ.

ተ.ቁ	ይዘት	አሳሽልሁ	አለማሁም
1	የዕይታዊ ጥበብት ካልሎች የት-ምህርት አይነቶች ገዢ ያለቸውን ነገሮች በግልጽ ማውቅ ችሎሁ::		
2	የነው- ጥበብት ካልሎች የት-ምህርት አይነቶች ገዢ ያለቸውን ተሰሳር በግልጽ መግንዘብ ችሎሁ::		
3	ሥነ- ጥበብት ለውቅታዊ ጉዳዮች ያለቸው አስተዋጽኑን ተረድቶሁ::		

4	የከውን እና ዕጋታዊ ጥብቅናን በመጠቀም የተለያየ ወቂታዊ ትግርኛን ለበተሰቦች በግልጽ ማስረዳትና እቻለለሁ::		
5	የከውን እና ዕጋታዊ ጥብቅናን ለሌሎች የት-ጥምህርና ከይነቶችን በቀላሉ ለማስተማር እና ለማስታወሻ ከፍተኛ መቀሚያ እንዳለቸው ተረድቷልሁ::		
6	የከውን እና የዕጋታዊ ጥብቅናን ከወቂታዊ ገዢቶች ወር ማስተሳሰር ትያለው::		
7	ወቂታዊ ገዢቶች የኢትዮ-ጥብቅናን ወር ያለቸው ገዢድናን በግልጽ አውቃለሁ::		

የሚጠቃለው መልመጃዎች

ት-ጥምህር አንድ፡- ለማከተሉት ጥያቄዎች ከዚህ መልስ ስጠ-

1. ከዚህ በታች የተዘረዘሩትና የት-ጥምህርና ዓይነቶችን ከዕጋታዊ እና ከከውን
ጥብቅናን ወር ያለቸውን ገዢድና አስረዳ::
 a) ተፈጥሮ ሲደንብ
 b) ማህበራዊ ሲደንብ
 c) ቁንቁ
 d) አጠቃላ
2. ሆነ-ጥብቅናን ከወቂታዊ ገዢቶች ወር ያለቸውን ገዢድና በሥራለዋ መግለጫ
እና በመዝመር ሰርታቸው ለመምህራቸው አሳይ
3. ሆነ-ጥብቅናን የወቂታዊ ገዢቶችን መልካት ለማስተሳሰር ያለቸውን
አስተዋጽኑ በጥናት አስደግኝቸው አብራሪ::

ሙ.ዳብ ቅለት

- እኔስ፡- የዲሂይን መሰረቶች ወይም አላማውያን
- መርሃ፡- የዲሂይን ህገቶ
- ቴክኖሎጂ፡- በሥነ-ስራሽ ወይም ከተ-ቅርቡ ሲሆ ወሰጥ የሽከራኑት እና ለስራ ማረጋገጫ
- ፍተት፡- በዲሂይን ሲሆ ወሰጥ ከጥቀረት እስከ ዘመት ያለው የተንደረገ
- ሻልጻ፡- በዲሂይን ሲሆ ወሰጥ ከጥቀረት እስከ ዘመት ወይም ከዝመት እስከ ጥቀረት ያለው የተንደረገ
- አጥቃ፡- በዲሂይን ሲሆ ወሰጥ የነገሮች እንድነት ወይም ስምምነት
- ጥልድ (ቅርቦ አካል)፡- ቁርቦን ለማረጣት ይሳይ ወይም ልሳሽ ነገሮችን የምንምለበት ክፍናደው ከፍል
- ስተክትሬም፡- ለብረ-ቁለም
- ሥነ-ጥበባ፡- በመስጠት ሥነ-ስራሽን፣ መ.ዘ.ቁን፣ ተያትር እና ዝርዝሩን አካቶ የሟዣ
- ከርማራቱ፡- የወጪዎች አስላለኩ ሥርዓት
- ዓታ፡- የመ.ዘ.ቁ ማስከተ
- ከመ.ን ጥበባ፡- መ.ዘ.ቁን፣ ወጪዎችን፣ ተያትርን እና ፍልምን የሟዣ
- ዶይታዊ ጥበባ፡- ቁለም ቁብ፣ ከተ-ቅርቡ፣ ይቶ ጥራፍ፣ ሥራል የሟዣ
- የቀልና የመ.ዘ.ቁ መሰረቶ፡- የምት እና የክር ማረጋገጫ የሟዣ
- አልቶ፡- የሰት ወጥሏም ዝምዴ
- ስተርፍ፡- የሰት ቁጥርን ዝምዴ
- ቴክ፡- የወጪዎች ቁጥርን ዝምዴ
- በዘ፡- የወጪዎች ወጥሏም ዝምዴ
- እንተርፕል፡- የመ.ዘ.ቁ ዝምዴ ሽቦት

ጥበብት

አያዥ. ዘርዝር:: (2004 ዓ.ም):: የኢት-ጥበብ እና የፋይይንስ ት-ጥምህርት::

ከለማሪያም ወ/የሸጻናት:: (2002 ዓ.ም):: የመ-ዘመኑ ት-ጥምህርት እና የመ-ዘመኑ መሳሪያዎች አጠቃላይ::

ሙኒስቴር ወ/ገዢርጋል:: (2006 ዓ.ም):: መሳሪያዎች የተወካት አያዥና መረጃዎች በብጀራራዊ ቴያትር የታተሙ አያዥ አበባ::

በላይ ግድድ:: (1983 ዓ.ም):: የኢት-ጥበብ ስልጣኝ በርሃን እና ለላም ማተሚያ
በት የታተሙ::

አለምን ተሽሮ:: (2007 ዓ.ም):: ደንብለው ምንነቱ እና የትክክል አቅማው
በኩር አስተ ትራዲናንግ አሳታሚያ ይርሱት የታተሙ::

ከተሆነ መምህራን ት-ጥምህርት ከለድ:: (1995 ዓ.ም):: የባህላዊ መ-ዘመኑ
መሳሪያዎች ት-ጥምህርት::

ት-ት-ት በዋለ:: (2010 ዓ.ም):: የደንብ አድራሻ ስንቅ በአበባዎን አሳታሚያ
ይርሱት የታተሙ ባህር ዓር::

Ministry of education: (2003 E.C). *Traditional instrument I and II prepared for 10+3 teacher education diploma programme .*

ተስተካፊ ለማ:: (2005 ዓ.ም):: የኢት-ጥበብ የመ-ዘመኑ ት-ት-ት ከ1989–1983
ዓ.ም የሰንጠና የኢት-ጥበብ የታተሙ::